

SLOVENSKI NAROD

Današnji dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 30 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravišтво: Kraljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poslilina plačana v gotovini.

Današnja številka »Slovenskega Naroda« obsega 12 strani in velja 2 Din. Prihodnja številka izide v torek.

Radi nočnih viharjev so skoro vse interurbane telefonske zveze več ali manj pokvarjene. Zato so danes izostala zlasti najnovejša mednarodna poročila.

Zaslepljeni fanatizem

Odbor za zgradbo Strossmayerjevega spomenika v Zagrebu je izdal poziv na društva glede udeležbe na slavnostih o priliki odprtja dne 7. novembra t. l. ter pri tem izrecno odklonil sodelovanje jugoslovenskega Sokola. Ta dogodek kaže nevzdržno situacijo naše dobe boljše nego vrsta kriz, ki so karakteristične za eno sporazuma. Da je hrvatska separatistična gospoda nasprotna vsemu, kar količaj spominja na jugoslovenstvo, pač za nikogar ni novo. Toda da gre v svojem separatističnem sovraštvu tako daleč, da se neženirano izreče proti temu, da bi smel Jugoslovanski Sokol sodelovati pri odkritju spomenika mozu, kakor je bil Josip Juraj Strossmayer, to vendarle presega meje političnega sovraštva, kakor smo ga vajeni v Jugoslaviji.

Nihče ne pričakuje, da se bodo separatistični gospodje odrekli svoji separatistični ideologiji, v katere ozkih mejah so zrastle in ki tvorijo vsi njihovi vsebino. Toda živimo sredi političnih bojev in normalno pričakujemo, da se je tekom časa vendarle izoblikovalo nekako medsebojno spoštovanje, nekaka toleranca med raznimi naziranj, programi in ideologijami, toleranca, ki uči spoštovati tudi mišljenje nasprotnika, dasi se z njim ne strinja in dasi se nahaja z njim v neizprosnih bojih. So trenutki v življenju naroda, ko je potreba, da nastopijo složno vsi, najsi so si tudi sicer srčiti nasprotniki, in skupno falango, za skupne višje interese. Ako stranka, in osebnosti niso sposobne za toliko disciplino, ako ne spravijo preko sebe toliko samozatajevanja, da morejo zatreči svoje osebno in strankarsko stališče v korist skupnosti, ja to slab znak za zrelost naroda in gorje mu, ako pridejo nadenj nenaodoma ure preiskušnje.

Odkritje spomenika Strossmayerju je nedvomno eden momentov, ob katerem je potreben složen nastop vseh narodnih ljudi, pa naj zastopajo še tako različna naziranja. Če le pri kom, velja pri Strossmayerju, da je bil toliko pri Hrvati kot Jugosloven in odkloniti pri njegovi proslavi sodelovanje Jugoslovenskega Sokola, jugoslovensko orijentirane organizacije, je gotovo ena največjih absurdnosti, kar smo jih doživeli v zadnji dobi, ki se že itak odklikuje po absurdnosti.

Doba režima »narodnega sporazuma« se je tedaj znova pokazala kot doba ojačenih nasprotij med posameznimi skupinami naroda. Zakaj korak, ki ga je storil odbor za prireditev Strossmayerjeve proslave, mora roditi samo zle posledice, povečati razdor in siliti na nasprotni strani na protiakcijo. Po tej poti se mora medsebojno bojkotiranje nadaljevati brez konca in kraja in kar se je pripetilo eni strani ob priliki Strossmayerjevih svečanosti, se lahko pripeti drugi, kadar bodo v merodajnem odboru slučajno v večini odborniki. Iz tega sledi jasno, da smo od pravega sporazuma bolj daleč nego smo si sami mislili.

In naposled, Jugoslovanski Sokol je korporacija, o kateri bi mislili, da je ne gre brskirati kar tako enostavno. Prireditveni odbor se v svojem fatalnem ukrepu sklicuje na to, da bi prisotnost Jugoslovenskega Sokola mogla dovesti do neljubih incidentov v navzočnosti kralja. Ali še bližje bi bil ozir na imenovano organizacijo vzpričo dejstva, da je kralj sam njen najvišji protektor. Državna oblast je že tolikokrat pokazala svoje simpatije Jugoslovenskemu Sokolu, da se res zdi neverjetno, kako je mogoče nastopiti proti njemu ob priliki, ko se računa za udeležbo baš najvišjih predstaviteljev države.

Incident v Zagrebu je tedaj veleznačen za naš čas. Pokazal nam je v zarki luči našo notranjo nediscipliniranost in razrvanost in priča zgovorno, koliko prevdarnega in temeljitvega dela je še potreba preden bomo mogli govoriti o zrelosti naroda.

Kdor takoi da dvakrat da!
ZA POPLAVLJENCE!

Politično premirje v Beogradu

Živahno delo anketnega odbora, ki edini še zaseda. — Poslanci so odšli na svoje domove. — Zasstoj tudi v zakulisnih borbah. — Nedeljska skupščina SDS.

— Beograd, 30. oktobra. Danes dopoldne je anketni odbor končal s čitanjem aktov v dr. Koroščevi aferi. Ugotovljeno je bilo, da so se izvršile velike zlorabe pri nakupu ameriškega blaga in da zadene glavna krivda komisija, ki je prevzemala pokvarjeno in neporabno blago od ameriških tvrdk. Anketni odbor je sklenil, da zasliši o tej stvari načelnika ministrstva za socialno politiko Blagoja Ilića. Dalje ja odbor ugotovil, da je svojčas minister Krstelj vložil tožbo proti predsedniku komisije, ki je prevzemala blago. Odbor bo zahteval tozadevne akte od sodišča. Prihodnja seja anketnega odbora bo v ponedeljek. Na dnevnem redu je obtožba posl. SLS dr. Hodžića proti ministru dr. Gregor Jerjavu. Dr. Jerjav je na to obtožbo že odgovoril svojčas v javnosti te zavrnil vse n. d. e.

Razven seje anketnega odbora ni bilo danes dopolne nobenega drugega političnega dogodka. Večina poslancev

ja odpotovala v svoje volilne okraje, oz. na svoje domove. V predsedništvu vlade so se vršile interne konference med ministrskim predsednikom Uzunovićem ter ministroma dr. Srškićem in Vaso Jovanovićem.

Parlamentarni klubi niso zasedali in je zastala tudi akcija onih krogov, ki se zavzemajo za rekonstrukcijo vlade na bazi široke koalicije. Očividno pa je, da bo to premirje trajalo le kratak čas, in se bodo zakulisne borbe že prihodnji teden obnovile z vso vehemenco.

Samostojna demokratska stranka priredi jutri v Babinji gredi veliko skupščino, na kateri bodo govorili poslanci dr. Popović, Vilder in dr. Krizman. Svetozar Pribičević je odpovedal sodelovanje, ker je prejel iz Pariza obvestilo, da se prepeljejo ostanki njegove nedavno v Franciji preminule hčerke Smiljane v Beograd, kjer bodo jutri popoldne položene na novem pokopališču k večnemu počitku.

Ojačeno nasprotje med radikali in klerikalci

Dr. Korošec odpotoval iz Beograda. — Seja Jugoslovenskega kluba. — Dvočlana politika SLS.

— Beograd, 30. oktobra. Sinoči se je vršila seja poslanskega kluba SLS, na kateri je dr. Korošec pred svojim odhodom v Ljubljano na kratko informiral poslance o političnem položaju. Nato so se poslanci dogovorili o delu v praznikih Vseh Svetih. Seja se je nadaljevala in je bila zaključena brez dr. Korošca, ki je odšel v ministrstvo zunanjih zadev, da intervenira pri dr. Ninčiču radi nekih obmejnih vprašanj v Sloveniji. O seji ni bilo izdano nobeno poročilo.

V zadnjih dneh ni novih momentov glede vstopa SLS v vlado, nastopil je v tem vprašanju zastoj radi pogojev radikalov, ki so jih stavili dr. Korošcu glede na priznanje vidovdanske ustave. Radikali baže zahtevajo naj se SLS odreče avtonomizma tuji za bodoče. Dr. Korošec je odpotoval v Ljubljano, da se sporazume z glavnim odborom stranke o nadaljni taktiki napram vladi. Odklonil je novinarjem pred odhodom iz

Beograda vsako izjavo glede svoje akcije in glede politične situacije.

— Beograd, 30. oktobra. Danes dopoldne so bili predloženi političnim krogom in radikalnim ministrom izvlečki iz današnje »Slovenec«. Veliko pozornost je vzbudil uvodnik, ki vsebuje odgovor na včerajšnji članek dr. Jerjava v »Jutru«, kjer je dr. Jerjav ugotovil, da so klerikalci pripravljali pokopati avtonomijo. »Slovenec« odgovor je izval v vseh krogih živahne komentarje ker priča o dvočlani politiki, ki jo vodi SLS. V Beogradu izjavlja dr. Korošec, da je pripravljen sodelovati v vladi na poljagi vidovdanske ustave, v Ljubljani pa se objavljajo članki z »Nikdar«, kjer naglašajo vodstvo stranke, da ne bo nikoli izdalo avtonomije in svojih programatičnih avtonomističnih načel in da je za vse sedanje gospodarske nedostatke in krivice odgovorna vidovdanska ustava.

Pred pomirjenjem med radikali?

Pod pogojem, da se Pašičevi nasprotniki v vladi zamenjajo z pristaši, hoče Pašić podpirati Uzunovićevo vlado.

— Beograd, 30. oktobra. Kakor se v radikalnih vrstah trdi, se poskuša pomiriti radikalni center z Nikolo Pašićem. Izgleda, da želi Pašić sestaviti tak kabinet, na katerega bi imel kot šef stranke odločujoč vpliv. Pašić bi baže pristal na to, da osebno ne stopi v ta kabinet, vendar zahteva rekonstrukcijo vlade s zanesljivimi prijatelji svoje politike, ki bi jamčili za njeno izvajanje. Uzunović naj bi ostal predsednik vlade, Pašiću neljubi ministri naj bi izstopili ter bili nadomeščeni z izrazitimi Pašičevci. Na vsak način bi moral izpasti minister notranjih del Boža Maksimović.

Pašičevci ponujajo še eno kombinacijo in to vlado šefov stranke Pašić bi bil predsednik, Nikola Uzunović posle vodeči podpredsednik, ostala rekonstrukcija naj bi bila izvedena v smislu prve kombinacije. V tem pravcu deluje radikalni stariša Aca Stanojević, ki je že več dni v Beogradu in ki

tvori zvezo med poedinimi ministri radikalkega centra in Nikolo Pašićem.

Kombinacija s SLS je stopila v ozadje; radikali smatrajo, da je treba predvsem urediti odnose v radikalni stranki.

POS LANIK BALUGDŽIĆ V BEOGRADU

— Beograd, 30. oktobra. Sinoči je prišel v Beograd naš poslanik v Rimu Balugdžić. Po prihodu je poslanik Balugdžić izjavil novinarjem, da je prišel na enomesečni dopust. Politični krogi ne verujejo njegovega izgovoru ter sodijo, da je prihod poslanika Balugdžića v zvezi z revizijo nettunskih konvencij in da bo dr. Balugdžić sodeloval tudi pri stabilizaciji našega notranjega položaja. Ze sinoči se je vršila daljša konferenca poslanika Balugdžića z zunanjim ministrom dr. Ninčičem.

RADIĆ V BOSNI

Beograd, 29. oktobra. n. Zvečer sta ministri Pucelj in poslanec Radićeve stranke Rober odpotovala v Zagreb, minister za agrarno reformo dr. Šibenik pa je dopoldne odpotoval v spremstvu drž. podtajnika Pernera v Slavonijo Brod, kjer se sestane s Stj. Radićem, katerega bo dr. Pernar kot šef policije spremljal na njegovem potu po Bosni. Dr. Šibenik bo imel v Brodu s Stjepanom Radićem konferenco o strankarskih stvareh, posebno pa o nettunskih konvencijah in o zakonu za likvidacijo agrarnih odnošajev v Dalmaciji. Šibenik bo poročal Radiću o zahtevi radikalov, da se v ta zakon sprejmejo važne izpremembe. Dr. Šibenik stoji na stališču, da se ta zakon mora sprejeti, četudi izpremenjen.

FRANK IN LIRA

— Dunaj, 30. oktobra. Dviganje francoskega franka in lire se je po kratkem prekinjenju začetkom tega tedna zopet nadaljevalo. Posebno čvrst je francoski frank. Napram nizkemu stanju z dne 12. julija se je francoski frank dvignil dosedaj za 60 odstotkov.

Besnenje divjih elementov na Gorenjskem

Sokolski dom v Mojstrani porušen. — Grozna noč na Jesenicah. — Prekinjen železniški promet. — Porušeni, poškodovani in ogroženi mostovi.

(O sinočnih nevihtah glej tudi poročilo na 2. strani.)

Ljubljana, 30. oktobra. Danes popoldne je prispelo v Ljubljano poročilo, da je Sava odnesla veliki leseni most, ki vodi iz Radovljice v Ribno. Prebivalstvo je skušalo z največjimi napori most ohraniti, a zaman.

Prebivalci v Sneberjih so dopoldne naprosili srezko poglavarstvo za nujno pomoč. Vas je ogrožena po vodi. V nevarnosti so tudi še druge vasi.

Jesenice, 30. oktobra. Sinoči so divjale na Gorenjskem strahovite nevihte, kakršnih ne pomnijo naše kronike. Nevihta je sledila nevihti, vmes je neprestano pobilskavalo in treskalo, da so ljudje mislili, da je prišel sodni dan. Hud veter je lomil drevesa, odkrival hiše in odnašal staje po poljih. Zlasti močni so bili viharji sinoči v okolici Jesenic.

Okolu 19. se je po Jesenicah raznesla vest, da je Kurja vas na Savi v nevarnosti. Ljudje so odnašali iz hiš pohištvo in bežali na Jesenice v močno zidane hiše. V ogrožene kraje na Savi

je odhitela požarna bramba z orožništvom, ki je sodelovalo pri reševalnih delih.

Ob 20. je dala tovarna na Savi signal, da je tudi ona v nevarnosti. Vodne mase so odplavile dva mostova iz Javornika na Dobravo. Ljudje so bili celo noč pokonci.

V Mojstrani je Sava odnesla Sokolski dom ter spodjeda hišo čebelarja Ambrožiča. Voda je odnesla več panjev. V Dovjem se vrši železniški promet s prestopanjem. Škoda na vrtovih, po poljih in na stenah je neprecenljiva. Danes zjutraj se je za hip nebo zdanilo. Kmalu pa se je zopet stemnilo in dež pada vnovič vse dopoldne.

Tudi od Jesenic navzdol je Sava, ki je strahovito narasla in opoldne se narašča, poškodovala ali celo odnesla več brvi in mostov. Razrušen je baje most pri Radovljici, zelo poškodovan most v Podnartu. Ogrožena sta mostova pri Lescah in pri Otočah.

Vihar v dunajskem občinskem svetu

Samostani za brezstanovanjce!

— Dunaj, 30. oktobra. Tekom današnje ponočne seje v občinskem svetu je prišlo do tako viharnih prizorov, kakor se še niso dogodili v tej zbornici. Socialnodemokratski občinski svetniki so predložili nujen predlog naj bi se sirote in ljudje brez stanovanj nastanili v samostanih. Krščanskosocialni občinski svetniki so hoteli preprečiti sprejem tega predloga in so izvali divji koncert, razbijajoč klopi. Razbijanje kšrščanskosocialističnih svetnikov je trajalo več ur. Župan je končno odredil v splošnem trušču glasovanje. Predlog socialnodemokratskih občinskih svetnikov je bil sprejet z večino glasov.

Avstrijski proračun

Ogromni izdatki za penzioniste

— Dunaj, 29. oktobra. Finančni minister dr. Kienböck je na včerajšnji seji parlamenta obrazložil postavke novega državnega proračuna avstrijske republike za leto 1927. Ta proračun avstrijske republike bo prvi, odkar je bila končana kontrola Društva narodov. Vlada hoče se tudi nadalje izvajati skrajno štedno in je iz proračuna črtala vse postavke, ki niso neobhodno potrebne. Proračun izkazuje 135 milijonov šilingov deficita, pri čemer pa je všteto 180 milijonov šilingov, ki so predvideni za investicije, tako da je proračun pravzaprav za 45 milijonov aktiven. Najvažnejše postavke novega proračuna se tičejo izdatkov za uradništvo. Vseh aktivnih državnih nameščencev je približno 200.000, penzionistov pa 146.000. Izdatki za aktivne uradnike znašajo 722,9 milijonov šilingov, za vpokojene 358,2 milijonov, torej skoraj 50% izdatkov za aktivne nameščence. Za brezposlene, kojih število je predvideno s 110.000, določa proračun podporo v znesku 158 milijonov. (1 šiling = 8 Din).

NEMŠKE KOLONIJE

— Amsterdam, 30. oktobra. »Telegraph« poroča, da razmišlja nemška vlada, kako bi se dalo zopet načeti vprašanje nemških kolonij pri Društvu narodov. Vlada misli v smislu znanega načrta vojvode Mecklenburškega, da bi del še skoraj nezane Nizozemske Gvineje, ki ima aradi svojega bogastva veliko bodočnost, kolonizirala nemško-holandska družba z nemškimi naseljenci. Ta načrt naj bi se nekoliko spremenil in potem predložil Društvu narodov s prošnjo, da smatra gospodarsko izkoriščanje Nizozemske Nove Gvineje za splošno mednarodno vprašanje in ne za nemško-holandsko. Nemški kabinet upa na ta način priti s pomočjo Društva narodov do novega kolonialnega mandata. Pogajanja so šele v začetnem stadiju, vendar pričakuje vsaj od Anglije do brohotno stališče. V Berlinu mislijo, da je Chamberlain v zaupni seji imperijalne konference naglašal potrebo, da se dovoli Nemčiji mandat nad eno ali drugo kolonijo.

Razorožitev Nemčije

— London, 30. oktobra. Nemški poslanik je interveniral v znanjem ministrstvu, da bi se omilili pogoji za razorožitev, ki jih je določila veleposlaniška konferenca. Zunanje ministrstvo je z ozirom na ta korak poslanika svetovalo nemški vladi, naj čimprej izvede ukrepe glede razorožitve, ki še niso izvršeni.

»KRALJ OTON«

— Budimpešta, 29. oktobra. Madžarski listi opisujejo z uduševljenimi besedami »znanstveno potovanje kralja Otona, sina pokojnega kralja Karla«, ki si je ogledal neko tovarno v Španiji. »Kralj Oton« je zahteval, naj mu obširno razjasni tovarno in njeno delovanje, pri čemer je pokazal, da razpolaga z odličnim strokovnim znanjem. Ko je 13letni dečko pregledal tovarno, se je razgovarjal s starejšimi delavci, zanimajoč se za njihove plače. Listi trde, da so bili delavci oduševljeni nad znanjem in talentom »mladega kralja«.

TROCKI — POS LANIK V PARIZU?

— Riga, 29. oktobra. Po poročilu ruskega lista »Slovo« je ekskuzivni odbor komunistične stranke ponudil Trockemu mesto sovjetskega poslanika v Parizu.

Velik požar v Cerkveni ulici

Škoda 150.000 Din

Danes dopoldne okrog 10 je izbruhnil v trnovskem predmestju na podstrešju hiše v Cerkveni ulici št. 1, velik požar, ki se je zelo naglo razširil. Na podstrešju hiše, ki je last g. Fr. Trtnika, uradnika Mesne hranilnice, so bile nakopičene velike zaloge slame in sena, ki so se na dosedaj nepojasnjen način vnele. Ogromni ognjeni žubri so švigali proti nebu. Ogenj je bil k sreči takoj opažen in so v bližini stanujoči sosedje hitro obvestili stražnico v Trnovem, ta pa telefonično gasilno postajo. Kmalu nato so prispeli gasilci z avtoturbinsko brizgalno, ki je v par minutah že metala mogočne curke v ognjišče. Medtem so gasilci in drugi znosili razno pohištvo, ki se je nahajalo na podstrešju, na varno, odpeljali s vozove na dvorišče in rešili tako, kar se je dalo. V hiši razen vdove Kingove ne stanuje nihče. Gašenje je bilo zelo naporno in otežkočeno, ker je ogenj zavzel velike dimenzije, poleg tega pa se je razširil dušljiv smrad in dim. Opoldne so gasilci še vedno gasili, vendar pa jim je uspelo, ogenj vsaj toliko omejiti, da so rešili razen vhodnega dela strehe vse ostalo poslopje. Del strehe je popolnoma uničen in porušen, zgorelo pa je tudi okoli 4000 kg sena.

Kako je ogenj nastal, dosedaj še ni doganano. Razširjena je verzija, da je nekdo v senu spal in ga je nepravilnosti ali pa celo namenoma zažgal. Škoda znaša približno 150.000 Din in je krita z zavarovalnico.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA

Devize: Dunaj 798,25—801,25, Berlin 1347—1350, Budimpešta 7,922—7,925, Bukarešta 30,75—31,25, Italija 241,17—243,17, London ček 274,49—275,29, New York ček 56,525—56,725, Pariz 182—184, Praga 167,55—168,35, Curih 10,9250—10,9555. — Valute: dolar 55,885—56,025.

Efekt: 7% invest. pos. 1921 73,50—73,75, 2½% drž. rente 331—332, 330, Ljubljanska kreditna 150, Hrv. eskomptna bka. 100—100,50, Kreditna banka Zgb. 100—102, Filipotekarna banka 56, Jugobanka 95—96, Praštediona 865—867,50, Drava dd. Osijek 320, Sečera na Osijek 430—440, Isis 45—51, Nihag —12, Gutman 240—260, Slaveks 100—110, Slavonija 33—35, Trboveljska 300, Union —300, Veveč 102, Agraria 44,50—45.

Ljubljanska borza danes ni poslovala.

Inozemskih borznih poročil danes radi prekinjenih zvez z inozemstvom nismo sprejeli.

Noč pustošenja in strahu

Slitni viharji in nalivi nad vso Slovenijo. — Porušeno drevje in poškodovane strehe v Ljubljani in okolici. — Nove velike poplave. — Ogromna škoda na Gorenjskem. — Prekinjene telefonske zveze

Ljubljana in okolica sta preživela obojinsko noč v grozi in strahu. Včeraj je bilo zjutraj izredno toplo, skoraj sončno vreme, mirno, brez najmanjšega vetriča. Barometer je od četrtega na petek padel kar za 13 mm, termometer pa je včeraj ob 8. beležil +14°C nad ničlo. Vremenski opazovalci so napovedovali, da se bližajo našim krajem nevihte.

V resnici. Okoli 11. je nastal silen pišč kot prodnjak katastrofalnega ciklona. Vihar je prihajal od jugozapada. V ljubljanski okolici je podiral drevesa, rušil kozolce, metal s streh opeko in rušil po vrtovih plotove. Vihar je drvel od Krima preko Ljubljanskega barja dalje v smeri proti Gorenjski in Štajerski. Moč viharja je bila silna. Ciklon je divjal z brzino 25–30 m na sekundo. Viharju je nato sledil močan naliv, spremljan z vrtolom gromom in neprestanim bliskom. Naliv je mahoma spremenil ulice v deroče potoke. Silen dež je trajal od polnoči do približno 1.15 zjutraj. Ciklon je zaključila toča, ki je padala približno pet minut. Vihar je v Zvezdi pometal z divjih koštanjev vse listje, ki ga je natrosil daleč po Selenburgovi in Wolfovi ulici. Sredi Zvezde je vihar podrl orjaški koštanj, ki je padel ravno na podstavci nekdanjega Radeckega spomenika. Vihar je metal s streh opeko, drugod je butal ob šipe in jih na več krajih razbil. Prebivalstva se je ponekod polastila taka razburjenost, da nekateri celo noč niso zatisnili očesa ter so vsak hip pričakovali, da se začne rušiti tudi hiše. Nevihta je zahtevala tudi človeško žrtve, o kateri poročamo na drugem mestu. Po vrtovih je napravil vihar pravo pustošenje. Tupatam je podrl plotove, drugod izruval drevesa ali polomil veje.

Na Aleksandrovi cesti je porušil vihar okoli 5 m veliko reklamno tablo, ki je treščila na hodnik. Na Rinski cesti, na vrtu Pajhlova hiše, je ciklon izruval veliko smreko. Tudi na Gradu je podrl več dreves. Tivolski park razmeroma ni mnogo poškodovan, pač pa je v gozdovih Rožnika porušeni več dreves.

V neposredni okolici mesta je katastrofa povzročila večjo škodo. Najbolj prizadeti so kraji ob Golovcu, Rudniku in Štepanja vas. Na barju in drugod v okolici je podrl več kozolcev. Tupatam je veter odnesel ali močno poškodoval strehe hiš. Največ škodo je napravil v Hradeckega vasi, kjer je podrl več jablan na vrtovih in izruval v gozdu več smrek.

Kmetje, ki so pripeljali na trg zelje iz Iga, Smartnega in drugih bližnjih krajev, so pripovedovali Vašemur poročevalcu podrobnosti o strahotah, ki so jih doživljali po noči v svojih domovih. Neka ženska je grozote ciklona kratko opisala: «Kako je bilo? Kaj bom dejala! Sami hudobci so nocoj morali znoreti. Tako je vršalo, kakor da bi se satani podili. Doma smo se kar skup stiskali, otroci so molili in jokali!...» Na Igu je podrl tri kozolce.

Močno poškodovana ženska bolnica

Od javnih poslopij v Ljubljani je največ trpela ženska bolnica na Starji poti za Leoniščem. Silni vihar je tako butal ob bolnišnično streho, da je na srednjem traktu odtrgal polovico pločevinaste strehe ter jo vrgel na zemljo. Ker je med nalivom bil ta trakt brez

strehe, je začelo liti tudi v bolniške prostore. Škoda je precejšnja.

Nesreča med viharjem

Krojaški pomočnik France Beznik je v Udmatu okoli 23.30 opozoril službujočega stražnika Antona Rusjana, da nekdo na Pečarjevem dvorišču stoka in vzdihuje. Stražnik je odšel tja ter opazil na tleh nezvestnega človeka. Poklical je iz Pečarjeve gostilne ljudi, ki so v ponesrečenju spoznali Pečarjevega hlapca Jakoba Vokarja. Bil je ves krvav in nezavesten. Takoj so ga prepeljali v splošno bolnico. Kolikor je mogel službujoči stražnik ugotoviti, je hlapec Volkar skušal po noči priti po strehi do podstrešne sobe Pečarjeve dekle. Zalotil ga je vihar ter ga treščil z višine kakih 6 metrov z vso močjo na tla.

Papirnica v Medvodah pod vodo

Medvode, 30. oktobra. Sinoči je divjal nad Medvodami in okolico silen vihar, kateremu so sledili velikanski nalivi. Vihar je lomil drevje in metal opeko raz hiš, v ostalem pa ni povzročil večje škode. Ob 22. je začelo liti kakor iz škefa, nato je malo prenehalo, velikanski nalivi pa so zopet sledili ob 1. zjutraj in so trajali do belega dne. Vodostaj Save, ki zadnje dni konstantno narašča, je dosegel večeraj ponoči več metrov nad normalo in je znova prestopila bregove. Poplavlja je vsa okoliška polja, v vodi pa so zopet papirnice v Goricanah. Obratovanje v papirnici je bilo ustavljeno že včeraj popoldne. Sora ni tako zelo narasla, vendar pa Sava zadržuje izliv, tako da so se pri izlivu Sore v Savo koncentrirale velike mase vode. Sava je že skoraj dosegla višino do železniškega mostu. Vsa okolica okoli zatvornice je pod vodo in ogrožene so tamkajšnje turbinske naprave. Tudi promet je bil danes ukinjen in so morali zgraditi z okna tovarne preko poplavljenih cest most na nasprotno stran, da so lahko ljudje iz vasi dospeli na postajo. Danes zjutraj je Sava padla približno za 30 cm: radi novih nalivov, ki pa se še vedno ponavljajo, pa se je bati nadaljnjega naraščanja, ki bi imelo lahko nedogledne posledice in povzročilo ponovno katastrofalne poplave.

Opustošenje v Kranju

Večmilijonska škoda

Kranj, 30. oktobra. Južno in toplo vreme je povzročilo, da se je začel sneg po planinah hitro tajati in so nato hitro naraščali hudourniki in potoki. Že včeraj opoldne je bilo opaziti naglo naraščanje Save, ki je proti večeru izstopila in dosegla popolno svoj višek. Bila je 4 metre nad normalo.

Od 22. do polnoči je divjal po Gorenjskem strahovit ciklon. Po polnoči do 3. zjutraj pa so se vrstili s kratkimi presledki nalivi, spremljani z bliskom in gromom. Ljudje so hiteli iz hiš, da bi pomagali reševati ob Savi ogrožene prebivalce in industrijske naprave. Ogroženi sta bili zlasti elektrarna paromlina g. Majdiča in tekstilna tovarna. Elektrarna je morala obratovanje že o polnoči ustaviti. Ravno tako je morala ustaviti svoj obrat elektrarna v Žirovnici. Elektrarna Mayer je bila v obratu do 1.10 zjutraj, nato pa je morala tudi ta elektrarna ustaviti ves obrat, ker je voda vdiral v strojarstvo.

Vihar je ruval v okolici drevesa in odnašal cele strehe. Najbolj ogrožena je bila tekstilna tovarna. Delavstvo je vso noč reševalo, kar je moglo doseči.

Tovarna stoji namreč na gatajskem travniku tik ob Savi. Z največjimi težavami so delavci rešili le male množine izgotovljenega tekstilnega blaga. Surovine pa so postal žrtev valov. Škoda je ogromna in se sedaj ne da še približno oceniti. Delavci so delali do danes zjutraj, ko je Sava tovarno popolnoma poplavlila in je bil vsak dostop v njo nemogoč.

S strahoto pa so danes zjutraj gledali Kranjčani pritisk ogromnih valov na elektrarno paromlina g. Majdiča. Okoli 7. zjutraj je Sava naplavila velike množine ruševin in celih delov mostov, streh itd., ki jih je odnesla na Gorenjskem. Betonski zid in most, ki vodi iz paromlina na otok, nista mogla vzdržati silnega pritiska. Okoli 9. se je most z velikim trščem porušil. Takoj nato so pustili tudi betonske zatvornice in obrambni betonski zid, ki je popolnoma izginil. Velikansko škodo je naraščajoča Sava povzročila v Majdičevem mlinu in skladiščih za moko in žito. Voda je segala do prvega nadstropja. Samo škodo na moki in žitu cenijo na en milijon dinarjev.

Obe podjetji, paromlin g. Majdiča in Jugoslovanska tekstilna tovarna, ne bo sta mogli obratovati več mesec. Najhujše prizadeto je pri tem delavstvo, ki je na zimo ostalo brez kruha in služka.

Razdejanja in poplave v Savinjski dolini

Celje, 30. okt. (Sprejeto ob 12.30.) Nad Celjem in vso Savinjsko dolino je divjal sinoči silen vihar, ki je dosegel svoj višek ponoči. Ob 1. uri zjutraj je začelo strahovito grmeti in bliskati, takoj nato pa se je vili silna ploha. Vmes je razsajal strahovit vihar, ki je rušil drevje in napravil ogromno škodo na strehah in oknih. V Savinjski dolini je vihar porušil mnogo kozolcev in razkril cele strehe. Na Bregu pri Polzeli je začelo okrog 21. ure gorati gospodarske poslopje posestnika Stromana, ki je pogorelo do tal z vsemi letošnjimi pridelki vred. Domneva se, da je povzročila ogenj iskra lokomotive. Danes dopoldne je Savinja, ki je že včeraj začela naraščati, vsled pritiska voda iz Gornje Savinjske doline prestopila v Celju in okolici bregove. V Celju je poplavlila zopet vse park. Pod vodo pa je tudi takozvani »Otok« in Glazija. Vihar je porušil tudi stebel pri falskem daljnovidu, vsled česar je bilo včeraj zvečer vse mesto delj časa brez luči. Škoda, ki jo je povzročilo neurje, je velikanska in se ne da sedaj še niti približno preценiti.

Celje, 30. oktobra. Minula noč je povzročila v Savinjski dolini zopet nove poplave. Že včeraj zvečer je začelo močno deževati, ponoči pa se je vili ploha za ploho. Skoraj vso noč je lilo kot iz škefa. Vode, ki so že po zadnjem deževju zelo narasle, so tekmo noči prestopile bregove in se razile po vsej okolici. Najhujše je prizadela Gornja Savinjska dolina, kjer so gorski potoki navahili v dolino liki hudourniki, rušec pred seboj vse, kar se jim je stavilo v bran. Ceste in pota, brvi in mostovi, ki so jih domačini z največjim naporom in žrtvami jedva za silo popravili, so zopet popolnoma razdejani. Na nekaterih krajih je promet sploh nemogoč, ker so ceste ali pod vodo ali pa zasute tako, da so sploh neporabne.

V Celju samem doslej še ni prišlo do poplave, vendar pa Savinja stalno narašča in se za popoldne pričakuje glavni naval voda. Pač pa je vihar, ki je razsajal vso noč, povzročil obilo škode. Raz streh je odnašal opeko, lomil vejve in rušil cela drevesa in plotove. Pritisk vetra je bil tako silen, da so na več krajih popokale šipe. Prebivalstvo je skoraj vso noč bedelo in pričakovalo katastrofo. Vojakstvo je bilo vso noč pripravljeno, da prisloži v slučaju potrebe takoj na pomoč. Proti jutru je vihar nekoliko ponehal in tudi deževje je prestopilo. Tekom dopoldneva pa so sledili nadaljnji lažji nalivi. Iz Gornje Savinjske doline manjkajo podrobnejše vesti, ker so deloma potrgane tudi telefonske in brezjalne proge. Železniški promet je doslej še normalen.

Neurje v Mariboru

Maribor, 30. oktobra. Nad Mariborom in mariborsko okolico je razsajalo minulo noč strahovito neurje. Na večer je začelo nalahno deževati, kmalu po deveti uri pa je začel razsajati strahovit vihar, ki je povzročil obilo škode. Razbil je mnogo šip, odnašal s streh opeko in lomil veje po nasadih in gozdovih. Mestni park je bil zjutraj kar nastlan z vejevjem. Neurje, ki je trajalo skoraj vso noč, je razsajalo najhujše izrog polnoči, ko se je med hudo ploho vsula tudi debela toča.

Mnogo večjo škodo, kakor v mestu, je povzročilo neurje na deželi. Zemlja od trajnega deževja poplavlja premočena. Pri najmanjšem nalivu začnejo potoki naraščati in prestopijo bregove. Tudi danes zjutraj je bilo več krajev poplavljenih, vendar pa poplava ni bila tako huda, ker je deževje proti jutru prenehalo. Najbolj se pritožujejo kmetje, ki imajo še poljske pridelke še zunaj in jih radi mokrote ne morejo spraviti. O kakih večjih nesrečah doslej ni še nobenih poročil. Drava je zelo narasla in je popolnoma kalna, kar je znak, da je tudi v gornji dolini razsajala nevihta in da so gorski potoki ponovno narasli. Zjutraj je bilo opaziti na Dravi tudi nekaj lesa, ki ga je voda bržkone odnesla s skladišč, pripravljenih za splave. V hribovitih krajih se ljudje boje plazov, ki jih letošnjo jesen z ozirom na deževno leto s strahom pričakujejo.

Politika Pilsudskega

V poljski notranji politiki se vršijo interesantne spremembe. Odkar je maršal Pilsudski poleg vojnega ministrstva prevzel tudi ministrsko predsedstvo, se vidi stremeljenje, pridobiti na vlado čim širši krog političnih osebnosti in struj, ki bi mogle sodelovati z diktatorjem. Ali stvar je težavna, ker centrum in desnica dosledno odklanjata sodelovanje s Pilsudskim, a levica sama ni dovolj vnetja za pretesno zvezo z diktatorjem in socialdemokratska stranka je prišla v konflikt s poslanecem Moraczewskim, ki je sprejel ministrski portfelj v vladi Pilsudskega.

Nove komplikacije so se pričele z dogodki v Nieswiczu. Popolnoma je še nepojasnjeno, kakšna je pri tem vloga Pilsudskega, ali poteka prireditve iz njegove inicijative in v koliko je diktator sam želel sodelovanja z monarhisti. Ali eno ostane v vsakem slučaju gotovo: Pilsudskega so proglasili veleagrarni veleposestniki in konservativni plemenitiši za svojega in stopili na njegovo stran. Računati je torej odslej s sodelovanjem najkonzervativnejšega in monarhističnega dela poljske politične javnosti s Pilsudskim, kar mora imeti velike posledice za nadaljnji notranji razvoj Poljske. Levica, ki je doslej podpirala diktatorja, v novih okoliščinah nikakor ne more več sodelovati z njim niti simpatizirati z njegovim delom, niti ne v slučaju, da Pilsudski zanika svoje sodelovanje o pokretu monarhistov.

Položaj ostane prejkoslej zamotan. Nepridno je bilo doslej, da je diktatorja podpirala levica, ki je sicer najenergичnejša zastopnica modernih demokratskih načel in da mu je nasprotovala desnica, ki je diktaturu po svoji mentaliteti sama po sebi najbližja. Z dogodki v Nieswiczu bi se izvršila temeljita preorientacija, ki pa bi mogla Pilsudskemu mesto uspeha prinesiti baš obratno; saj ga je levica podpirala v prvi vrsti iz nasprotja do desnice. Maršal bi mogel običati med dvema stoloma.

Pilsudskega so pozdravili najbolj vneto aristokratije iz vzhodnih predelov, ki so bili vedno najbolj rusofobski. Politika Pilsudskega, ki je znan kot hud rusofob, odgovarja tem simpatijam. To se je pokazalo v novem konfliktu Poljske s sovjetsko Rusijo.

Dne 28. septembra t. l. se je v Moskvi podpisala pogodba med Litvo in sovjetsko Rusijo. V njej se je sovjetska

vlada obvezala na neko pomoč Litvi v sporu za vilensko ozemlje.

Pogodba, ki so jo sovjetska »Izvestija« publicirala dne 30. septembra, je seveda vzbudila v Poljski veliko pozornost in povzročila tudi na vladnih mestih veliko nezadovoljstvo. Poljska se je smatrala prizadeta ter je takoj izjavila, da vloži pri sovjetski vladi protest proti onemu pasusu sovjetsko-litavske pogodbe, ki se nanaša na vilensko ozemlje. Dne 23. oktobra je poljski odpravnik poslov v Moskvi, gospod Wyszynski izročil v komisarijatu za zunanje zadeve noto, ki so jo dne 26. oktobra objavili varšavski listi. Njena vsebina nam je tedaj znana.

Poljska nota se sklicuje na dejstvo, da se je vilensko ozemlje, na katero se nanaša pasus v sovjetsko-litavski pogodbi, po poljsko-ruski pogodbi, sklenjeni v Rigi dne 18. marca l. 1921, priznalo v čl. 11. kot integralni sestavni del republike Poljske. Na osnovi tega konstatira poljska nota, da je sovjetska vlada resignirala na vse pravice in aspiracije, tičeče se teritorija, ležečega zapadno rusko-poljske meje, dogovorjene v členu drugem riške mirovne pogodbe in vrh tega izjavila, da v slučaju, ako se razvije spor med Litvo in Poljsko radi navedenega teritorija, ostane to zadeva, tičeča se edino navedenih dveh držav. Ker je po inicijativi Litve, ki se ji je potem pridružila tudi poljska vlada, konferenca veleposlanikov v Parizu dne 15. marca 1923, prisodila vilensko ozemlje Poljski, je postala usoda Vilne s tem definitivna in odločitev veleposlaniške konference obvezna tako za Poljsko kot za Litvo. Ta solucija pa ima tudi popolno mednarodno pravno veljavnost in se ne more osporiti s kakim mednarodnim aktom, sklenjenim samo z eno od prizadetih dveh držav. Poljska čaka sedaj, kaj bo odgovorila sovjetska vlada na njeno noto. V zvezi s tem se poroča o zbiranju čet v obmejnem poljskem ozemlju. Kontrolirati verodostojnost teh vesti je seveda nemogoče; ne bilo bi izključeno, da bi skušala Poljska dati povdarka svoji noti in v njej izraženemu stališču z vojaškimi pripravami, ki naj napravijo primeren vtis na moskovski zunanji komisarijat.

Velika izbira — najnižje cene

baržunastih in filcstih klobukov si ogledite v modnem salonu

Stuchly - Maške

Ljubljana, Židovska ulica 3

Popravila se takoj izvrše. Zaloga žalnih klobukov.

Beležnica

KOLENDAR

Danes, sobota, 30. oktobra 1926; kato: ličani: Marcel; pravoslavni: 17. oktobra: Oslja; muslimani: 22. rebiul-ahira 1345; židje: 22. marševana 5687.

Jutri: Nedelja, 31. oktobra 1926; kato: ličani: Volfgang; pravoslavni: 18. oktobra: Petar, Luka; muslimani: 23. rebiul-ahira 1345; židje: 23. marševana 5687.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Gledališče: Opera: »Grofica Marica« B. — Drama: Vojška predstava ob 18. Kino Matice: »Intrige Madame Pompadour« — Ljubljanski dvor: »Maciste med levic« — Kino Ideal: »Varijete«.

Predavanje Soče (dr. D. Puc) ob 20.30 pri Levu.

PRIRREDITVE V NEDELJO

Gledališče: Opera: »Tannhäuser« — Drama: »Drugi breg«.

Kino Matice: »Intrige Madame Pompadour« — Ljubljanski dvor: »Maciste med levic« — Kino Ideal: »Varijete«.

Sportne prireditve: Ilirija — GAK (Grado) ob 15. na Iliriji. — Primorje — Slovan ob 14. na Primorju. Hazena — Maribor — Ilirija ob 11 v Tivoliju.

DEZURNE LEKARNE

Danes in jutri: Piccoli, Dunajska cesta; Bakarič, Karlovska cesta.

Solnce zaide danes ob 16.52, vziide jutri ob 6.36 in zaide ob 16.51. Mesec zaide danes ob 14.43, vziide jutri ob 1.01 in zaide ob 15.08.

Maurice Boue:

44

Skrivnost „Črne žene“

Roman.

— Zelo priazen je, odvrne deklica, ali zdi se mi, da mu ne prihaja od srca. Moj stric — če sploh je, za kar se izdaja — ima v očeh, kadar govori z menoj, čudno mrk izraz.

— Ali je dober napram vam?

— Je.

— Zdi se mi, da niste sami prav uverjeni o njegovi dobrohotnosti!

— Hotela sem reči, da se v nobenem pogledu ne morem na njem pritoževati. Bila bi skoro srečna pri njem, če ne bi bila tako daleč od vseh onih, ki so mi ljubi in dragi.

— Torej bi se želeli vrniti v Morgat?

— O, gospod Morlon, iz vsega srca bi se rada vrnila domov, toda kadarkoli izrazim strico svojo željo, me vedno zavrne, češ: Pozneje!

— O, ti naiivno dekletce, si je mislil na tihem Morlon, — kako si brezskrbno in zaupljivo in verjameš vsakomur na besedo! Kake načrte neki kuje grof Kerbervé?

— Gospodična Hugueta, nadaljuje nato glasno, ali bi hoteli z menoj nazaj v Morgat?

— Čim prej, tem raje, gospod Morlon, se razveseli deklica.

— Torej gmem na vas računati? Kadar se približa trenutek odhoda, vas popelje.

— Pripravljena bom. Oh, kako si že želim svidenja z mamico Anol! To bo vesela, ko se bom zopet vrnila! Ah, dajte, gospod Morlon, pripovedujte mi o njej!

Morlon je povedal vse, kar je vedel in znal. Razlagal ji je, kako jo starica pričakuje dan z dnevom, uro za uro. Objubil ji je, da jo bo, kakor hitro mu bo mogoče, obvestil o bližnjem povratku njene drage, ljube Huguete.

Deklici je lice žarelo v vedrem upanju, ko se je poslovila od Morlona.

— Če se nameri, da bi mi hoteli kaj sporočiti, se spomni Morlon ob slovesu, se obrnite kar na Jeana Vignaulta! On je eden mojih najboljših prijateljev in mi je udan z dušo in telesom.

— In gospod Noisy? povpraša deklica plašno, stoječ že na pragu.

— Misli na vas in nestrpnno pričakuje vašega povratka!...

In Hugueta je odbrzela vsa srečna... Kmalu potem se je pojavil Vignault.

— E, prijatelj! je nagovoril Morlona. Kako si zadovoljen s svojim starim vojnim drugom?

— Navdušen sem, Vignault, navdušen! Sicer pa sem pričakoval, da me ne boš ostavil v nesreči.

— Bog i bogme! Da bi te ostavil! Saj ti vendar dolgujem življenje!

— Za poravnavo tvojega dolga je še čas. Nisem nepomirljiv upnik. Če hočeš, se lahko kar kmalu pobotava. Prosil bi te le, da mi v bodoče nekoliko izpremeniš jedilni list. Zakaj, če me boš še nekaj časa redil s suhim kruhom, se bojim, da boš v resnici imel moje življenje na vesti.

— Hm, stvar ni tako lahka. Aha, sem se že spomnil. Gori je ostalo precej jedi od pojedine. A ne govori nikomur o tem!

— Komu pa naj govorim? Štirim stenam, ki me obdajajo?

— No, to sem rekel le zavoljo previdnosti. Pravim ti, da upravlja kraljevski ostanki. Če hočeš, se bova gostila skupno.

— Nimam ničesar proti temu predlogu. Če le stvar ni zate opasna.

Vignault je odšel in se je kmalu vrnil z veliko košaro pod pazduho.

— Grof je nocoj priredil pravcato pirovanje, je pripovedoval mornar. Ob takih prilikah pozove vedno mene, da mu pripravim jedi. Svoje čase sem bil na glasu prvovrstnega kuharja. To je bilo tedaj, ko smo se praznili pod peko afriškimi solcem. Človek res nikoli ne ve, kaj mu še nekoč utegne koristiti.

— Praviš torej, da je jedišča dobra?

— Saj se boš takoj lahko uveril o mojih kuharskih sposobnostih.

— Verjem mi, da ti ne bom prizanesljiv sodnik. Moj želedec kar kriči po jedi.

— Sediva torej za mizo! Toda, res, saj sva brez mize!

— Ne vznemirjaj se zavoljo tega! Miza je pri pojedini tista stvar, ki jo še najlaglje pogrešaš. Še pred eno uro bi dal vse mize celega sveta za takole košaro, ki jo prinašaš seboj.

— Kaj hočemo, vojna je vojna! je menil Vignault, ki se je rad posluževal rečenic. S tem besedami je začel razkladati jedila na tla.

Ko je bilo vse lepo pripravljeno, sta si prijatelja razrezala vabljivo kosočje bedere ter ga začela z velikim tekcom. Zraven sta se zivala s požirki desertnega vinca, ki je vzlic pozibavanju ladje našlo edino pravo pot po grlu.

Morlon je moral priznati, da je bil Vignault mož na svojem mestu. Njegova košara je vsebovala pravcato kulinarne zaklade. Kuhar je bil umetnik, ki si je znal najboljši jedi pripraviti zase. Ujetnik je užival s slastjo.

— Čuješ, prijatelj, je izpregovoril Morlon, vtnaknivi si ogromen zalogaj v usta, tebi se, kakor vidim, ne godi baš slabo na ladi. Torej ti je služba pri grofu všeč?

— E, ne bi baš dejal, je odgovoril Vignault. Zadovoljen sem, kolikor more biti zadovoljen človek, ki mu usoda ni bila naklonjena.

— A meni se vendarle zdi, da se nimaš nad čim pritoževati. Saj živíš kakor baron.

— Res je, godi se mi kakor psu v basni; toda meni bi vloga volka mnogo bolj pristojala. Svobode mi manjka, svobode. Nečisto se mi je smehljalo avanturistično življenje, življenje prigorod in nevarnosti, bojov s sovražniki, prask in ponočnih zased... Ah, Morlon, lepo je bilo takrat, a tistih krasnih časov ne bo nikdar več, nikdar...

— Mar na ladiji nimaš dovolj prigorod? Mar ne potuješ venomer iz kraja v kraj, mar ne križariš v nepoznatih morjih?

— Res, mnogo potujem, a kaj, ko ne smemo nikdar zapustiti ladje! Potujemo kakor ptički v kletkah...

Svobode pogrešam, kaj mi je življenje brez nje?

— Hm, se je tedaj domislil Morlon in okrenil pogovor v drugo smer. Kak človek je pravzaprav ta vaš gospodar, grof Kerbervé?

— Priznati ti moram, da ga še zdaj nisem prav pogodil. Čudno vetrnjaški je in muhast, in njegovi načrti se spreminjajo od dneva do dneva kakor veter na morju. Zjutraj bo dal povelje, da odplujemo v Brest. Dobro. Ko smo na širokem morju, pa se naenkrat domisli in ukaže, da se obrnemo proti Dunkerqu.

— V resnici čuden človek...

— Človek bi dejal, da ga neka zločesta misel neprestano preganja in goni iz kraja v kraj...

— Slaba vest nemara...

— Kaj praviš?

— Pravim, da je grof morda zagrešil pred davnimi leti kak zločin in zdaj ga preganja spomin. Najbrž išče v večnem beganju pozabljenja.

— Meniš?

— Ali nisi še opazil ničesar sumljivega, ali vsaj nenavadnega v njegovem vedenju?

— O pač. Ali

z neprekosljivim **EMIL JANNINGSON**
ter pikantno, lepo **LYO DE PUTI**
KINO IDEAL.

peljal do Prizrena.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 30. oktobra 1926

— Vseh mrtvih dan. Enkrat v letu se spominjamo umrlih sorodnikov, znancev in prijateljev, ki jih ni več med nami, a vendar se krvne in duhovne vezi med nami in njimi niso pretrgale. Smrt pretrga samo niti življenja, ne more pa uničiti spomina na umrle, ki sega daleč nazaj v preteklost. Jutri in v ponedeljek bodo oživele širom kršćanskega sveta njive večnega mira, tisoči bodo romali k prahu svojih dragih, da počaste njihov spomin. Vseh mrtvih dan je najlepši praznik v letu, ker je posvečen onim, ki so že prestopili prag večne skrivnosti. Ta praznik bi moral biti živim glasno memento, da življenje ni samo lov za gmotnimi dobrinami in da smo pred smrtjo vsi enaki. Koliko jih je bilo med nami, ki so mislili, da bosta njih bogastvo in elava večna in da ni treba poslušati notranjega glasu, ki opozarja vsakega človeka, da je vse posvetno minljivo. Pa so odšli v večnost kakor vsi drugi. Vseh mrtvih dan je praznik tihe srčne pobožnosti in čim bolj se pogledamo na ta praznik v ničovitost vsega posvetnega, tem dostojneje proslavimo spomin umrlih.

— Odlikovanje odbora za postavitev spomenika kralju Petru v Kranju. S kraljevim ukazom so odlikovani vsi člani odbora za postavitev spomenika kralju Petru Osvoboditelju v Kranju. Odlikovani so: z redom Sv. Save 3. razreda Josip Žnidaršič, okrajni glavar v Kranju in Anton Koblar, dekan in župnik v Kranju; z redom Belega orla 5. razreda Ciril Pirč, mestni župan v Kranju in predsednik odbora za postavitev spomenika; z redom Sv. Save 4. razreda dr. Beno Saboth, odvetnik v Kranju in tajnik odbora; Fran Sirc, bančni ravnatelj v Kranju in blaginjak odbora, nadalje člani odbora: trgovec Maks Fok, trgovec Janko Sajovic. Z zlato svetinjo za državljanske zasluge je odlikovan Alfonz Hrovatin, suplent na puškarski šoli in upravnik »Narodnega doma« v Kranju.

— Častno odlikovanje. Ena najodličnejših belgijskih gospodarskih organizacij — L' Association belge des etades et d' expansion, ki šteje med svoje pokrovitelje tudi ugledne osebe iz inozemstva, kakor n. pr. Chamberlaina, Poincaréja, Doumergueja itd. Nedavno je kot prvega Slovenca izvolila družba v svoj pokroviteljski odbor g. Milana Dularja, ravnatelja veleposla in belgijskega honorarnega konzula v Ljubljani.

— Lady Aberdeen v Beogradu. Včeraj je dospela z zagrebških drzavokralja v Beograd Lady Aberdeen, ki je, kakor znano, prisostvovala kongresu Ženskega saveza na Bledu. Na kolodvoru so jo sprejeli zastopnice vseh beogradskih ženskih organizacij. Lady Aberdeen ostane par dni v Beogradu, kjer si bo ogledala različne kulturne in humanitarne naprave. Iz Beograda odpotuje v Sofijo in Bukarešto, nakar se preko Carigrada vrne v domovino.

— Tagore v Jugoslaviji. Prejeli smo: Kakor oznanjajo časopisi, namerava obiskati indijski pesnik Rabindranat Tagore tudi Beograd in Zagreb. Znamo nam je, da so nekatera njegova dela prevedena na srbohrvatski jezik, ali največ prevodov imamo mi Slovenci. Pri nas je prevedel pisatelj France Bevk »Drobne povesti«, pesnik dr. Alojzij Gradnik pa peterski del: »Rastoci meseca«, »Vrtinar«, »Bitandžali«, »Setev« in »Pisce selivke«. — Če že pride Tagore v Beograd in Zagreb, zakaj ne bi obiskal še Ljubljano oz. Slovenijo, ki se je še v večji meri oddolžila njegovemu geniju. Najmanj, kar moremo pričakovati in od merodajnih činiteljev tudi zahtevati (če že ne od Društva slov. književnikov, pa od Prosvetnega oddelka pri vel. županu v Ljubljani) je, da poklonijo velikemu pesniku v Zagrebu ali v Beogradu tudi vsa njegova na slovenski jezik prevedena dela s primerno kratko spomenico o Slovencih v angleškem jeziku.

— Imenovanja v šolski službi. Imenovani so: Janko Korže za stalnega strokovnega učitelja in začasnega upravnika meščanske šole pri Sv. Lenartu v Slovenskih gorah; Karel Hribarčič za šolskega upravitelja v Vratah; Josip Serbec za šolskega upravitelja na Muti; Ema Zamejc pa za stalno učiteljico ženske osnovne šole v Hrastniku. Ruđolf Pleskovič je dodeljen na službovanje meščanski šoli v Trbovljah.

— Imenovanje v zdrav. službi. Z odlokom ministra pravde so pri splošni bolnici v Ljubljani imenovani: dr. Janko Kalan in dr. Fran Delak za zdravnika-pripravnika ter dr. Marija Mišak za zdravnico-pripravnico.

— Iz poštne službe. Z ukazom ministra pošte in brzojava je premeščen poštni uradnik Josip Dernovšek iz Mute v Maribor.

— Povratek upravnika monopolov. Upravniki državnih monopolov S. D. Todorovič se je povrnil v Beograd s svojega potovanja v Prago in Varšavo.

— Izenačenje poštnega zaroka. V ministrstvu pošte in brzojava je bila sestavljena posebna komisija pod predsedstvom generalnega direktorja St. Dekančiča, da izdela enoten poštni zakon, veljaven za vse pošte in enotne urade naše države. Doslej so pri pošti v veljavni srbski, madžarski in avstrijski zakoni po dotičnih kraljih, kamor so preje spadali. Minister pošte in brzojava predloži ta zakon v najkrajšem času Narodni skupščini.

— Železniška proga Rogatec—Krapina. Od direkcije državnih železnic postavljena posebna komisija je pregledala in odobrila načrt železniške proge Rogatec—Krapina. Proga bo dolga 14 km. gradbeni stroški pa so proračunani na 28 milijonov dinarjev.

— Angleščina na trgovskih akademijah. Minister za trgovino in industrijo je izdal odlok, s katerim se uvaja angleščina na vseh trgovskih akademijah in sicer za enkrat kot neobvezne predmet. Po reorganizaciji učnega načrta bo angleščina uvedena kot obvezen predmet, ker je ministarstvo

mnenja, da je za pospeševanje zunanje trgovine neobhodno potrebno znanje angleškega jezika.

— Iz Cerkljice nam poročajo: Dne 17. t. m. je priredil »Godbeni odsek gasilnega društva v Cerkljici« skupno z »Gasilnim društvom« in »Krajevnim odborom Rdečega križa« v Cerkljici v gostilni Javornik veselično v korist poplavljenec občine Žiri. Veselica je v gnetnem, kakor tudi v moralnem oziru uspela nad vse dobro. Čisti donos prireditve v znesku 302 Din je bil od poslan županstvu občine Žiri s prošnjo, da porazdeli navedeni znesek med one poplavljenke, ki so najbolj potrebni nujne podpore. Na silajno uspehi prireditvi gre v prvi vrsti zahvala agilenosti in nesebičnemu sodelovanju Gasilnega godbenega odseka ter njegovemu kapelniku, neumornemu g. Andreju Žuljancu. Istotako se moramo zahvaliti tudi gg. pevcom ter pevovodji g. dr. Kraševcu. Tudi številnemu občinstvu, ki se je prireditve udeležilo in v obilni meri pripomoglo k velikemu gmetnemu uspehu, izrekamo hvalo. Posebno smo bili veseli številnega občaka gg. častnikov, podčastnikov in moštva 16. artiljerijskega ter 40. pešadijskega polka ter izrekamo tudi njim svoje najtoplejšje priznanje. — Odbor R. križa.

— Razpisano mesto na univerzi. Na tehnični fakulteti ljubljanske univerze je razpisano mesto asistenta pri stolici za rudarsko merjenje. Kompetentni morajo predložiti diplom o rudarskem inženjerstvu. Prošnje do 25. novembra t. l. na rektorja ljubljanske univerze.

— Promocija. Na zagrebški univerzi je promoviral za doktorja vsega zdravilstva g. Boris Malerič iz Črnomlja. Čestitamo!

— Epidemija legarja v Loški dolini. V splošno bolnico v Ljubljani so danes pripeljali iz Viševka pri Starem trgu (Lož) devet oseb, obolenih na legarju. Napovedujejo, da bodo pripeljali v bolnico še več oseb iz te vasi. Vas Viševke leži pol ure od Starega trga. Z vodo je precej slabo preskrbljena, ker teče skozi mal potokček. Kaj je vzrok epidemiji, še ni dognano.

— Elektromotorski tečaj. Strokovna zadruga koncesionarnih elektrotehnikov za Slovenijo v Ljubljani namerava prirediti šestmesečni tečaj za elektromonterje, ako se prijavi zadostno število kandidatov. Opozarjamo vse interese, da se prijavi na goreni naslov in sicer pisмено do 7. novembra t. l., ustmeno pa v soboto 6. novembra od 18. do 19. ali pa v nedeljo 7. t. m. od 10. do 12. pri združnem načelnstvu v Ljubljani, Lepi pot št. 12, v bližini tobačne tovarne.

— Smrtna kosa. V Rušah pri Mariboru je preminul včeraj v 55. letu starosti gosp. Miha Serbec, posestnik in trgovec. Kot kremenit narodnjak in naprednjak je stal vedno v prvih vrstah naših narodnih borov v Dravski dolini ter je sodeloval v vseh kulturnih in narodnih društvih. Bil je eden omih mož, ki je neustrašeno odbil nemške navale na Dravsko dolino, radi česar so ga leta 1914. vlačili po mariborskih in graških ječah. Posebne zasluge si je stekel za poddravsko podružnico SPD, izobrazovalno društvo v Rušah in ruskega Sokola. Bil je dolgoletni občinski svetnik, načelnik krajevske šolskega sveta in vnet sodelovnik različnih domačih gospodarskih institucij. Pogreb se vrši v nedeljo 31. t. mes. ob 16. uri na pokopališču v Rušah. Bodi ohranjen vrlenu možu trajen in časten spomin, prizadejim pa naše iskreno sožalje!

— Društvo za zgradbo Sokolskega doma v Šiški, Ljubljana VII. opozarja vse razpečevalce njegovih srečk, da sigurno do 31. oktobra t. l. obračunajo prejele srečke, ker se na poznejša plačila ne bo oziralo. Plačila po pošti so veljavna le še z žigom od 31. oktobra t. l. Vrnjene srečke, oziroma denar se bo sprejel dne 31. oktobra cel dan in dne 1. novembra dopoldne v gostilni br. Štepcia v društveni sobi po pooblaščenih bratih. Kupujte srečke po trafikah v Ljubljani, Maribor in Celju! Sreča Vas išče, pri nas je doma! Pomagajte graditi naš dom! Zdravo!

— Kmetijski tečaj po deželi. Kmetijska družba bo prirejala tekmo letošnje zime 2-3dnevne kmetijske tečaje pri svojih podružnicah, ki morajo družbi nasproti zagotoviti sledeče pogoje: 1. Zadostno število kmetijskih mladeničev in samostojnih kmetovalcev, ki mora znašati najmanj 20 oseb in ki se morajo zavezati, da bodo tečaj redno obiskovali. 2. Pripraven učni prostor. 3. Potrebna prosta prenočišča za dve učni osebi in 4. prost dovoz in odvoz predavateljev na bližnjo železniško postajo. — Podružnice, ki želijo pod temi pogoji prirediti kmetijski tečaj, naj to čimprej naznanijo Kmetijski družbi v Ljubljani.

— Knjige Goriške Matice za leto 1927. Vsled nepredvidenih tehničnih zaprek so se publikacije zakasnille in se bodo razdeljevale šele koncem novembra ali v začetku decembra. Cenjeni naročniki naj blagovolijo nepristojno naročilo opustiti.

— Dražba lova. Potom javne dražbe se bo oddal v soboto dne 4. novembra v občinski pisarni v Škofji Loki v zakup lov krajevine občine Poljane in sicer za dobo od 1. januarja 1927 do 31. marca 1932. Zakupni in dražbeni pogoji so na vpogled pri srezkem poglavarju v Kranju.

— Sprememba voznega reda na progi Čakovce—Domja Lendava. Pričenši s 1. novembrom t. l. izostane na progi Čakovce—Domja Lendava mešani vlak št. 7236, ki odhaja iz Čakovca ob 12.37 in prihaja v Domjo Lendavo ob 13.35; namesto njega pa vozi od 1. nov. dnevno redno mešani vlak št. 7240, ki odhaja iz Čakovca točno ob 12. uri in prihaja v Domjo Lendavo ob 13.07.

— Zastrupljenje z mesom v Splitu. V Splitu je v zadnjih dneh obolelo mnogo oseb na zastrupljenju s pokvarjenim mesom. Bančni uradnik Ljubomir Nikić je na zastrupljenju celo umrl. Ker stariši niso vedeli, kaj je vzrok njegovi smrti, so zahte-

vali obdukcijo telesa. Pri tem so ugotovili, da se je zastrupil s pokvarjenimi klobasami. Zoper prodajalca je bilo uvedeno kazensko postopanje.

— Iz Ljilje: V nedeljo vsi v Sokolski dom v Ljilji, kjer vprizori Udrženje vojnih invalidov. Krajevni odbor ljubljanski, dramo v treh dejanjih »Tužna ljubav«. Začetek ob 8. Ker je čisti donos te prireditve namenjen podpornemu skladu vojnih žrtv, prosimo obilne udeležbe. 989/n

— Državna splošna bolnica v Ljubljani. V splošno bolnico v Ljubljani je bil 25. avgusta t. l. oddan 30—40 letni gluhihomoški, o katerem niso znani nobeni podatki. Kdor bi o njem kaj vedel, naj javi upravljalni. V bolnico ga je oddala orožniška stanica na Vrhniki.

— Bilvi vojak Senti Jakob - Krakovtrowskega okraja bodo okrasili grobove po avstrijski vojaški justici ustreljenih žrtv na Suhem bajeju. Dne 1. novembra ob 11. dopoldne bomo posetili te grobove, pri katerih bo opravljen molitve g. župnik Janko Barle. Po molitvah bo nagrobni govor izpetje. Vabimo vse zavedno občinstvo, da prisostuje temu žalostnemu spominu.

— Došli krasni otroški plaščki, oblečke in najnoveše bluze Kristofič-Bučar, Stari trg, Ljubljana. 164T

— Dijaška kuhinja v Ptuj. Se obrača, kakor vsako leto, tako tudi letos do prijateljev dijaštva z vladno prošnjo za podporo. Število revnih dijakov, katerim je mogoče posejati pujsko gimnazijo samo s pomočjo dijaške kuhinje, narašča od leta do leta. Nad 30 dijakov smo morali letos prevzeti v svoje okrilje. Dijaška kuhinja je postala izvanredno važna ustanova. Že večkrat nam je grozila nevarnost, da se ukine višji razredi pujske gimnazije, češ da ne izkazuje zadostnega števila dijakov. Poleg »Dijaškega doma« je v prvi vrsti »Dijaška kuhinja« poklicana, da privabi vedno več dijakov v Ptuj in tako zjamči obstoj cele višje gimnazije v Ptuj, tega najvišjega našega učnega zavoda. Kdor podpira revne dijakke, podpre zajedno obstoj pujske gimnazije. Trdno uverjeni smo, da ne trkamoz zamani! Hvaležno sprejmemo vsak najmanjši dar in se iskreno zahvaljujemo v imenu naših potrebnih dijakov.

— Zlatnice so našli v Zlatorog - terpenitovnem milu: Alojzij Borštnar, Bevkovo Trbovlje, Marija Selenik, Sv. Jakob v Slov. gor., Terezija Gnilak, Loke, Trbovlje, Marija Drobne, Šmarje pri Ješah, Dinka Kolšek, notarjeva soroga, Marensberg, Silvan Bernobič, Maribor, Čila Ambrožič, Dovoje št. 17, Marija Štibernik, Rg. Brezovo, pošta Višnja gora, Marija Ruparšček, Vrhnika, Justa Brencič, Gernice pri Ptuj, Franca Cuderman, Trboje, Gorenjsko, Pepca Opara, Grm pri Ponikvah, Marija Princ, Petrovče pri Ptuj, Marija Javornik, Mežica, Marija Postružnik, Sv. Primož na Pohorju, Sbilja, Reštani, Rajhenburg, Vincenc Drašo, Stojnici pri Ptuj, Marija Šali, steklarna, Hrastnik, Jožef Retaršak, rudar, Hrastnik, Lojzka Varl, Vranjsko, Marija Kakalji, Predoselj pri Kranju, Marija Leskovar, Skrbec, Majšperg, Geza Vinček, Strojinci pri Ptuj, Eva Korbar, Marno, Dol pri Hrastniku, Roza Rebernik, Krško, Ivana Košir, Prezid, Neža Ličar, Trbovlje 2, Alojzija Masten, Verd, Anica Kenjevod, Mostar, Marija Milčič, Pajinora, žandarstvena stanica, Fužine, Rozika Bradač, Zagreb, Ciglanca 8, Anka Tropp, Varaždin, Anika Pavičič, Hrv. Kostajnica, Cveta Halambak, Kustašija 124, Urša Vlašič, Velutka, Dalmacija, Roza Ribar, Karlovac.

— Zlatnice v »Gazela« - milu so našli: Tončka Schweiger, Vranovci, Micika Kampos, Sv. Urban, Ptuj, Marija Aberšek, Spodnje Dovoje pri Slovenjgradcu; Slava Verič, Glina; Terezija Lipovec, Vratinec, Medjimurje; Anton Eržen, Gorenja vas; Marija Breznikar, Breg, pošta St. Rupert; Marija Kočevar, Metlika 29; Anka Jaringer, Zagreb, Margaretska 4; Avgust Slatkovič, Brezinec pri Varaždinu; Marija Horvat, Mačkovec pri Čakovcu; Elizabeta Strelec, Bukovci pri Ptuj; Helena Nadu, Radeče pri Zidanem mostu; Terezija Naglič, Ljubljana, Bohoričeva ulica 27; Milka Milnar, Motnik; Marija Petkovšek, Grčarevec pri Planini; Justa Šuštar, Ljubljana, Rimska c. Marija Vodopivec, Stična; Marija Pečarič, Curile 2; Milan Čulčić, Bos. Krupa; Drago Potkonja, Bos. Krupa; Roza Kunc, Rovte št. 105 pri Logatcu.

ITO — zobna pasta najboljša!

Iz Ljubljane

— Iz Odlični gost v Ljubljani. V torek zvečer je došel v Ljubljano na svojem privatnem potovanju po Jugoslaviji podpredsednik angleške spodnje zbornice g. J. A. Hope. Žal za njegov prihod v Ljubljano nismo ni vedeli. Očena Copeland je obvestila funkcionarje krožka prijateljev angleškega jezika, ki so poskrbeli za primerno sprejeto odličnega gosta ter mu razkazali znamenitosti mesta in okolice. Veliki župan je dal na razpolago svoj avto, v katerem se je g. Hoppe v spremstvu univerzitetnega profesorja dr. Pitamice odpeljal v okolico do Kamnika in Škofje Loke. Gospod Hoppe se je divil naravnim krasotam naše pokrajine ter je bil naravnost presenečen po ličnosti in čistoti naših kmetijskih selišč, ki mu izredno ugajajo. Živahno se je zanimal za razmere Slovencev, o katerih je bil že dobro informiran. Zlasti veliko zanimanje je kazal za koroške in primorske Slovence ter priznal, da se je zgodila pri določitvi mej našemu narodu velika krivica, ki jo bo treba ob prvi priliki popraviti. Resnost slovenskega ljudstva ga je zelo spominjala na njegovo domovino in so se mu baš radi tega Slovenci še posebno prikupili, dasi ravno je bil jedva en dan med nami. Odpoštoval je že v četrtek zjutraj preko Jesenic v domovino.

— Iz Anketa o stanovanjskem vprašanju. Načelnstvo zveze gradbenih zadrug v Ljubljani je na svoji seji dne 29. t. m. definitivno sklenilo, da z ozirom na protivna mnenja, ki se pojavljajo v javnosti, skliče anketo o pereči rešitvi stanovanjske bede na

soboto dne 6. novembra 1926 ob 16 (4. uri) popoldne v sejo dvorano na mesnem magistratu. Povabljeni so vsi merodajni kakor tudi prizadejati faktorji, da se udeležijo in pojasnijo svoje stališče, da se zadobi jasno sliko o možnosti realnega načina rešitve stanovanjskega vprašanja (zidanje hiš itd.). Kdor se razun teh želi udeležiti ankete, naj javi po dopisnici svoj naslov, da se mu po razpoložljivosti prostora dopiše vabilo, ki bo upravičevalo do vstopa.

— Iz Konec higijenskemu skandalu. K tej včerajšnji novici nam poročajo, da sta dobili samo dve, v tej škandalozni baraki nastanjeni rodbini novi stanovanji, štiri rodbine za morajo še dalje životariti v baraki. Streha je taka, da povsod popuša, pod podom je pravcato jezero. Ob nalihih, kakor je bil sinočnji, se morajo prebivalci kitičiti pred mokroto z dežniki; pri tem pa imata dve rodbini deteti v starosti pod 12 mesece...

— Iz Poziv ženski srednješolski mladini. V nedeljo dopoldne ob 11. se vrši na prostoru Atene ob glavnem tivoljskem dreveredu zaključna prvenstvena tekma, ki ima odločiti o letošnjem hazenskem prvenstvu Slovenije. V tem plemenitem sportnem boju si stojita nasproti ljubljanska Ilirija in I. Slov. S. K. Maribor iz Maribora. Obe družini tvorijo naše najboljše hazenašice, ki imajo neprecenljive zasluge za razvoj slovenskega in jugoslovenskega ženskega sporta. Ljubljanski hazena podsavez, kot vrhovna instanca tega sporta v Sloveniji, vas poziva, da pozdravite pionirke tega idealnega ženskega sportnega pokreta, ter da jim s svojim posetom in navzočnostjo nudite novih moralnih moči, ki jih potrebujejo za uspešno nadaljevanje tega plemenitega dela, katerega sadovi bodo v ponos naši jugoslovanski ženi. — Ljubljanski hazena podsavez.

— Iz Tečaj o radiotehnikih v Ljubljani. Ljublj. Radio-klub, ki je že lansko leto priredil z uspehom in v splošno zadovoljstvo tečaj o radiotehnikih, namerava letos tečaj ponoviti. V ta namen si je že pridobil prof. Andreja, znanega strokovnjaka na polju radiotehnik. Tečaj je namenjen za vse, začetnike in izurjene amaterje, ker se bo predavalo in praktično izvajalo od začetnih, temeljnih pojmov pa do današnjega modernega stanja radiotehnik. Načrt tečaja predvideva 6 ur, ki bi se razdelile tedensko dvakrat po 2 uri. Prispevki so za enkrat proračunjeni na 2 Din od ure. Pri zadostnem številu prijavljenecv bi se tečaj otvoril sredi novembra v večernih urah na državni realci. Zato vabimo vse, ki se zanimajo za splošno elektro in posebej še za radiotehniko, da se v čim večjem številu prijavijo. Obvezne prijave sprejema klub v torkih, četrkih in sobotah ob 8. zvečer v svojem lokalu na veleposlani ali po pošti na naslov Radio-klub, Ljubljana.

— Iz Otvoritev predavanja v »Soči«. V društvu »Soča« se vrši danes v soboto v salonu pri Levu ob pol 21. zvečer prvo in otvoritveno predavanje v tej sezoni. Ta večer nastopi društveni predsednik gosp. dr. Dinko Puc z zelo lepo in aktualno temo, ki se glasi: »Ljubzen do domovine in Slovencev«. Po predavanju se vrši prosta zabava, poje »Sočina« zbor. — Člani, prijatelji in vsi Vi, ki se za naša predavanja zanimate, vabimo vas, da se tudi v tej sezoni v obilnem številu udeležite naših lepih predavanj Vstop prost. Vsi dobrodošli!

— Iz Zatekel se je pes voljak, močan, z rjavim okovanim pasom okrog vratu. Pošten najditelj naj ga odda proti nagradi pri g. dr. M., Dunajska cesta 98, za klubom »Primorje«. 992n

— Iz Čajanke vsako sredo in petek ob pol 10. zvečer ter v nedeljo ob 4. popoldne moderni plesi: tango, blues, boston, fox-trost — Charleston. — Godba: originalni dunajski duo družabne igre — ples s steklenicami, boj za stol, ples z jajci, konkurenca v modernih plesih, ples z balončki, karikature modernih plesov — originalni ameriški charleston. — Cene kavarniške. — Obleka promenadna. — Odeon, Poljanska cesta. — Opozarjamo slavno občinstvo na današnje čajanko, ki prične ob pol 10. zvečer. Izpolnjen originalni program.

— Iz Dr. Bleiweis se je vrnil z dopusta in zopet ordinira. 991n

— Iz J. A. D. »Triglav« v Ljubljani sklicuje dne 5. novembra svoj 13. redni občinski zbor. Dnevni red razviden na društvenih deskah. Kraj se naznani pozneje.

— Iz Primarij kirurškega oddelka g. dr. Fr. Derganc zopet redno ordinira, Komenškega ulica 4. 988

— Iz Drobna policijska kronika. Oč večeraj do danes je policija aretirala 34 oseb, od teh 37 beračev. Policijski organi so večeraj, na dan beračev, izvedli pravo racijo na beračih in beračicah. Prijeli so jih 27 iz mesta in okolice. Od aretiranih so jih nekaj izpustili, več pa izročili sodišču. Neki berač je stranki na Rimski cesti, ki mu ni hotela dati vbojajne, odnesel izpred vhodnih vrat slamnico za snajenje čevljev. — Aretirana sta bila tudi dva brezposelna pijančka, ki sta se večeraj dopoldne strela na Vodnikovem trgu. Neznano uzmoviti je gospej N. odnesel 1200 komadov srebrnih kron.

— Iz Promenadni koncert muzike Dravske divizijske oblasti bo v nedeljo 31. t. m. ob 11. v Zvezdi. Dirigent višji kapelnik dr. Jos. Cerin. Spored: 1.) Mozart: Uvertura »Don Juan«. 2.) Dvojak: »Dimitrij«. 3.) Wagner: Zolobna godba iz muzikalne drame »Božji somrak« (Götterdämmerung). 4.) Jakl: »Odmevi iz naših krajev«. 5.) Hengartner: »Rio Negro«. 6.) Cerin: »Delaj, dekle pušclca«. Koračnica.

Iz Celja

— c Nočno lekarniško službo opravlja ta teden lekarna »Pri Mariji Pomagaj« na Glavnem trgu.

— c Petje na grobovih. Na praznik Vseh svetnikov zapelo združeni pevci na okoliškem pokopališču ob 3. uri, na mestnem pa ob 4. uri.

— c Uradni dan zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani bo v torek, dne 2. novembra od 8. do 12. ure v ravnotelevizijski Prevozne družbe v poslopiu carinarnice.

— Cinkarna d. d. v Gaberju bo imela svoj letošnji redni občni zbor dne 6. novembra v svojih uradnih prostorih z običajnim dnevnim redom.

— c Ogenj v Trnovljah. V petek proti 5. uri popoldne je naznanil strel z Miklavževega hriba ogenj v daljni celjski okolici. Gorelo je v Trnovljah. Mestna požarna bramba je takoj odhitela na kraj požara. Kaj je zgorelo, se ob času, ko to pišemo, še ni moglo konstatirati.

— c Mestno gledališče. V sredo zvečer ob 20. uri gostujejo člani ljubljanske drame. Vprizori se komedija »Dr. Knock« ali »Čudež medicine«.

— c Kmetijska nadaljevalna šola za okolico Celja bo vpisovala golence v nedeljo 31. t. m. in v ponedeljek in torek od 8. do 12. ure v pisarni okoliške šole. Zglašijo naj se vsi fantje od 14. do 18. leta, ki so zaposleni pri kmetijskem delu. S seboj naj prinesejo krsne podatke.

— c Smrtna kosa. V četrtek je umrla v Celju gospa Neža Kunšek v 71. letu starosti. Pokopna je bila mati našega vrliga somišljenika fotografja g. Franjo Kunšeka. — Pokojni blag spomin, preostali naše sožalje!

— c Občni zbor Glasbene Matice v Celju se vrši v petek 12. novembra zvečer ob 20. uri v poslopiu Glasbene Matice v sobi št. 2.

— c Celjske brivnice bodo na praznik dne 1. novembra cel dan zaprte.

Iz Maribora

— m Tečaj o prvi pomoči v nesreči prirediteljski rešili oddelki gasilnega društva. Tečaj vodi šef-zdravnik rešilnega oddelka d. I. pavič. Priglasje sprejema vodstvo dneвно na rešilni postaji. Tečaj je brezplačen in prične sredi prihodnjega tedna. Priporočamo tečaj zlasti delavstvu in obrtništvu, ki je pri svojem delu vedno izpostavljen nesrečam in lahko pravočasno in pravilno poddelena prva pomoč marsikomu reši življenje.

— m Boj proti nepredvidnim šoferjem je pričela tudi mariborska policija. V zadnjih dneh je bilo že več šoferjev kaznovanih radi prenege vožnje. Sedaj je začela policija tudi kontrolirati šoferska dovoljenja, pri čemer je odkrila, da se mnogi vozijo po ulicah brez dovoljenja. Včeraj je ustavila več takih voznikov, ki so morali svoja motorna vozila peš peljati domov, poleg tega pa bodo morali plačati še občutne globe. — m Oddaja stanovanj v mestni hiši. Kakor smo že poročali, je občinski svet v svoji zadnji tajni seji oddal stanovanja v novi mestni hiši v Smetanovi ulici. Stanovanja so bila dodeljena 23 občinskim in 7 državnim uradnikom. V gornjih nadstropjih bo mogoča vselitev s 1. decembrom, v spodnjih pa še le na pomlad, ker se zidovje v sedanjem vremenu zelo slabo suši. Trgovski lokali v pritličju so bili oddani nekemu invalidu za trafiko in neki branjevki, dočim je tretji lokal še na razpolago. Najemina znaša za kv. meter 46.27 Din na leto in ne 67 Din, kakor smo zadnjič pomotoma poročali.

— m Obžalovanja vreden slučaj. Kakor doznavamo, je ustanovitelj in večletni agileni vodja Protituberkulozne lige v Mariboru, ki je s tolikim uspehom delovala na pobijanju tuberkuloze in ki je baš letos zgradila pod njegovim spretnim vodstvom poseben oddelk za jetične pri javni bolnici v Mariboru, g. docent dr. I. Matko, odložil vse funkcije ter namerava celo zapustiti naše mesto, ker ne more nikjer dobiti stanovanja. Sedanje stanovanje v Slovenski ulici mu je kot nezaščitenemu najemniku bilo od povedano. Gospod dr. Matko je tudi primarij internege oddelka mariborske javne bolnice. Bilo bi pa žal, da bi mu vsaj mestna občina v svoji novi hiši preskrbela stanovanje ter ga s tem ohranila Protituberkulozni ligi, za katero si je stekel neverjetnih zaslug.

Darujte za dijaške kuhinje

INTRIGE Madame Pompadour

je naslov poslednjega dovršenega filma nepozabnega filmskega umetnika, dobro znanega pod imenom

Rudolfo Valentino

Razkošje in sijaj — Ljubav — Zahrbtost — Maščevanje.

Danes v soboto ob 4., 3/4, 1/2, 1/4 10.

ELITNI KINO MATICA najudobnejši kino v Ljubljani.

Jutri v nedeljo! Monumentalno filmsko delo »Sibirija«

--- Moda ---

Tudi starejša dama je lahko elegantna

Današnji modi često očitajo, da se ozira pred vsem na mlajše, vitke in vsaj srednje visoke Evine hčerke. In to deloma po pravici; mnoge modne kreacije so res ustvarjene le za nje in neporabne za starejšo damo, za damo močnejšega telesa ali male postave. Pa vendar se lahko tudi te oblečejo okusno, elegantno in moderno. Njihova obleka mora biti čim bolj priprosta, blago pa čim boljše kvalitete; barva seveda diskretna. V tem okviru je mogoče upoštevati in uporabiti vse značilnosti zadnje mode.

Levi model naše slik. kaže lepo popoldansko obleko iz ripsa ali težke svile. Ovrtnik in manšeta garnirajo čipke. Srednji model je elegantna svilena obleka, najlepša v črnem, rjavem ali lila in obrobljena s krznom. Zadnji model kaže kombinacijo iz dvojne blaga, praktično zato, ker jo je mogoče sestaviti iz ostankov ali starih oblek. Gladke partije so iz sukna, svile ali žameta, vzorčaste pa iz poljubne pestrovzorčaste svile.

Poezija pasu

Brez pretiravanja se lahko trdi, da je pas, ta zvesti spremljevalec ženske mode, tako star kakor pramati Eva. Prvi štiti in predpasniki, pa bodisi da je bilo to figovo pero, perje, pletena trava ali koža divjih živali, so mogli služiti svoji svrhi samo s pomočjo pasu. Torej sega moč pasu nazaj v najstarejšo dobo človeštva.

V antiki je bil pas atribut božanstva. Navadne smrtnice se ga niso smele posluževati. Ko se je Afrodita, porojena iz morske pene, opasala s pravilnim pasom lepote in ljubezni, je ponorel za njo ves Olimp. Vse se je klanjalo lepoti njenih pokritih in razkritih čarov. Hera je imela pas s sto resami. Ako je hotela žena vzbuditi v svojem možu novo ljubezen, je morala prositi zmagovalko src za čarobni pas. Tudi čarovnica Cirka, pri kateri je živel nekaj časa Odisej, je nosila k svojemu srebrnemu plašču zlat pas.

Pas je torej že pri starih Grkih igral vedno veliko vlogo. Pa tudi nordijski kult nas uči, da so bili zasebni pasi lastnina bogov. Vodon je imel svoj pas želja, Thov ali Donar ima železni pas, ki podeljuje nositelju moč in močrost. Tudi boginje imajo pasove. Prekrasna Ostara je nosila zlat pas na gollem telesu.

V srednjem veku je vsaka gospodinja nosila več ali manj umetniško okrašen pas, na katerem so viseli ključji, znak dostojanstva gospodinje. Skozi cel srednji vek se vije pas kot znak ženske čednosti in nedolžnosti. Izguba

pasu je značila največjo sramoto, tatvina pa je zahtevala krvno osvetlo. Za časa trubadurjev so pesniki opevali žensko lepoto, vedno pa hvalijo ženski pas kot folijo ženske lepote in čednosti.

Tristo let pozneje, za časa renesanse je doživljal pas nove triumfe, roko ko pa se je pasu malone čisto odrekel. Še le po francoski revoluciji, ko je postala moderna zopet grška halja, je prišel pas ponovno do veljave. Iz pozabljenja so ga dvignili ponovno klasični pesniki. Tu li poznejša moda se je vedno zopet vračala k pasu, ki ga je tudi današnja moderna ponovno spravila do popolne veljave. Pas kot modni rekvizit se je še črnil, toda poezija pasu, njegovo simbolično značenje, je izginilo.

Modna dama ve

— da se več ne sestavljajo svetlejši in temnejši toni ene in iste barve, ampak da obstoji kompozicija barv iz samih kontrastov;

— da je eleganten plašč razširjen preko ramen in se istotako tudi rokavi bohottijo v širino;

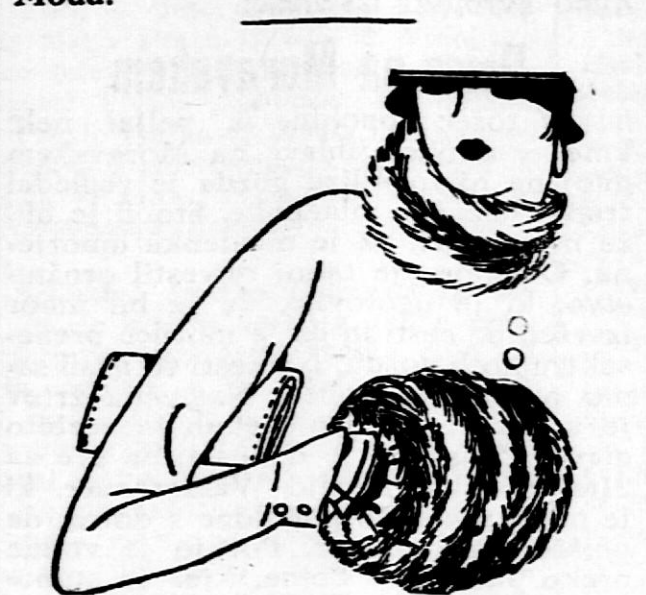
— da ima novi bluzasti pullover tudi novo ime: »lumberjack«;

— da krasijo našopirjene umetne cvetke in barvasti francoski biseri edino le večerne toalete;

— da se upošteva ozka ravna linija še na cesti, dočim se v salonu izživljajo viharajoči deli, šali, dolge rese in ogrinjači;

— da so pariške modne barve za

letošnjo zimo: »vieux bordeaux«, »rouge patouille« in »pourpre«;
— da postaj šminkanje diskretnije, kakor je bilo do sedaj;
— da njene sobe ne krasi samo enovrstna ročnodelska tehnika, ampak da tam tekmujejo bele luknjičaste vezene in živobojnimi in zlatonitkastimi;
— da je ona sama vedno središče deloma zavidejočega, deloma občudujočega zanimanja in da bo zato žrtvovala za svojo lepoto ves potreben čas in — denar. Uva.

Oživljeni mufl

Mufl je kmalu po vojni docela izginil z ulice, in zdaj oči tudi večinoma že iz škrinj in omar. Letos ga poskušajo zopet uvesti. Njegova oblika je majhna in skromna, kakor da si še ne upa prav na svetlo. Iz enakega krzna mora biti tudi mali, vratu se vedno oklepajoči ovrtnik. Ako ima ta ali ona dama v zalogi še kak star, dobro ohranjen mufl, lahko naredi iz njega celo garnituro, ker je sedanjí mufl mnogo manjši od nekdanjega. Sicer pa je malo verjetno, da bi mufl zopet prodrl; premalo je v skladu z duhom sporta in svobodnega kretanja, s katerim so prežete danes že vse dame.

S krznom podloženi plašč

je letos velika, a seveda tudi primerno draga moda. Plašč je eleganten in praktičen ob enem. S primernimi barvnimi kombinacijami se dosežejo prenesljivi efekti. Samoumevno je mogoče s pridom porabiti za podlogo tudi staro ali cenejšo kožuho, saj drugače bi bil tak plašč dostopen le za milijonarke. Zunaj se vidi krzno le okrog vratu, ob sprednjih robih in na manšetah.

Nihče ni prisiljen

da takoj kupi, pač pa s lahko pri meni brez obvezno ogleda bogato zalogo angleškega in češkega blaga za moške obleke in površnike, raglane itd. po namiznih cenah

Josip Ivančič, LJUBLJANA
Mikloš čeva cesta 4 152-1

ZA POPLAVLJENCE!
Kdor takoj da, dvakrat da!

Vezenine so tudi letos moderne

Ponovno so modni diktatorji že pregnali vezene obleke, a s prav žensko trmo se vedno znova vračajo. Kaka nijansa se spremeni, pa postanejo zopet moderne. Da so dobrodošle in priljubljene, je umevno, saj lahko prlosta vezena na sebi skromno obleko prečara v elegantno in moderno. Najbolj v čislju je seveda slejkoprej ročno delo, zelo razširjeni pa so razni narodni motivi v živih, pestrih barvah, seveda tudi po možnosti ročni izdelki.

ki. Vendar pa se uspešno uveljavlja poleg njih strojni izdelek, ki je znatno cenejši.

Bogati »prlasti« vzorci so rezervirani za večerne toalete; pri popoldanskih oblekah prevladujejo vezene iz svilenih, srebrnih ali zlatih nitk, ki so le za spoznanje drugačne barve od blaga.

Naši širje modeli kažejo, kako raznovrstno, pa vedno okusno in efektivno se morejo porabljati vezeni vzorci.

Pred tristo leti

Zenski svet je pred tristo leti uporabljal sledeče recepte za negovanje kože:

1. Stolči galun v prah in ga prav dobro vmešaj v jajčni beljak. Oboje naj vre v snažnem lončku toliko časa, da se zgosti. S tem mazilom obriši obraz tri dni zaporedoma zjutraj in zvečer. Gube in lise izginejo iz obraza, koža pa postane lepa in gladka.

2. Vzemi enako količino jajčnega beljaka in limonovega soka in stapi to dobro v sneg. Nato deni v lonček in zavri pri manjši vročini, da se zgosti. Mazilo shrani. Kadar ga hočeš rabiti, si umij poprej obraz z vodo, v kateri si skuhala pšenične otrobe. Kožo dobro obriši in namaži z omenjenim mazilom.

3. Pege z obraza odstrani na ta-le način: zmešaj eno žlico peteršiljevega soka z enim beljakom. Namaži s tem obraz in ga spoti v parni kopeli. To po novi večkrat.

Humoristični kotichek

Težka diagnoza

Zdravnik: Ali so vam zobje močno škpetali, ko vas je ponoči napadla mrzlica?

Bolnik: »Ne vem, gospod zdravnik: ležali so na nočni omari.«

V šoli

Učiteljica: »Povej mi Jakec, kateri čas je to: Jaz sem lepa.«

Jakec: »Pretekli čas.«

Bratovska razdelitev

»No, ali si dala tu li Vojkoto kaj jabolka?«

I, seveda, dala sem mu vse peščice. Ako si jih vsadi in vzgoji, bo imel v nekaj letih poln vrt sadja!«

On je večji junak

A: »Jaz sem služil 20 let istega gospodarja.«

B: »No, in jaz slavim jutri svojo srebrno poroko.«

Zob za zob

Neki kmetič je prišel v mesto in konzultiral zdravnika, ki je bil na glasu kot najboljši specialist. Po kratki preiskavi je zdravnik pomolil kmetiču pod nos neko stekleničko, češ naj malo vohla, pa bo stvar v redu.

»Koliko sem dolžan, gospod doktor?«

»Dvesto dinarjev.«

Kmetič je zdravnika malo začudeno pogledal, segel v žep, izvlekel dva stotaka in ju pomolil zdravniku pod nos, nato pa zopet mirno spravil v žep in se hotel odpraviti.

»Hola, gospodine! Plačajte prej.«

»Kaj neki? Saj sva kvit! Vi ste mi dali poduhati svojo stekleničko, jaz pa Vam svoja stotaka.«

To je ravno vrag

»Ali je res, da se ženiš ter da si pri tem napravil dobro kupčijo.«

»To je že res, toda polovico svoje bodoče žene sem že dolžan.«

Iz letošnje letoviske, sezone

Neki ljubljčan, ki se nikakor ni mogel zadovoljiti z našimi, tudi od inozemcev pohvaljenimi morskimi kopališči, je krenil v Italijo. Imel pa je smolo, da je zašel v hotel druge klase. Nekdo noč so ga zbudile podgane, ki jih je bilo povsod polno. Naslednjega dne se je pritožil pri hotelirju, češ da sta se opolnoči dve podgani sredi sobe bojevali za kos slanice.

Ta pa ga je prav tako osorno zavrnil: »Toda prosim vas, za vaših trideset lir vendar ne morete zahtevati, da vam v sobi predvedemo bikoborbo.«

ložen na drugi dan.

Vrnil se je domov malo slabe volje, ker ga je izprememba programa neprijetno presenetila. Sklenil je ostati doma in ne izzivati žene k običajnemu prepiru. Toda naj se je pri večerji še tako vzorno vedel in na vse načine prizadeval, da bi ženi ustregel, vse je bilo zaman, Mimi je čutila naravno potrebo po domačem prepiru.

Hotel jo je potolažiti in pomiriti, pa ni šlo. Prigovarjal ji je na vse načine, naj mu ne zameri, da jo je doslej izzival in dražil. Vse zaman. Hotel je oditi iz doma. Toda kam naj gre? ... Naposled se je udal v božjo voljo. Zvit pod oedejo v kolač je čakal, kdaj se ploha poleže. Toda Mimi se ni hotela umiriti. Nasprotno, divjala je vedno bolj in bolj.

Naenkrat ji je med očitki in psovskami ušlo vprašanje:

— Nu, kaj ti pa je? Ali ne pojdeš danes z doma?

— Ne, se je odrezal kratko. Govori, kar hočeš, počenjaj, kar ti drago, danes ostanem doma.

Za hip je pomislila, potem se ji je nakremžil obraz in spregovorila je:

— To je pa res preneumno!

— Kako to?

— Veš, Louisa, moja stara prijateljica, s katero sem delala pred poroko pri ge. Lecambrovi, Louisa, ki je ti sploh ne moreš spoštovati, ker je...

— Nu, kaj je z njo?

— ... ima brata, ki zahaja k meni vsak četrtek... kadar te ni doma...

Claude Marsey.

Zvijska

Med medenimi tedni je Georg s takim navdušenjem izpolnil svoji ženi najmanjšo željo, da ubožica ni imela niti toliko časa, da bi pokazala svojo pravo barvo. Toda nekega dne se je Mimi izdala. Radi prazne besede, radi malenkosti, ki je bila kmalo pozabljena, se je mlada ženica strašno razsrdila.

»Oh, to je bil pravi gnjev, s primernimi vzkliki, velikimi gestami, solzami, pretinjami in pestmi, ki jih je pomolila nesrečnemu Jurčku pod nos, in z očmi, iz katerih so švigale strele. In tudi lonec je moral seveda spregovoriti svojo besedo.

Georg ni niti slutil, da je v tej majčkeni, drobni zvijski tako skladišče gneva in zloba. Svoje Mimi sploh ni poznal. Ves začuden je opazoval njen obrazek, velik kakor pest, ves pokrit z rdečimi lisami in srditimi gubami. Celo je bilo nagubančeno, usta spačena, oči črne in tako velike, da je mislil, da ji bodo zdaj zdaj skočile izpod čela.

Pamet mu je narekovala, naj potrpi. In res ni črnil niti besedice. Nevihta se je poglobila brez argumentov, kakor je bila izbruhnila. Nastal je mir, sledilo je objemanje in ker je bil to prvi slučaj, da je ženica kalila domači mir, sta šla večerjat v restavracijo.

Vendar pa Georg od tistega dne ni imel več miru. Mislil je, da je dobil najslajšo in najmirnejšo ženo na svetu, v

resnici pa je bila najbolj razburljiva in zlobna, kar jih je nosila zemlja. Razmišljal je o tem v pisarni, ko se je mučil s številkami, in na ulici, ko se je vračal proti večeru iz centra Pariza na Montmartre.

»Samo da bi se ne ponovilo!« je vzdihoval.

Ako je zagledal Mimi, se je skušal izogniti vsemu, kar bi moglo spraviti ženo v slabo voljo. Na vsako njeno vprašanje je odgovoril: da. Vsaki njeni trditvi je pritrdil.

A vendar se je zopet začelo. Kakor prvič, brez pravega vzroka. In bilo je še huje kot prvič. V tesnem montmartrskem stanovanju je begala Mimi sem in tja, podobna obvezani furiji. Georg ni vedel, kam bi se skril. Naenkrat se je polastila tudi njega zloba. Mikalo ga je, da bi premikastil to ženščino, ki se je rogala njegovi slabosti. Pozneje je premagal izkušnjo, vzel naglo klobuk, odšel iz sobe in zaloputnil za seboj vrata.

Vrnil se je šele ob 11. Blodil je od kavarne do kavarne in povsod se je pošteno dolgočasil.

Mimi je bila že v postelji in je sladko spala. Ni je hotel buditi. Toda drugo jutro, ko se je začela po stari navadi zavijati lase, ji je rekel energično:

— Čuj, Mimi... s temi stalnimi izbruhli zlobe si nakopuješ bolezen. Treba te je izlečiti. Saj tudi jaz trpim. Teh burnih prizorov ne morem več prenašati. Povem ti čisto mirno in brez slabih na-

menov, da pojdem vedno, kadar boš godrnjala in kričal, drugam iskat razvedrila in zabave.

— Tega ne storiš!

— Da, storim!

— Torej... ti me ne ljubiš več?

— Baš zato, ker te ljubim, ne želim večnih preprirov. Kadar mi rečeš kaj neprijetnega, me vedno miha, da bi ti v enakom tonu odgovoril. Kaj se ti ne zdi, da bi te utegnil z besedo zadeti v živo? Toda ne, tega raje ne storim. Čim boš slabe volje, pojdem po bulvarju Rochonard na izprehod. To me privede do drugih misli in tebe upam tudi. Ako pa nočeš, da bi odhajal z doma, imaš edino sredstvo: poboljšaj le!

Mimi je obljubila, da se bo poboljšala. Toda, saj veste, človeka ni mogoče kar čez noč prenehati. Domači prepri in burni prizori so kalili rodbinsko življenje mladih zakoncev redno dvakrat ali trikrat na mesec in po vsakem prepri je vzel mož klobuk ter odšel z doma.

Tako je minilo leto dni.

Georg je začel zanemarjati svojo ženo. Sestal se je s svojimi starih prijatelji, ki so ga obsuli z očitki, zakaj ga nikoli ni v družbo. Po poroki ga sploh niso videli. Toda tako je z vsemi mladimi zakonci: vsi se obabijo. In zakaj bi ne prišel na mesec in po vsakem prepri je vzel mož klobuk ter odšel z doma.

Skratka, prihodnji četrtek je Georg sklenil preživeti večer v družbi starih

prijateljev. Toda kako priti od doma? Ljubosumna Mimi bi ga ne pustila samega. Voditi ženo v tako družbo pa tudi ne kaže. Zakonski možje sploh neradi vodijo s seboj žene. Kontrole se vsak boji, zakonski mož pa še tem bolj. Naenkrat mu je šnila v glavo srečna misel. Čim sta povečerala, je dobil priliko in spregovoril z Mimi v nekoliko ostrejšem tonu kot običajno. Takoj je bil ožen v stehi. On je to pot reagiral. In glej, takoj je imel na vratu prepri, hud prepri, ki ga je poprej sovražil, a zdaj mu je bil zelo dobrodošel, zakaj nudil mu je priliko, da vzame klobuk in pohiti k prijateljem.

Od tistega dne so se razvijali dogodki v najlepšem redu. Od časa do časa se je morala Mimi razjeziti. Nu, pa se je vsula ploha običajni vsaki četrtek zvečer, ko je bilo treba iti na prijateljski sestanek v gostilno. Spočetka se je dogajalo to vsakih štirinajst dni, pozneje pa redno vsaki teden.

Mimi te Georgove zvijske na videz ni opazila. Vsakokrat se je Georg dotaknil z nevidnim prstom zažigalne vrvice neke skrivnostne bombe, pritisnil je in bac! — — — izbruhnil je gnjev, vsula se je ploha, ki mu je naposled odprla plot mladeniškega raja in služila za pretezo, da mora hiteti na prijateljski sestanek.

Minilo je še nekaj mesecev.

Nekega četrтка je dobil George v pisarni pismo, v katerem mu je prijatelj sporočal, da je prijateljski sestanek pre-

menov, da pojdem vedno, kadar boš godrnjala in kričal, drugam iskat razvedrila in zabave.

— Tega ne storiš!

— Da, storim!

— Torej... ti me ne ljubiš več?

— Baš zato, ker te ljubim, ne želim večnih preprirov. Kadar mi rečeš kaj neprijetnega, me vedno miha, da bi ti v enakom tonu odgovoril. Kaj se ti ne zdi, da bi te utegnil z besedo zadeti v živo? Toda ne, tega raje ne storim. Čim boš slabe volje, pojdem po bulvarju Rochonard na izprehod. To me privede do drugih misli in tebe upam tudi. Ako pa nočeš, da bi odhajal z doma, imaš edino sredstvo: poboljšaj le!

Mimi je obljubila, da se bo poboljšala. Toda, saj veste, človeka ni mogoče kar čez noč prenehati. Domači prepri in burni prizori so kalili rodbinsko življenje mladih zakoncev redno dvakrat ali trikrat na mesec in po vsakem prepri je vzel mož klobuk ter odšel z doma.

Tako je minilo leto dni.

Georg je začel zanemarjati svojo ženo. Sestal se je s svojimi starih prijatelji, ki so ga obsuli z očitki, zakaj ga nikoli ni v družbo. Po poroki ga sploh niso videli. Toda tako je z vsemi mladimi zakonci: vsi se obabijo. In zakaj bi ne prišel na mesec in po vsakem prepri je vzel mož klobuk ter odšel z doma.

Skratka, prihodnji četrtek je Georg sklenil preživeti večer v družbi starih

To in ono iz širnega sveta

Rekord v krvni transfuziji

Rekord v krvni transfuziji je dosegel pariški postrežnik Raymond Briez, ki je oddal že 22 litrov svoje krvi in s tem rešil 50 ljudi gotove smrti. S pomočjo njegove krvi so izvršili pariški zdravniki 87 krvnih transfuzij. Briez je zelo krepak, zdrav in dobrodušen mož. 22 litrov žrtvovane krvi je najboljši dokaz, da ima mož res plemenito srce. O svoji požrtvovalnosti ne govori rad. Ko se je seznanil z dr. Becartom, specializistom za krvne transfuzije, je sklenil z njim ustmeno pogodbo, s katero se je zavezal, da ostane trajno njegov dobavitelj. Izjavil mu je, da je vedno pripravljen pomagati s svojo krvjo siromašnim bolnikom, da ga pa ni treba preveč nadlegovati, kadar bo imel zdravnik opraviti z bogataši. Briez mora često ponoči vstati in hiteti k zdravniku. Nekoč mu je dr. Becard tekem 12 ur trikrat pušal kri. Leta 1925, ga je povodil kirurški kongres nekateri ameriški zdravniki povabili, naj se preseli v Ameriko. Za prvo silo mu je ponudil 25.000 dolarjev. Toda Briez je ponudbo odločno odklonil, zakaj baš takrat je obbolela njegova mati, ki ji je bilo treba vbrizgati zdrave krvi.

Marsikdo se bo vprašal, koliko je Briez dobil za 22 litrov svoje zdrave krvi. Skoro neverjetno je, da mu je nesla ta kupčija samo 3000 frankov. Ako bi prodajal mesto krvi šampanje, bi zaslužil več. Toda Briez se za denar ne zmeni. Dr. Becard pravi o njem, da je najboljši in najplemenitejši dobavitelj krvi. Njegova kri je izredno čista in operirani bolniki hitro okrevajo. Ako je bolnik siromašen, ne vze Briez nobene nagrade, od premožnih pa le toliko, kolikor rabi za približek k hrani, da zopet nadomesti izgubljeno kri.

Krvna transfuzija je postala zadnje čase zelo lahka operacija. Prva taka operacija datira iz 16. stoletja. Spočetka so rabili kirurgi kri mladih živali, osobito jagnjet in telet. Rezultati pa niso bili vedno povoljni. Leta 1688, je podleglo radi krvne transfuzije toliko bolnikov, da je moral francoski parlament te operacije prepovedati. O krvni transfuziji so spregovorili zopet v 19. stoletju. Leta 1865, je delal dr. Roussel poskuse v Parizu, Petrogradu in na Dunaju. Napravil je 20 operacij s človeško krvjo, ki pa niso uspeli. Vzrok je bil ta, da Roussel ni vedel, da kri enega človeka ne odgovarja vedno krvi drugega. Tik pred vojno so v Nemčiji razdelili kri na 15 kategorij. Krvna transfuzija je uspešna samo tedaj, ako spada dobaviteljeva in bolnikova kri v isto kategorijo. Procedura je bila takrat zelo komplicirana. Zahtevala je dve dolgi in težki operaciji. Dobavitelj krvi so bili res pravi junaki, zato pa tudi zelo redki. Sedaj je krvna transfuzija lahka in enostavna. Dr. Becard je izumil novo brizgalnico, s katero vbrizga bolniku kri brez primesi. Poenostavil je tudi nemiško razdelitev krvi na kategorije. On priznava samo štiri kategorije. Prva in tretja kategorija sta zelo redki, druga in četrta pa pogosti. Četrta skupina odgovarja vsem ostalim, kar pomeni, da lahko pomaga človek s krvjo te skupine vsem bolnikom brez izjeme.

100letnica smrti znamenitega igralca

Ni vedno res, da je s smrtjo znamenitega igralca končana tudi njegova slava. Te dni je praznovala francoska gledališka umetnost stoletnico smrti slavnega trageda Talma, čigar ime je tesno združeno z zgodovino velike revolucije in Napoleona. Mirabeau je bil najboljši govornik francoske revolucije, Talma pa njen največji igralec. Z Napoleonom se je pričela nova epoha francoske zgodovine, s Talmom pa nova doba francoske gledališke umetnosti. Umetnost je dar božji, toda talent ostane berz napornega dela zakopan. Talma je študiral svoje vloge često po več mesecev. Tragedij nisem samo igral, je izjavil nekoč, marveč sem jih tudi preživljal. Videl sem veliko tragedijo francoske zgodovine. Kot prijatelj mnogih članov konventa sem bil nima priča tajnih sestankov, na katerih so se snovali pekleniški načrti, bil sem priča debat, pri katerih je šlo mnogim revolucionarjem za glavo. Najbolj sem se čutil ljudem, ki so stali z eno nogo vedno v grobu, a na kljub temu govorili tiho in brez gest.

Talma je bil igralec z dušo in telesom. Bil je v pravem pomenu suženj umetnosti. 15 dni pred svojo smrtjo je govoril z Aleksandrom Dumasom, ki se je čutil sledovno težke želodčne bolezni na igralčevem obrazu. Talma je bil zelo blede in suh. A ko ga je Dumas opozoril, da je bolezen nevarna, da je igralec smeje odgovoril, da je njegov bolesten izraz na obrazu kot našašč za vlogo starega Tibera, ki jo hoče v kratkem igrati.

Talma je bil na odru realist. Ko je nastopil prvič kot Rimljan brez napudranih las, v volneni tuniki in bos, ga je sprejelo občinstvo z začudenjem. Neka igralka ni hotela z njim igrati, češ dajo je sram. Toda občinstvo se je z realizmom na odru kmalu sprizgnilo in Talma je zaslovel kot najboljši igralec. Kmalu po njegovem nastopu v Voltairjevem Brutu, v katerem je igral Talma Tita točno po antičnem kipu iz Louvra, torej s kratko pristrženo

lasmi, so začeli mladi Parižani nositi frizuro a la Titus.

Talma je bil zelo pogumen. Med revolucijo je neusmiljeno osmešil Marata in še nekatere druge revolucionarne bogove. Giljotini je ušel Talma samo zato, ker si ga niso upali obsoditi na smrt. Bil je namreč tako popularen, da so se revolucionarji bali ogorčenja, ki bi nastalo v javnosti, ako bi Talmo obglavili. Nekoč je nastopil v vlogi Napoleona, ki ga je predstavljaval tako točno in verjetno, da je začelo občinstvo navdušeno vzklikati »Živel Napoleon!«. Igru so morali ponoviti 80 krat, kar je bilo za takratne čase rekordno število repriz. V svojih spominih omenja Talma tudi ta dogodek.

Občo pozornost

vzbudi vedno le gospod, ako je po družabnih predpisih oblečen. Smoking in modno obleko vam po vseh modernih predpisih izgotovi atele tvrdke DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA.

Bogastvo in lepote Havane

Komaj so utihnili glasovi o strašni nesreči, ki je zadela nedavno Florido, že so prišle vesti o novi katastrofi. Orkan je uničil najlepši otok zapadne Indije, Kubo, kjer je porušil in razdeljal vse, kar je dosegel. Samo na plantacijah sladkorne pese znaša škoda okrog 500 milijonov sterlingov. Strahoviti orkan, ki si ga v Evropi niti predstavljati ne moremo, je zadel krasno mesto nad Karibskim morjem in v nekaj minutah je bilo gigantsko delo dolgih stoletij uničeno. Nešteti mornarjem je bila Havana na dolgih voznjah najljubše pristanišče. To mesto je bilo nekak mejnik med kulturnim in primitivnim svetom. Proti jugu od Havane leže divne pokrajine, a krasno belo mesto je združevalo v sebi vse, kar more nuditi razvajanemu človeku kultura. Havana stoji blizu najsevernejšega dela polotoka Floride in zato je postala Američanom zadnje čase nekak eldorado, kjer so si lahko oddahnili od križev in težav prohibicijskega zakona. Vožnja od Floride do Havane traja z luksuznim parnikom samo 4 ure. V Havani ni prohibicije in to je zadostovalo, da so romali tja cele procesije želnih Američanov. Tobak, sladkor in alkoholne pijače z otoka Kube so že davno znane po vsem svetu. Zato je razumljivo, da je vladalo na Kubi, osobito pa v Havani, največje blagostanje. In sedaj leži to mesto v razvalinah.

V Havani, ki jo lahko prištevamo med najlepša pristanišča na svetu, se je bogastvo od dne do dne bolj kopičilo. Angleži so se že davno željno ozirali po najlepšem otoku Zapadne Indije, ter si dolga leta prizadevali, da bi prišla Kuba pod njihov protektorat. To se jim je leta 1762. res posrečilo. Izrgali so jo Spancem, toda že leto pozneje so jim jo morali vrniti. Stari Spanci so dobro vedeli, da jim je Havana glavni stebel svetovne trgovine in zato z izdatki za njeno olepšavo niso štedili. Začeli so borbo z morjem, peščeno obalo so na razdalji dveh kilometrov ogradiili z visokim zidom, ki še danes služi svojemu namenu. Poskrbeli so tudi za izsuševanje močvirij, ki so bila gnezdo malarije. Dočim je poprej zahtevala malarija vsako leto nad tisoče žrtve, je bila Havana zadnja leta eno najbolj zdravih mest na svetu. Spanci so Kubo pozneje izgubili, toda tudi s tem uspehom se ta polotok ni osamosvojil. Kuba je postala republika, ki je pa pod neposrednim vplivom Zedinjenih držav. Kuba ima svojega prezidenta, ki je pa pod stalno kontrolo washingtonske vlade. Lastnega denarja Kuba nima, marveč se mora zadovoljiti z ameriških dolarjev. V Havani so zgradili ameriški kapitalisti krasna nova predmestja, ki lahko tekmujejo z najmodernejšimi mesti. Havana je bila znana radi svojega toplega podnebja tudi kot svetovno kopališče. Bila je pravo mesto radosti in obupa.

Kakor znano, je Amerika omejila število priseljencev in tako si mnogi prizadevali priti v deželo dolarjev kljub strogi kontroli. Mnogi evropski izseljenci se ustavijo začasno na Kubi, od koder skušajo skiraj prekoračiti ameriško mejo. Ti sirumaki so predmet brezobzirnega izkoriščanja. Razni agenti jim obetajo za visoko nagrado posredovanje pri ameriških uradih češ, da jih bodo na ta ali oni način spravili čez mejo. Naivni izseljenci jim nasedejo in tako izgubi marsikdo še ono, kar je vzel za prvo silo s seboj. Zanimivo je, da imajo na Kubi glavno besedo komunisti, ki so zelo zainteresirani na tem, da pride čim več njihovih somišljenikov v Ameriko. Agenti pošiljajo evropske izseljence na Kubo, kamor je dostop vsem dovoljen, ter jim prigovarjajo, da je od Havane do Zedinjenih držav samo štiri ure vožnje s parnikom. Toda že dostop s Kube na Florido je brez dovoljenja izključen. Pripetilo se je že, da so agenti vkrcali na parnik večjo skupino izseljencev ter jih odpeljali proti Floridi. Čez nekaj ur so se pa vrnili s praznim parnikom in drugi dan je morje vrglo na obalo trupla zapeljanih priseljencev. Kdor ostane na Kubi štiri leta, dobi domovinsko pravico, na kar mu je pot v Ameriko odprta. Toda življenje na Kubi je zelo težko, ker tvorijo pretežno večino delavstva črnici, s kateri

mi evropski delavci ne morejo tekmovali. Mnogi priseljenci so na Kubi obupali in šli raje v smrt, kakor da bi se klatili po otoku brez dela in mirno gledali, kako jih črnici zaničujejo.

Strahoviti orkan je porušil sedaj skoraj vse na kar so bili prebivalci Kube tako ponosni. Razdeljal je pristanišče uničenih nad, kakor so imenovali Kubo evropski izseljenci.

Umor na Moravskem

V torek dopoldne je peljal neki kmet v okolici Jihlave na Moravskem gnoj na njivo. Blizu gozda je zagledal truplo neznane mladenke. Stopil je bliže in spoznal, da je mladenka umorjena. O umoru je takoj obvestil orožništvo, ki je ugotovilo, da je bil umor izvršen na cesti in da je morilec prenesel truplo h gozdu. Na cesti so našli samo okrvavljen robec. Nesrečna žrtev je imela prestreljen trebuh in razbito glavo. Preiskava je dognala, da gre za 21letno dekle Marijo Wasserbauer, ki je odšla v soboto popoldne z doma, da obišče svojo mater. Pot jo je vodila preko Jarovic v Polne, kjer je stanoval njen ljubček F. Chumel, s katerim je imela nezakonskega otroka. Ko je sodišče Chumela obsodilo, da mora plačevati alimente, je izjavil, da jih ne bo plačeval in da raje sploh ne bo več delal, kot da bi mu odtegovali od skromnega zaslužka še alimente. V soboto pozno zvečer je prišel Chumel v Polne, kjer je v neki gostilni prenočil, zgodaj zjutraj se je pa z vlakom odpeljal.

Truplo umorjene dekle je ležalo z obrazom na zemlji. Na glavi so se poznali globoki sledovi udarcev z ročajem revolverja. V rokah mrtve in na njeni obleki so se držali lasje, ki se od nje niti znatno razlikujejo. Iz tega se da sklepati, da se je mladenka pred smrtjo z morilecem še borila. Vse okoliščine pričajo proti Chumelu, ki ga pa orožniki niso našli doma. Mobilizirane so bile takoj vse orožniške postaje v okolici, da morilca izsledijo. Orožniki so presikali vse bližnje gozdove, toda o morilcu ni duha ne sluha.

Zajezitev vulkana

Senzacionalni projekt angleških inženjerjev.

Iz Londona prihaja vest o senzacionalnem projektu skupine angleških inženjerjev, ki bi značil, ako se res izvede, naravnost triumf iznajdljivega človeškega razuma nad naravo. Ti inženjerji hočejo zajeziti vulkan, ki že stoletja neprestano bruhaja in uničuje vso okolico. Je to vulkan Manaque, največji in najnevarnejši ognjenik v srednjeameriški republiki Nikaragui, ki ima tudi v političnem oziru pravega vulkanskega tla.

Po projektu Angležev bi ta vulkan ne samo ukrotili in ga storili neškodljivim, marveč bi podzemsko silo celo izkoristili v industrijske svrhe. Nad žrelom nameravajo zgraditi velikansko stavbo v obliki kupole velikane dimenzij. Strupene pline, ki prihajajo iz notranjosti vulkana, bi v posebnih ceveh odvajali v bližnjo reko. Pozneje pa nameravajo zgraditi velike tovarne, ki bi te pline, zbrane v rezervoarje, izkoriščali za pogonske in druge svrhe. Lavo, ki prihaja iz vulkana, nameravajo v posebno zgrajenih kanalih odvajati. S to lavo hočejo izsušiti velika močvirja in jih spremeniti v rodovitna polja. Tudi nameravajo s to lavo zasuti bližnje jezero. Na ta način bi vulkan popolnoma ukrotili in napravili iz njega plodonosno podjete. Izvedba projekta bi stala seveda ogromno vsote. In na finančen vprašanji se bo projekt, ki je po mnenju strokovnjakov sicer tehnično popolnoma izvedljiv, menda tudi razbil.

Tako bo človek kmalu obvladal vse naravne elemente. Električno že dolgo uspešno izkoriščamo, voda je povsod vprežena in sedaj naj torej še celo vulkani, doslej neukrotljivi gospodarji, služijo človeški volji.

Največji tiskovni trust na svetu

Največji tiskovni trust pred vojno je bil na Angleškem. Lastnik tega ogromnega časnikarskega podjetja, ki je obvladovalo celokupno angleško javno mnenje, je bil znameniti Mr. Harmworth, ki se je pri Nemcih posebno osvojeval s svojo protinemsko propagando, ki je bila tem občutnejša, ker je združeval Harmworth v svojem trustu poleg takrat najvplivnejših »Times« tudi vse ostale glavne dnevnike, tednike in ilustracije. Med vojno je bil Harmworth povišan v grofovski stan ter je dobil ime lorda Northcliffe, ki slovi po vsem svetu. Bil je znan kot kralj angleškega javnega mnenja. Njegovo premoženje se čeni danes na 5 milijonov sterlingov, t. j. krog 100 milijonov Din.

Te dni pa se je razširila vest, da namerava Northcliffe svoje podjetje prodati. Brata William in Gomer Berry sta mu baje stavila zelo ugodno ponudbo. Berryjevi so znani kot ena najbogatejših angleških družin, ki posedajo poleg številnih industrijskih podjetij že sedaj mogočen tiskovni trust. Njuno premoženje se čeni na 80 milijonov sterlingov. Ako se pomisli, kako finančno in moralno moč bo zavzemal tiskovni trust po združitvi obeh podjetij, je razumljivo, da je izzvala ta vest po vsem svetu pravcato senzacijo. S tem načrtom postane brata Berry faktično vladarja celokupnega javnega mnenja v Angliji.

ker bi bil izvzemši par brezpomembnih provincialnih lističev ves tisk združen pod njunim »žezlom«. Na ta način bo nastal doslej najmočnejši in največji tiskovni trust na svetu, s kakršnim se ne more meriti niti eno tovrstno podjetje v Ameriki.

Aeroplan v morju

Neprijetna nezgoda, ki pa k sreči ni zahtevala človeških žrtve, je pretekli dni doletela potniško letalo zračne zveze London-Pariz. Med poletom preko Rokavskega zaliva je letalo padlo v morje. Razen nepričakovane kopele se potnikom ni pripetilo nič hujšega. O nezgodi pripoveduje sedaj kapitan Dismore, ki je vodil letalo, zanimive podrobnosti. Med drugim omenja: »Leteli smo preko Rokavskega zaliva v višini 400 m s hitrostjo 145 kilometrov na uro. Nenadoma je začel nagajati motor. Skušal sem vožnjo nadaljevati, uvidel sem pa kmalu, da ne uspevam, zakaj letalo je pričelo padati. Takoj nato sem dajal brezzične signale »Mayday! Mayday!«, kar znači na aeroplanih isto, kar na ladjah klic »SOS«, namreč klic na pomoč. Ko smo se spuščali na morje, nisem nikjer opazil nobene ladje, niti čolna ali jadrnice. Bili so zato zame neprijetni občutki, ko smo pristali na vodni gladini, kajti z navadnim letalom se še nikdar nisem spustil v vodo. Vedel sem, da nas lahko nerodna kretnja velja življenje, zato sem podvojil previdnost. In res smo pristali dokaj srečno in ni bilo med potniki opaziti panike.

Sprednji del letala se je pričel v vodi radi teže motorja potapljati. Potniki so se morali pomakniti nazaj, da smo vzdržali ravnotežje. Sicer je bilo to težko izvedljivo, a je uspelo. Mokri smo bili seveda vsi do kože. Iz neprijetnega položaja nas je rešila ribiška barka, ki nas je opazila in nam prihitela na pomoč.

Srednjeveške vraže

Pretekli teden je prišla neka delavka k svojim znancom v Suchi pri Trnavi na Slovaškem in jim začela pripovedovati o njihovem nesrečnem življenju, ki je znano po vsej okolici. Zakonca Simet sta baje nesrečna zato, ker stoji njuna hiša na tako zvani izsiljeni zemlji. Ljudje jo sovražijo tako, da so ju prokleli in zato njuno gospodarstvo propada. Zakonca Simet sta verjela prebrisani pustolovki in sta s hvaležnostjo sprejela njen predlog o pomoči. Takoj nato je začela delavka opravljati svoje čarovniške posle.

Dala si je prinesiti čisto ruhu z detске postelje in jaje. Ruho je pogrnila na posteljo in razbila na nji jajce. Razbitemu jajcu je priložila skrivaj kost, ki jo je prinesla s seboj. Potem je vse skupaj zavila v mrmrala nad to čudno zmesejo neko čarovniško molitvico. Ko je ruhu po molitvici odgrnila, je ostrmela nad kostjo, ki je prej zakonca nista opazila. Izjavila je, da pomeni ta kost strašno tragedijo in da se lahko zakonca Simet rešita samo na ta način, da ji izročita denar za 10 maš. Simetova ji je dala 40 Kč. Pri tem je pustolovka opazila v njeni denarnici še stokronski bankovec. Takoj je zahtevala še 100 kron, češ da bo sicer nesreča preganjala Simetove do desete kolena. In res je dobila še 100 kron. Nato je položila usodno kost na mizo in izjavila, da jo mora nekdo iz rodbine odnesti o polnoči na pokopališče in položiti na deveti grob od vhoda. Seveda sta se Simetova bala te grozne polnočne poti in sta prošla čarovnico, na ju reši te misije. Končno je sleparja pristala na to, da odnese kost na pokopališče sama, samo če dobi primerno nagrado. Ker pa zakonca Simet nista imela več denarja, sta ji dala pitano gos. Sleparja je pobrala denar, gos in ruhu ter odšla.

Čez nekaj dni se je Simetovim posvetilo v glavi. Zadevo sta prijavila orožnikom, ki so pustolovko aretirali in izročili sodišču.

Ameriške zanimivosti

Zaroka milijonarja s sobarico. — Drzni roparski napadi.

Ekscentrični Američani imajo vsakovrstne muhe, iz katerih se rode senzacije za vedno senzacij žejne ameriške reporterje. Taka senzacija, o kateri časopisi na dolgo in široko razpravljajo, je tudi zaroka mladega milijonarja Jamesa Stillmanna z neko 18 letno sobarico, ki je bila pri njegovih stariših uslužbena. Dekle je baje tako lepo in inteligentno, da tudi Stillmannovi roditelji niso nasprotovali zaroki svojega sina.

Pri nas so tatvine koles zelo pogoste in zlasti v poletnem času takorekoč na dnevnem redu. Pri nas kolesa — v Ameriki avtomobili. Tam so tatvine avtomobilov tako pogoste, da jih časopisi jedva registrirajo. Zelo so bili avtomobilski tatovi letos aktivni v Chicagu. Sedaj pa je policija prišla celo tolopo, ki je živela od prodaje odpelanih voz. Policija je prišla osem oseb, šest moških in dve ženski, obenem pa zaplenila nič manj kot 50 avtomobilov. Toliko jih pač nima pri nas v zalogi nobena tvrda z avtomobili!

Posebno smolo je imel nedavno posestnik Louls Becker iz Chicaga. Ustavil se je z avtomobilom pred svojo hišo. V vozu je bil njegov dveletni sinček, ki je spal. Ker je imel Becker v hiši samo manjši opravek in se je nameraval takoj zopet odpeljati, je pustil otroka v vozu in stopil v hišo. Ko se je vrnil, ni bilo in avtomobila, ne otroka.

Ameriški listi prinajajo zanimivo zgodbo o nenavadnem sučaju, ki se je pripetil pri Elku v državi Newadi. Nad pokrajino je plulo poštno letalo. Med kroženjem se je v letalo nenadoma silovito zaletel velik orel. Sunk je bil tako silovit, da si je letalo zlomilo krilo in je moralo takoj pristati. Orel je plačal svojo drznost s smrtjo. Bil je mogočen, krasen eksemplar, ki je meril 8 čevljev v širino.

Varnostne razmere v Chicagu, New Yorku in drugih ameriških večjih mestih so kljub pomožnemu policijskega kriminalnega aparata še vedno neznozne, naravnost obupne. Kričeč slučaj, ki nudi jasno ilustracijo teh razmer, se je pripetil sredi oktobra v Chicagu. Na Nord State Street, eni najpomembnejših ulic, je bil ob najživahnejšem prometu izvršen drzen atentat na znanega bogatega odvjetnika O. Briena, ki je dobil tri strele v spodnji del života. Strelji so bili oddani iz drugega nadstropja sosednje hiše. Ističasno se je na cesti vnela prava bitka. Padali so strelji in vmes je bilo čuti celo regljanje strojnice. V bitki sta bila ubita dva bandita, eden lažje ranjen, ranjen pa je bil tudi neki detektiv. Kriminalni uradniki so imeli namreč nalogo, da skupino roparjev v avtomobilih preprečijo v jetnišnico, med potjo pa jih je napadla druga skupina banditov, ki je hotela tovariše osvoboditi. Povodoma bitke jo je izkupil tudi O. Brien, katerega imajo nekateri banditi še v zločinu izza časa, ko je bil državni pravdnik.

Par dni kasneje je bil v mestu Elizabeth, v državi New York, sredi trgovskega okraja izvršen naravnost frapantno drzen napad na poštni tovrni avto, ki je bil celo zastražen od policistov. Napad so izvršili štirje banditi, ki so se pripeljali v avtomobilu ter pričeli divja streljati. Poštni šofer je dobil strel v glavo in je bil takoj mrt, nek policist je dobil strel v desno nogo, drugi policist se je s svojim motornim kolesom zaletel v avtomobil banditov, odletel na tla, poleg tega pa bil ranjen še v desno roko. Banditi so z bogatim plenom pobegnili.

Napisi na ploščah drevečeni z radiotinkturo, morejo se čitati tudi ponoči. En primer:

× Huda kazen. Prohibicijski zakon daje ameriškim oblastem mnogo dela. Kljub stroгим kaznim, ki jih predvideva zakon, se še vedno najdejo častilci Bacha, ki proti zakonito uničujejo alkohol, dobavljen tajnim potom. Na prav originalno idejo je prišel tedi neki sodnik v New Yorku, ko so mu predvedli štiri zakrknjene pijance. Ker vse v zakonu predvidene kazni niso nič zalegle, jim je naložil prav posebno hudo kazen: obsodil jih je na deset dni zapore, poostrenejša s tem, da morajo dnevno pogledati običajne porcije popiti še vsak po 4 litre čiste in sveže vode! Ali bi pa ta huda kazen kaj zalegla, je pa seveda še dvomljivo. Bolj verjetno je, da jim bo zbudila še večje poželjenje po dobri kapljici, zlasti če so obsojenci morda — Slovenci.

× Princesa Hohenzollern — tvorniška delavka. Kakor smo tudi mi poročali, se je sin bivšega nemškega cesarja princ Eitel, Friderik ločil o svoje žene. Sprva se je domnevalo, da se bosta oba soproga ponovno poročila. Te dni pa je zbudila veliko senzacijo vest, da je princesa Hohenzollern sprejela službo v neki tovarni preprog. Lastnoročno izdeluje preproge po svojih lastnih osnutkih. Tovarnar dela sedaj prav dobre kupčije. Aristokratski krogi se kar trgajo za preproge, ki prihajajo izpod rok nemške princeze.

× 200 milijonov umetnih zobov. Na mecanočni zobotehniški razstavi, ki je bila te dni odprta v Londonu, je razstavljenih nad 100.000 umetnih zobov, ki so deloma okrašeni z dragimi kameni. Razstava nazorno prikazuje, kako potrebno je dandanes človeštvu umetno zobovje in kako visoko stopnjo je že dosegla zobna tehnika. Po mnenju strokovnjakov znaša samo v Angliji letna potreba 200 milijonov umetnih zobov. S 30. letom vsak na Angleškem vsak tretji, s 50. letom imajo drugi človek umetno zobovje. Zobozdravnikov je na Angleškem nad 14.000.

× Modri raki. V kanalih mesta Brookli na, ki se zlivajo v reko Hudson, so našli nedavno nenavadno vrsto rakov. Raki so čisto sinjemodre barve ter dosežejo velikost do 30 cm. Doselej je bil znan samo en eksemplar teh rakov, ki so ga pred več leti našli v New Yorku. Izročili so ga tamonjnim mu zoološkem vrtu, vendar pa je rak že po par dneh poginil. Učenjaki so preiskali sedaj vse kanale v Brooklinu, vendar pa niso našli nobene treh redkih živali, ki so tudi v znanstvenem svetu še malo znane.

× Srčni hormon profesorja Haberlandta. Pisali smo že o važnem odkritju prof. Haberlandta, ki je po dolgoletnih eksperimentih objavil rezultate svojih preiskav glede srčnih bolezni. Učenjaku se je posrečilo odkriti srčni hormon, dražilo, ki pospešuje utripanje srca in bitje žile. Dosedajni poskusi prof. Haberlandta jasno pričajo, da je mogoče s pomočjo odkritega hormona srce na novo obuditi k življenju. Eksperimente je delal doslej učenjak z žabjimi srci. Izrezal jih je žabam iz telesa, ter jim po treh in pol dnevih vbrizgal hormona, nakar so zopet oživele. Odkritje nemškega učenjaka obeta postati velike važnosti za zdravniško prakso. Zlasti glede srčnih bolezni se odpirajo terapiji povsem nove perspektive.

Iz plesnih dvoran v zakonski pristan

Kaj in kako pleše Ljubljana. — K lanskim plesom je prišel še čarleston, a zelo omiljen. — Naraščajoča vloga gardedam, — Moderni plesi, morala in ljubezen. — Aktivna bilanca: 200 zakon-skih parov.

Kaj bomo plesali to zimo? Na to vprašanje je prav lahko odgovoriti: saj že plesamo! Če vprašamo plesnega učitelja, ti skoro ne bo znal odgovoriti, toliko je že teh plesnih vaj in tečajev, privatnih plesnih krožkov in velikih plesnih šol. Ljubljanska mladina pleše pridno in se temeljito pripravila na prihajajočo sezono. Poglejva torej v najbližje plesno šolo in povprašajva plesnega učitelja za pojasnilo. Evo, kaj nam pripoveduje.

Plesna sezona ne pričena letos tako prekucsko, kakor prejšnja leta. Najprej bomo plesali skoro vse lanske plesne, torej vanstepe, fokstrotne, bostone, tangoe in bluse. Novotarija bo le zverženi in sila težavni čarleston. Tudi pred čarlestonom pa ni treba, da kapitulirajo, ker ti ga bomo plesni učitelji servirali v lepi salonski obliki. Starejša generacija se bo seve poslužila počasnih valčkov ter neizbežnih polnočnih morij s četvorkami.

Ritem letos modnih plesov bo znak lanskemu, morda nekoliko počasnejši, kretnje bodo lažje in figure enostavnejše. Plesali bomo mehko, voljno in sanjavo, vseeno pa še ne tako zanešeno romantično kakor nekaj tiste stare, srčnodobre valčke. Tudi letos bomo poudarjali elegantno kretajo, salonsko opipljenost ter brezhibnost krogov. Tolklo o navstupu in blizu ter bostonu.

Čarleston je poglavje zase. O tem plesu obstajajo razne varijante. Najhujsa so kabaretna izvajanja originalnih zamorskih stepov, ki pa pri nas radi svoje konvulzivnosti in neestetičnosti zverženja udov ne bodo prišli v poštev. Se bomo učili bolj polnevnejšega, enostavnega čarlestona z uvodnimi koraki ter nato sledečimi koraki simpl in dubl čarlestona v par prijetnih in estetično zaokroženih varijantah. O zvitih nogah pri nas ne bo govora. Divji čarlestoni so v naših plesnih dvorah nemogoče kretanje. Lahko se plešejo samo v zaokroženih družbah in na prostornih plesiščih, kjer imajo plesalke in plesalci dovolj prostora za umikanje in kroženje. Na vsak način je čarleston zanimiv ples, poln duhovitosti, življenja in — življanja. Čarleston je najboljši sredstvo proti korupcijskim brez nevarnih posledic injekcij in kur, s katerimi poizkušamo v novejšem času odpraviti debelustaste dimenzije ženskega in moškega telesa. Morda bo to opozorilo na higiensko vrednost čarlestona dobrodošlo tej dami ali onemu gospodu.

Sodeč po dosedanjih znakih, letošnja plesna sezona ne bo slabša od lanske in se ji prav nič ne bo poznala gospodarska kriza. Pravijo celo, da bo plesna furija močnejša in živahnija kot lani. Število plesnih kandidatov, novih in lanskih, je poskočilo. V plesnih šolah je opaziti več mladine in manj starejše generacije.

Večina plesnih vaj je bila otvorenja začetkom oktobra. Skoro vsak stan ima svoje zasebne plesne vaje. Tako najdemo plesne vaje učiteljev, maturantov, srednješolcev, tehnik, Jadrana, medicincev, juristov. Daje plesne vaje Ljubljanskega in Družabnega kluba, Uradniškega kluba, privatne družbe v Unionu, Kluba Primorja, Atene, Ilirije, sokolskih društev, Slavica, Merkurja, Primorja, oficirjev itd. itd. K temu treba pršte-vati še nedogodno število privatnih družin in pa veseli skupin po predmestnih gostilnah, kjer se lahko opaja na precej zanimivi ritmično razigrani estetiki.

Vse te armade plesnih privržencev in od plesne strasti zanešenih in zapeljanih parov uči uprav bomo število plesnih učiteljev, ki imajo naravno polne roke dela. Menda so pri vsem tem »obratu« zaposleni samo štirje izprašani plesni učitelji, ostale tečaje vodijo neizprašani, boljši plesalci.

Doben račun ti predoči, da bo to zimo plesalo vsega skupaj 2000 do 2500 parčkov, kar ne pomeni rekorda napram prvemu povojni letu, vendar pa še vedno prav im-pozantno število. Obisk na plesnih vajah je polnoštevilen in reden. Zlasti dijaštvo očituje rednost in agilitet, ki bi dala v šoli brez dvoma same odličnjake, da so tam-kaj z enako vneto pri delu.

Plesne vaje se vrše z neudržitimi klavirskimi spremljevalci, orkestri so pre-dragi. Ti nastopijo šele na velikih prireditvah in elitnih plesih. Sedaj se orkestri vež-bajo, tako da bodo pozimi igrali kakor na-mazani. Na orkestrih za moderne plesne Ljubljana ni revna. Negodetov kvintet je iz-vestno vigran in tudi Merkurjev orkester stopa na plan in konkurira najboljšim do-mačim plesnim godbenikom. Sledi sokolski salonski orkester, mehak v godalih, in pa ritmično dobro izskeana vojaška godba. Tem orkestrom se v najnovejšem času pridružujejo številni dijaški in drugi džezbeni boljše in slabše kvalitete, dobrodošli spremljevalci za manjše prireditve. Dvo-rane za večje zimske prireditve so oddane že sedaj.

Opaziti je, da se na plesnih vajah zo-pet pojavljajo predvojni rekviziti v obliki čimdalje bolj čulčih gardedam. V prvih povojnih letih morala ni silila v ospredje. Diskretno se je držala v ozadju; temu pri-merno so se ravnale tudi gardedame. Že smo bili prišli tako daleč, da je bilo nehva-ležno in nerodno igrati gardedamo in da so gardedame same uvidevale, da jim ni me-sta v plesni dvorani. Ti ekstremni nazori sedaj izginejo in v ospredje stopa resen pojav stroge gardedame, ki analizira in tak-sira vsakega plesalca in doma lepo obsipa varovanko z mehikmi nasveti. Na vsak na-čin zasluži gardedame vso pozornost mla-dih mož. Zdi se, da uvidevajo naše mladen-ke, da je močisti se važnejše opravilo, ka-kor ljubiti. K takim mladenkam spadajo pač take gardedame, ki lahko proces možit-ve primerno nadzorajo in kanalizirajo ter

končno kronajo z nezlomljivimi zakonski-mi verigami.

Plesne vaje, plesi in plesne prireditve so nekoč izpolnjevale zelo važno družabno in posredovalno mislo ter manj služile za-bavi kakor približevanju od pamtvekov vnaprejšnjih zakonjskih kandidatov. Zato je umljivo, da radovednej vprašuje tudi po tej produktivnosti ljubljanskih ples-nih vaj in prireditvev in da poizkuša ugo-to-viti, koliko parčkov stopi letno po konča-nem predstupe pred oltar. Brez dvoma je, da pripeljejo plesni vrtinci marsikoga pred oltar, oplemenitvi mu njegovo sicer banalno notranjost z idealom ženske lepote, v kon-krtnem primeru njegove plesne tovaršice. Dobri poznavalci tega vprašanja sodijo, da približno ljubljanska plesna sezona vsako le-to okoli 200 mladih parčkov. Na vsak način izdatno število, pred katerim se skrijejo tisti nedostaki plesne sezone, ki jih takoj grajajo razni moralisti. Sploh so moderni plesi mnogo bolj nedolžni, kakor izgledajo na prvi hlp in tudi v tem oziru lahko mirno tekmujejo z valčkom, mazurko in polko. Koliko nepotrebnega ljubljanka in strast-nega sanjarenja povzročajo opojni valčki in divje polke. Moderni sportni plesalec pa komaj najde trenotek za nespodobno misel. Paziti mora na figure in kretanje ter osredoto-čititi pozornost na soloplesalce, da jih ne pohodi. Plesi izgubljajo svojo direktno za-bavno stran in se pretvarjajo v plesni sport. Modernemu plesalcu je predvsem od tega, da pleše pravilno in da nadkriljuje solople-salca. Gre za razne komplicirane figure, na katere je osredotočena plesalčeva pozor-nost, pri tem pa stopajo erotične misli in drugi naklepi hočeš-nočeš v ozadje. Tudi piti ne smeš, ako hočeš dobro plesati, va-jam moraš posvečati toliko časa, da ti ga ne preostaja nič za kavarno in gostilne. In ta zamenjava, ako že ni koristna, vsaj ni škodljiva.

Sokol

Zbor župnih prosvetarjev in statističarjev v Beogradu

Na poziv Jugoslov. sokolskega Saveza se je vršil 24. t. m. v Beogradu v zgradbi II. moške gimnazije sestanek župnih prosveta-rov in statističarjev. Skupni sestanek je otvoril starosta beogradske župe in prvi podstarosta JSS brat P. A. K. o. v. i. c.

Sestanku prosvetarjev, ki ga je vodil predsednik prosvetnega odbora JSS brat Josip J. e. r. a. s., so prisostvovali bratje župni prosvetarji: doc. dr. Mih. Gradjević, prof. dr. Milan Krestić, Kosmač, prof. dr. M. Ko-vacić, dr. Mrvoš, Malin, Evgenij Veček, dr. A. Branković ter odposlanec ruskega Sokola brat A. Zemljanić. Razpravljalo se je o raznih aktualnih vprašanjih, zadevajajočih sokolsko prosvetno delo, ki bodi koncentri-rano predvsem v telovadnici med telovade-čim članstvom in zunaj nje namenjeno za netelovadeče članstvo in za širšo javnost. Prišlo je tudi do več sklepov:

Opozori se priča družstva, da si ustanove minimalno sokolsko knjižnico. — Po predlogu župe Novi Sad je prijavljeno 25 tem za kratke govore pred vrsto. — Po predlogu društva v Dubrovniku ždelo JSS majhno, priročno brošuroč z avdijali za sokolski naraščaj. — Primljen je protest JSS pri ministru prosvete radi znižanja telovadbe na meščanskih šolah in ukinitveja sokolske prosvetne delo, ki bodi koncentri-rano predvsem v telovadnici med telovade-čim članstvom in zunaj nje namenjeno za netelovadeče članstvo in za širšo javnost. Prišlo je tudi do več sklepov:

Opozori se priča družstva, da si ustanove minimalno sokolsko knjižnico. — Po predlogu župe Novi Sad je prijavljeno 25 tem za kratke govore pred vrsto. — Po predlogu društva v Dubrovniku ždelo JSS majhno, priročno brošuroč z avdijali za sokolski naraščaj. — Primljen je protest JSS pri ministru prosvete radi znižanja telovadbe na meščanskih šolah in ukinitveja sokolske prosvetne delo, ki bodi koncentri-rano predvsem v telovadnici med telovade-čim članstvom in zunaj nje namenjeno za netelovadeče članstvo in za širšo javnost. Prišlo je tudi do več sklepov:

Sestanek statističarjev je vodil savezni statističar brat Š. v. a. j. e. r. Tudi tu je prišlo do zelo važnih in koristnih sklepov o organizaciji katastra in decentralizaciji sta-tistike. Po novem bodo pregledale statistič-ne podatke poedinih društev najprej župe in šele potem se pošljejo Savezu. — Ugo-tovilo se je točno stanje JSS po društvih, ki napredujejo. Izvršila se bo korektura med zagrebško in osiješko župo. Razgovar-jalo se je o raznih predlogih, zadevajajočih statistiko, ki so jih poslale župe Split, Tuz-la, Novi Sad, Banjaluka, Mostar. Težnja je po enotnem poslovanju. — Savezni statistič-ni odsek stremi za čim večje poenotenje statistike s kar najmanjšimi stroški. Zmari-ša se število tiskovin, točno se določi delo društev in župnih statističarjev, postopek pri razdelitvi katastrskih števil, postavi-tve vsega na kartotečno podlago, uradni postopek pri prestopih članstva iz društva v društvo. Vpeljalo se bo enotna mesečna poročila za društva in župe na posebnih formulirjih za tehnično, prosvetno in admi-nistrativno panogo. Uredi se odposiljanje poročil žup na Savez, zbiranje podatkov za veliki Savezni statistični izkaz in za sokol-ski koledar. — Savez naj založi enotne ti-skovine za kataster in statistiko. Savez po-sluje za kataster in statistiko samo z žu-pami. Veliki statistični izkaz izide vsako tretje leto, koncem vsakega leta pa le po-datki za tehnične in prosvetne organe v svrhu pregleda dela. Potrebno je, da se

čimprej uvede po vseh župah legitimacija — izdana 1925. leta.

Oba sestanka, katerih važnost ni po-treba posebej povdarjati, sta se izvršila zelo lepo in v obče zadovoljstvo vseh na-vzočih bratov.

Sokol na Jadranu. Glasnik sokolskih župa Split i Zadar-Sibenik, ima v 7. številki sledečo vsebino: E. Gangl: Bratska reč iza sleta. — Dr. Milan Metikoš: Poslije sleta u Splitu. — V.: Slet u Splitu i razvije novog barjaka. — P. Marković: Apostol jedinstva i ljubavi. — Ddr. Krunoslav Be-go: t Andrija Grgić. — Sokolsko slavje u Velikoj Luci. — Josef Babaček: VIII. Vse-sokolsky slet v Praze 1926. — S. Vrdoljak: Smernice telesnom odgoju dece. — Zvon-mir Murat: Vježbe osmerice. — Marijan Boras: Proste vježbe za muški naraštaj. — Iz uredništva i administracije. — Vijesti iz župe Split. — Vijesti iz župe Zadar-Sibenik — Jugoslovensko Sokolstvo. — Sokolska štampa.

Sokolsko društvo Ljubljana II. na-znanja, da je pričelo zopet z redno telo-vadbo dece in sicer ima: ženska deca ob torkih in četrtkih od 1/2 6.—1/2 7. ure v telo-vadnici meščanske šole na Prulah, moška deca pa ob torkih in petkih od 6.—7. ure v telovadnici na realki. Vrsta starejših članov ima redno telovadbo vsak ponedeljek od 8. ure dalje na realki. Obenem opozarja-mo članstvo, ki še ni poravnalo letošnje članarine, da to čimprej stori po položni-cah, ki jih je društvo svoječasno vsem do-stavilo. Vpisano članstvo, ki še ni dopol-nilo 26. leta, pozivamo, da se zopet v čim večjem številu udeležuje telovadbe, ki je temelj vsega sokolskega življenja in delo-vanja. 966/n

Sport

Hazenski derby v Ljubljani

Finale I. SSK Maribor : SK Ilirija

Jutri se vrši na igrišču Atene v Tivol-skem drevoredu finalna tekma za prven-stvo Slovenije med našima dvema najmoč-nejšima hazenskima družinama. Nasproti si stojita SK Ilirija in SK Maribor. Težko je staviti prognozo, kdo bo izšel kot zmago-valec iz bitke, zakaj družina Maribora je Iliriji enakovreden nasprotnik, kar je do-kazala preteklo nedeljo, ko je porazila svojega najhujskega rivala, družino Mure v razmerju 10 : 3. Obe družini sta se temeljito pripravili na to srečanje, zato se obeta ogor-čena borba, ki pa se bo vršila gotovo v mehak dostojnosti in prijateljstvu. Tekma se prične ob 11. dopoldne. Sodil pa bo ver-jetno zagrebški sodnik.

GAK — Ilirija

V nedeljo in v ponedeljek, obakrat ob 15., odigra naš podsavezni prvak na svo-jem prostoru dve važni tekmi, ki bosta obenem skoro gotovo tudi zadnji letošnji mednarodni sportni prireditvi v Ljubljani. Prvo gostovanje renomiranih graških Atletikov v Ljubljani bo prineslo v dose-ga monotonno jesensko nogometno sezono ugodno spremembo ter utegne privabiti po dolgem času zopet širšo publiko, ki ji do-mače prvenstvene tekme niso dovolj privla-čne. Ker je prebitek obeh tekem name-njen podporni akciji Rdečega križa za po-plavljence v Sloveniji, zasluži tudi prireditvi tem večjega uvaževanja s strani publike.

GAK je eden najstarejših sportnih klub-ov Avstrije. Majhna razdalja med Grad-cem in Dumajem mu je omogočila redno tekmovalje z najboljšimi dunajskimi klubi, zato je povsem umljivo, da predstavlja današnji GAK dobro povprečno kvaliteto dunajske I. profesionalne lige, dočim ama-terске klube Avstrije, neizvzemši svojega lokalnega rivala Sturm, znatno nadkrilju-je. Nekoliko rezultatov proti dunajskim klubom: BaC 1-2 in 3:2, Slovan 2:2, WAC 2:2, Hertha 1-1, Vienna 1:0, Simmering 2:3, Hakoah 1:0 itd. V avgustu je absolvt-lal turnejo po Balkanu in dosegel rezul-tate v Sofiji proti FC 13 6:0, proti Slaviji 3:2, v Beogradu proti BSK 1:2, v Novem sadu 6:2.

GAK nastopi proti Iliriji s kompletnim I. moštvom, pa tudi Ilirija pritegne v Ple-

šu in Martinaku ojačenja ter absolvira obe tekmi kompletna.

Oba dni so predvidene ob 13.30 zanimi-ve predtekm, v katerih bodo merili svoje moči rezerva Ilirije, Hermes, Disk in Reka.

Nogomet v Jugoslaviji

Razun ljubljanskega nogometnega pod-saveza, ki je jesensko prvenstveno tekmo-vanje že zaključil, ostali podsavezi (zagreb-ski, beogradski, splitski, sarajevski in subo-tiški) tekmovalja še nadaljujejo. Zato še ni dobili jasne slike, kdo bo jesenski prvak v teh podsavezih. V LNP si je zagurala vodstvo SK Ilirija, ki gre tudi v pomladno borbo kot favorit za naslov prvaka LNP.

Stanje prvenstva v Zagrebu je sledeče: Hašk 6, Croatia 2, Gradjanski 2, Derby 1, Zeleznicar 1 in Concordia 1 točko. Vsa klub ima odigrati pet tekem, večina pa jih je dosedaj odigrala jedva po dve. Hašk je odigral tri tekme in je spravlil pod streho 6 točk. Nasprotno je presenetil Gradjanski, ki je podlegel Croatiaji ter s tem izgubil dve važni točki, ki ga morda znata spraviti ob prvenstvo. Precejšnje važnosti zato bo ne-deljska tekma Hašk : Gradjanski. Najbolj stabilno moštvo je Hašk, ki pa je imel smo-lo, da je izgubil te dni odličnega vodjo svojega napada Babića, ki je prestopil k Gradjanskemu.

Borba za točke se v Beogradu vodi s polno paro. Na čelu tabele je Jugoslavija, ki je trenutno v izvršni formi. Moštvo bo mnogo pridobilo z dograditvijo lastnega igrišča. Mestna občina je dala Jugoslaviji na razpolago obširen kompleks sveta, na katerem si bo klub uredil moderno igrišče z vsemi potrebnimi napravami in inventar-jem. Baje bo igrišče do pomladi že do-grajeno. — Opašen protivnik Jugoslaviji je BSK. Dosej je prvenstvenem tekmovalju še ni izgubil nobene točke. Ima odličan na-pad, pa tudi obramba je prvovrstna. Nato sledi klubi Jedinstvo, Soko, Slavija in Su-madija. Jedinstvo si je v zadnjem času zelo opomoglo in ga je na njegovem igrišču težko obvladati. Soko je nestalno moštvo, čigar forma se menja kakor dobro in slabo vreme. Prognozo, kdo bo jesenski ali pa ce-lo pomladanski prvak BLP, je prav težko staviti, ker imata Jugoslavija in BSK enake šanse.

Split spi. Njegov odlični reprezentant Hajduk, ki je še nedavno slovel kot skoro najboljšo moštvo države, popolnoma miru-je. Igralci so razkropljeni in dosedaj je Hajduk odigral je prvenstveno tekmo z Borecem, katere je dobil par forfait 3 : 0. Drugače je nogomet v Splitu vsaj trenutno zamrl.

Bolj živahno je v Sarajevu, kjer tudi bi-jejo hud boj za točke. Stara rivala Slavija in Sašk se menjata na vodstvu. Momentano je Slavija za dve točki na boljšem. V vpra-sanju prvenstva bo seveda odločil derby Sašk : Slavija. Za tretje in četrto mesto se bori Hajduk in Sparta, vendar je Hajduk boljše moštvo.

Tudi v subotiskem podsavezu se ni za-ključeno prvenstveno tekmovalje in sta fa-vorita Bačka in Sand, ki sta si precej v la-seh, ostali klubi, razen Somborskega S. K. pa niso močni.

V Osijeku bo skoraj gotovo zopet na vodstvu tabele Slavija, ki je sicer nesrečno startala, a se boljša od tekme do tekme. Njen najostrejši tekmeec je osiješki Grad-janski.

V splošnem je nivo našega nogometa v zadnjem času precej padel in trenutno v Jugoslaviji ni res dobrega, izbalansirane-ga moštva, ki bi bilo sposobno odigrati tudi težje mednarodne tekme. Izjemo tvori mor-da edino zagrebški Gradjanski, ki je uspeš-no kluboval dunajskim profesionalnim klubom in celo porazil vodeči klub BaC s 3 : 1, Simmering pa z 2 : 1.

— **Nogometna tekma Primorje — Slo-van.** Na igrišču Primorja se vrši jutri ob 14. prijateljska tekma med Primorjem in Slovanom. Tekma bo nekako v znamenju revanše obeh tekmecev. Slovan je v prve-nstveni tekmi nedavno odpravil Primorje z 2:1 in se plasiral za Ilirijo kot drugi klub v prvenstveni tabeli. Primorje bo skušalo dokazati, da je enakovreden, če ne boljši nasprotnik. Pregrupiralo je nekoliko svoje moštvo in bo nastopilo v napadu s Podu-jem, v obrambi pa bo igral Pečnik. — Do-poldne nastopi rezerva Primorja proti rez-ervi Ilirije. Ta tekma je prvenstvena in obeta nadvse zanimiv sport, kajti obe rez-ervi sta si prilično enako močni ter imata doslej enako število točk.

— **Sanacija dunajskih klubov.** Kakor znano, se nahaja večina dunajskih klubov v velikih denarnih neprivikah. V prvi vrsti so obupne gnotne in prilike zlasti pri profe-sionalnih klubih. V svrhu sanacije klubov je bilo pri zadnji seji saveza sklenjeno, da bo znašala odslej najvišja mesečna plača profesionalnega igralca 250 šilingov, to je

okroglo 2000 Din, poleg tega pa še gotove premije za zm. go, dijete in tantieme. Do-slej so plače profesionalnih igralcev va-rirale od 300 do 900 šilingov mesečno. Naj-boljši plačani igralci so bili pri Amaterjih. Vienni in Rapidu. Najvišjo plačo pa je uži-val bajc Tandler, reprezentativni branilec Avstrije. Imel je 960 šilingov mesečne plače.

— **LHP.** (Službeno) V prvenstvu mariborskega okrožja se ugotovi kot fina-list I. SSK Maribor, ki ima nastopiti dne 31. t. m. v Ljubljani proti finalistu ljubljanske-ga okrožja Iliriji. Kot rezerva za sodnika za finalno tekmo se določa g. Sancin. Ilir-ia in Atena se pozivata, da postavita ki-predigri po eno družino v svrhu socialnih izžitov. Družini imata biti na igrišču ob 3. četrti na 10. Prihodnja seja v torek ob 8. zvečer. Tajnik.

Tržne cene v Ljubljani

V splošnem so cene raznim živilom in potrebščinam neizpremenjene. Današnji te-denski trg je bil kljub slabemu vremenu dobro obiskan. Zlasti je mnogo sadja iz bližnjih krajev, dosti zeljnatih glav, dočim ni niti enega voza krompirja, ki ga navad-no ob sobotah pripeljejo z Gorenjske in posavskih krajev. Cene so sledeče:

1. Meso: v mesnicah 16—19, na trgu: goveje 15—18, teletina 17—20, prašičje 10—22,50, slanina na debelo 19, mast 25, preka-jeno meso 32—35, koštrun 13—14, jagnjetina 20, konjsko meso 6—8, prekajene kranj-ske klobase 32—35, suhe kranjske 67, pre-kajena 28—30.

2. Perutnina: majhen piščanec 15—18, večji 20—25, kokoš 25—35, petelin 25—30, raca 20—25.

3. Ribe: karp 25—30, linj 25, ščuka 35, postrv 55—60, klin 15—20, mreke 25, pe-čenke 15.

3. Mlečni izdelki: mleko 2,50—3, surovo maslo 40, čajno maslo 55, maslo 45, bohini-ski sir 36—44, sirček 9—10, eno jaje 1,25—1,50.

4. Kruh: beli 6, črni 5, rženi 5 Din kg. 5. Sadje: jabolka luksuzna I, 8, I, 6, II, 5, III 2—4, hruške luksuzne 10, I, 8, II, 6, III, 3—4, navadni domači kostanj 2,50—3, orehi 12, luščeni orehi 34, suhe češplje 10, grozdje 8—12.

6. Specifijsko blago: kava portoriko 70—74, santos 52—56, rio 42—46, pražena kava I, 92—100, II, 76—80, III, 56—60, kristalni sladkor 13,50, v kockah 15,50, riž I, 8—12, II, 7—9, namizno olje 20, jedilno olje 18, vinski kis 4,50, navadni 2,50, morska sol 2,50, kamena sol 3,50, petrolej 7, testenine I, 12, II, 8,50.

7. Mleviski izdelki: moka št. 0 5,25, št. 2 4,50, št. 3 4, št. 5 3,75—4, kaša 6—7, ješperjen 6—8, ješperjenček 10—13, kor-mo 3,50—4, koruzni zdrob 4—5, pšenični zdrob 6,50, ajdova moka I, 9, II, 8, ržena moka 5.

8. Kurjava: q premoga 42, meter trdih drv 150, mehkih drv 75.

9. Krma: q sladkade sena 100 polslad-kega 80 kislega 75 slama 50.

10. Zelenjava in drugo: endivija 4—5, pozno zelje 1,50—2, rdeče zelje 3—4, kisel zelje 3, karfiola 9—10, paradizniki 3—4, čebula 2—2,50, česen 5—7, krompir 1,25—1,50, repa I, kislja repa 3, korenje 1—3, pe-teršilj 3, zelenjava za juho 3.

Oče in sin

«Papa, zakaj ne moremo videti lu-ne z druge strani?»
«Ker je pač ne moremo! Pusti me že na miru s svojim neumnim spraševanjem.»

«Papa, kako pa lovijo slone?»
«Kako si ti siten! Rad bi vedel, kaj bi bilo z menoj, če bi hotel tudi vse vedeti, ko sem bil majhen.»
«Potem bi mogoče lahko zdaj od-govarjal na moja vprašanja!»

Maščevanje

Pomočnik v trgovini za čevlje: «No, tej-le dami, ki je pravkar zapustila tr-govino, sem se pa enkrat pošteno ma-ščeval.»

Kako pa?

«E, veste, to je telefonistka na pošti. Pa sem ji tudi jaz dal napačno števil-ko, kakor ona meni že tolikokrat!»

Migljaj

Starejši gospod mlajši dami: «Vam smem kaj ponuditi, da se osvežite?»
«Ako ste res tako ljubezni, pa vas prosim, da me pustite za pet minut samo.»

JUTRI v NEDELJO

prinaša Elitni Kino Matica

najlepši, največji in najmočnejši ruski vefilmi »SIBIRIJA«, ki ga vsa javnost že nestrpno pričakuje.

Predvečer ruske revolucije

Strahovlada vsemočnega ruskega cara — Tiranstva carskih čast-nikov — Velikanski narod vzdihuje pod bremenom te strahovlade — Sibirske ječe se tresejo od silnega joka — okovi rožljajo — kozarci se polnijo, šampanjec se preliva, generali se zabavajo... Kozaki dvigajo knuto in brezsrčno udrihajo po izstradanih plečih revnega ruskega mužika — Špijoni, izdajalci in tajna policija — Svetovna vojna in nje strahote — Smrtni ples — Revolucija — Konec carske strahovlade — Maščevanje naroda nad tirani — Beg iz Sibirije — Nepregledne sibirske poljane, gladni volkovi, strahovita borba na življenje in smrt. — V sredi vsega tega kot dehteča cvetka ljubezen, ki pretrpi vse skušnjave, vse boli, vse muke in si po trnovi stezi prebije pot k cilju

Vse to je prekrasno prikazano v najlepšem vefilmu te seziye:

S · I · B · I · R · I · J · A

Rojaki!

V petek, dne 12. novembra je šesta obletnica žalostnega Rapalskega dne. Tega dne je bila sklenjena pogodba, ki je odtrgala od nas okrog 600.000 naših bratov v Primorju.

Naša dolžnost je, da se v teh dneh spominjamo bratov in sester pod vladno Italije, ki žive tam v težkem in brezpravnem stanju, in da dvignemo svoj glas proti nekulturnim krivicam, ki jih trpijo ljudje našega rodu pod vladno in pritiskom brezobzirnega fašizma.

Pod vladno Italijanskega fašizma je izgubil naš narod vse svoje pravice. Naš jezik je izgnan iz šol, naš tisk se omejuje in uničuje z vsemi sredstvi, naš ljudje se preganjajo; skratka, italijanska vlada izdaja uradne odloke, s katerimi hoče na mah zatreti vsako sled naše kulture in našega jezika, vse, kar si je naš človek tekom stoletij vstvaril z lastno močjo in pridnostjo.

Radi teh vnebovpijočih krivic moramo prav vsi in odločno izjaviti, da svojih zaslužnih bratov ne moremo in ne smemo pozabiti in da nobena državna meja nima moči in pravice, da bi izbrisala kulturno, narodno, jezikovno in krvno sorodstvo.

Mi vsi smatramo, da krivice, ki jih oficijelna in neoficijelna Italija dela pripadnikom našega naroda v Primorju, niso le krivice, prizadete primorskim Hrvatoma in Slovencem, ampak krivice, prizadete celokupnemu našemu narodu.

Radi tega na noben način in nikdar ne moremo priznati prijateljskega sporazuma med državama toliko časa, dokler ne bo Italija postopala napram našim bratom tako, kakor je to dolžnost pravih prijateljev in kulturne države.

Zato naš narod mirno in dostojanstveno zahteva človeških pravic tudi za svoje neosvobodene brate ter hoče ta pravice s svojim neumornim in smotrenim delom tudi doseči.

Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani prosi vsa kulturna in narodna društva širom domovine, da se s predavanji spominjajo ob priliki rapalskega dne naših zaslužnih bratov in sester. Kot spominski dan je določena nedelja 14. novembra 1926. Ta dan naj bodo po vsej Sloveniji, tudi v njenih najoddaljenejših gorskih krajih, spominski govori o zaslužnih bratih in sestrah. Jugoslovenska Matica prosi, da se ta dan priredi v celi Sloveniji narodna zbirka pod naslovom «dinarski dan». Vsakdo, ki čuti narodno, naj daruje ta dan vsaj en dinar za narodno-obrambne namene. Podrobna navodila sledijo.

Rojaki! To vam sporoča ob šesti obletnici rapalskega dne Jugoslovenska Matica s prošnjo, da z besedo in dejanjem podprete njeno delo.

Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani.

Petrograd po revoluciji

Prva trdnjava boljševizma. — Carjeva ljubica kot neprostovoljna Lenina zaščitnica. — Opustošenje Petrograda. — Na Rasputinovem grobu.

Dr. Jan Slavik opisuje v čeških listih sledovce, ki jih je zapustila ruska revolucija v bivši ruski prestolnici Petrogradu. »V Petrograd sem prišel v družbi nekega domaćina — piše dr. Slavik — ki je preživel 20 let v mestu in pozna vse njegove podrobnosti. Preživel je tu vse grozote socialne revolucije in zato mi je lahko povedal marsikaj zanimivega. Pokazal mi je tudi vilo znane carjeve ljubice Kšesinske. Ta vila je igrala v boljševiški revoluciji zelo veliko vlogo. Bila je namreč prva trdnjava boljševiške stranke. Poslopje sicer ni veliko in tudi njegova lega za revolucionarno akcijo ni primerna. Iz bližnje petropavlovske trdnjave bi jo lahko s topovi v par minutah porušili. Vila je bila kot rečeno, last bivše ljubice Nikolaja II., ki je imela tik pred revolucijo tudi ljubavno razmerje z nekim velikim knezom. Boljševiki so dobro vedeli, da si v času splošnega ogorčenja nad carskim režimom nobena vlada ne bo upala priskočiti bivši carjevi ljubici na pomoč. In res je morala vlada kneza Lvova mirno gledati, kako se je med velikim pompom vselil v to vilo pokojni Lenin. Zasedba vile carske favorite je bilo klasično delo boljševiške demagogije, zasnovane na psihologiji mas.

Drugo tako delo je bilo aranžiranje ovacij povodom Leninega povratka iz inozemstva. Takratni ruski listi so vehementno napadali znamenitega revolucionarja, ki je sprejel usluge nemškega monarhizma, dasti je bila Rusija z Nemčijo v borbi na življenje in smrt. Ruska javnost ni vedela, da so Leninu pot skozi Anglijo prepovedali in da prihaja bodoči diktator z demagoškim revolucionarnim programom. Pretežna večina ruskega naroda je bila takrat proti Leninu. In vendar je bil njegov povratak v domovino pravi trijumf. Za ta trijumfalni sprejem se je imel Lenin zahvaliti psihološki umetnosti bodočih dedičev carizma in ruske pravoslavne cerkve. Novinarski članek je za večino ruskega ljudstva težak rebus. Pač pa so ruske množice zelo dovzetne za razne kričave letake, govore, govore, refleksije in svetlobno reklamo.

mo. In vse to je bilo mobilizirano, ko se je razširila vest, da prispe Lenin 16. februarja 1917 pred pomočjo na finski kolodvor. Ko je stopil iz vagona, je zaigrala vojaška godba in množice so obsule Lenina s cvetjem. Posadili so ga v avtomobil in odpeljali v svečani povorki v vilo lepotice Kšesinske. Spotoma je Lenin iz avtomobila opetovano nagovoril navdušene množice. Med govorom so prižigali reflektorje in tako je stal Lenin v blesteči luči kakor novo božanstvo revolucionarne Rusije. Reflektor je spremljal Lenina tudi kasneje na njegovem potu do moskovskega Kremļa, kjer pozdravlja ob večernih urah še sedaj njegove zemске ostanke v stekleni krsti.

Ko sem se seznanil z zibelko boljševiške moči, mi je prišlo na misel, da bi si ogledal tudi sedež strmoglavljenega carskega režima, kjer je stanoval zloglasni Gregorij Rasputin. Spotoma sem si ogledal celo vrsto znamenitih stavb, zlasti Zimski dvorec. Po devetih letih so sledovi revolucije večino že izbrisali. Na Zimskem dvorcu sem opazil razbito okno. Pozneje so mi ljudje povedali, da so nalašč pustili v okno razbito šipo. Baje datira ta šipa iz prvih dni boljševiške revolucije, ko so morarji križarke »Avrora« obstrlevali Zimski dvorec, kjer je organizirala vlada Krenskega zadnji odpor.

Na petrogradskih hišah ni videti mnogo sledov revolucionarnih bojov. Pač pa se drugače tudi Petrogradu pozna, da je preživel revolucijo. Poslopja so v zelo žalostnem stanju in malo je hiš, ki bi bile znatraj ali zunaj popravljene. Zapuščene in porušene so večinoma na periferiji, toda razbitin oken in umazanih sten je tudi na glavnih ulicah vse polno. V neposredni bližini petrogradskih kolodvorov je imela carjeva garda vojašnice. Med revolucijo so boljševiki te vojašnice nalašč izpraznili in komaj so se vojaki umaknili, že so začeli ljudje odnašati iz vojašnic vse, kar je bilo lesenega. Oboji, vrata, lesene postelje, tla in sploh vsi leseni predmeti so izginiti po privatnih stanovanjih, kjer so jih ljudje porabili za kurjavo.

Zelo žalostno sliko nudi tudi nekdanja tako lepa hiša v Gorobovi ulici št. 64, kjer je stanoval fatalni sibirski mizik Rasputin. Ta ulica je dobila nedavno ime Feliksa Dzeržinskega. Skozil široka vrata sem stopil na dvorišče, kjer me je hišnica vprašala, koga iščem. Odkrito sem ji priznal, da me zanima bivše Rasputinovo bivališče, o katerem širijo često zelo fantastične govoriče. Zenska mi je radevolje postregla s potrebnimi informacijami. Povedala mi je, da je Rasputin rad popival in ponečeval v družbi odličnih dvornih dam, toda doma orgij nikoli ni prirejal. Doma se je vedel vedno zelo dostojno. Hišnica je po revoluciji na policiji izjavila, da Rasputin dan pred smrtjo nikogar ni sprejel. Bil je popolnoma pijan. Že dopoldne, ko se je vrnil iz kopeli, je imel precej pod kapo. Bivša Rasputinova hiša je zdaj zelo zanemarjena.

Ljubljanska zmes

Počil je...

Premeteni Jaka izpod Turjaka in Janez Vsezbob sta vsak dan hodila v Tivolski park in daleč tja pod Rožnik na kontrolo ter sta življala brezposelnost. Tako pri sestanku dopoldne sta si pripovedovala vse novosti ljubljanske. Jaka je imel navado Janeza večkrat pošteno potegniti, a ta je imel navado, se nato razkoračiti kakor petelin na gnojšču. Pregledovalca sta sedaj v teh meglenih dnevih vse koticke po gozdu, toda hudi mrzaj je pregal vse »dobre« ptičke. Jaka je včeraj mikavno in prijateljsko pogledal tovarišu v oči ter ga pobaral:

—Dragec moj! Ali že veš o veliki stvari dveh ljubljanskih izvoščkov? Imenitna je bila!

—Nič! Kako je bilo?

—Saj poznaš onega debelega pri Slo-nu. Ta je stavil s ta suhim, da poje pet litrov kostanja in popije pet litrov mošta. Udarila sta si v roke. Debeli je začel jesti kostanj in piti mošt.

—Janez radoveden: In kako je bilo? Ali je debeli stavo dobil ali izgubil?

—Veš kako? Dobil je stavo, toda bilo je bog se ga usmili!

—Kaj vendar? A-a-a?

—Kostanj in mošt sta mu začela po dobljeni stavi kipei in vreti v želodcu. Debeli se je takoj vsedel na kozla in je — počil...

—Počil? Eksploziral? Grozno je moralo biti!

—In je počil z bičem po konju, ha-ha...

Janez Vsezbob se je razkoračil in hotel Jaka s pestjo počiti, pa se mu je ta še pravočasno umaknil.

Opeharjeni užitinski paznik

V Ljubljani je bilo prav idilično tam v polpretekli dobi. Na različne načine so takrat vthotapljali v mesto vino in druge alkoholne pijače. V mesto seno vozeči voz je dostikrat v svojem obširnem trebuhu liki trojanski konj hranil in skrival sode dobre vinske kapljice. Užitinski pazniki so imeli izredno mnogo posla s takimi senenimi vozmi ter so vanje suvali z dolgimi železnimi palicami. Ljubljanski častivredni meščani so dostikrat tudi pošteno ukunili »blajtarje«, ukunili jih je tudi neki študentek, ki je pohljal prvo leto v latinsko šolo.

Bilo je za božične počitnice. Študentek, doma tam iz Notranjskega, je prinesel ali bolje »pricizil« od postaje dve uri več vse svoje knjige domov na počitnice, da je pokazal sestram in bratom, iz kakšnih knjig zajema globoko učenost. Kazal jim je veliki Kocenov atlant, gramatike in matematike. Po končanem počitnicah je zopet vlek v Ljubljano. Pri slovesu mu je dala mati božji blagoslov in veliko steklenico petroleja, da bi se lažje dalj časa zvečer učil, oče pa je v kovčeg stisnil za strica steklenico dobrega brinovčeva, v roko pa goldinar: »Na tu imaš, če boš moral kaj blajtarju od brinovčeva plačati.«

Študentek se je pripeljal v Ljubljano. S kolodvora je počasi mahal po Kolodvorski ulici, noseč težko breme. Tam pri Vodnikovih hiš, ga je ustavil organ mestne užitnice in resno povprašal: »Kaj nosiš v kovčku?«

Odgovor kratak in posten: »Eno steklenico brinovca in eno steklenico petroleja! Drugače knjige!«

»Hm, jako sumljiv odgovor!« si mislil paznik ter strogo pristavil: »Odpri kovček in pokažite!«

Študentek je kovček odprl in postavil pred paznika steklenico rekoč: »V tej je brinovce, v drugi pa petrolej!«

Užitinski paznik je najprej nekoliko poskusil iz prave brinovčeve steklenice, nato je prijel petrolejsko ter napravil močan požirek... Efekt? Kar je mogel, je pljunil smrdljivo vsebino iz sebe...

Študentek pa je pohlevno pripomnil: »Gospod! Saj sem vam pošteno povedal, kaj nosim.«

Naši v Italiji

Trst, 26. okt.

Po obstoječih zakonih in predpisih imajo vsi absolventje srednjih šol v Italiji ne samo pravico, temveč tudi dolžnost služiti pri vojakih kot gojenci častniške šole. Glede Slovanov pa je v zadnjem času zadava precej drugačna. Absolventje se morajo namreč sami prijaviti za omenjeno šolo, pri čemer morajo priložiti spričevalo o dobrem ponašanju in o političnem vedenju. Sedaj pa začne posebno postopanje za slovske kandidate. Izdajo jim sicer vse te dokumente, toda zadnja instanca, ki izreka svoje mnenje, namreč pokrajinski prefekt, odreče svoje privoljenje in prizadeti nikdar ne morejo ugotoviti vzroka te odklonitve. Slovenska inteligenca v Italiji se ne smatra za vredno, da služi kot častnik v italijanski vojski. Slovan je dober le za navadnega vojaka v jarku in pred topovskimi krogli.

Toda tudi onim, ki so lahko pohljali v častniško šolo in so dosegli častniški čin, ni usoda veliko milejša. Znani so slučaj, ko so taki častniki v rezervi prešli od pristojnega vojaškega poveljstva naznanilo, da se je uvedla proti njim disciplinarna preiskava, češ da se njih življenje ne krije s častniškim činom, ki ga zavzemajo. Očitajo jim, da so člani slovanskih akademskih društev in celo člani razpuščenih ljublj. »Orlunc« ali dopisniki raznih slovanskih listov. Seveda ne manjkajo tudi očitki, da se ostenativno otegujejo vsem nacionalnim manifestacijam.

Ni še štirinajst dni, kar je varnostna oblast prepovedala slovske dramatike predstave v Trgovskem domu v Gorici. Te dni pa je tudi šentjakobska Čitalnica v Trstu prejela od oblasti sporočilo, s katerim se ji prepoveduje dramatizna sezona, za katero so vložili prošnjo. Vzrok je tudi tu »javna varnost«. Nedavno je fašistovska bojna četa »Qui contra nos« zahtevala za sebe dvorano pri Sv. Jakobu, kjer bi se morale vršiti predstave. Lastniki so to zahtevo zavrnili, ker je dvorana že oddana. Od tistega dne pa stražijo dvorano varnostni organi. Sedaj je le dvoje mogoče: Ali je oblast s tem hotela doseči, da je dvorana resnično nevarna in da jo omenjena četa lahko zahteva zase, ali pa se oblast sama ne upa skrbeti za varnost za slučaj napada na dvorano med slovske predstave. Čudne so varnostne razmere v sedanji Italiji.

Ob koncu šolskega leta 1925-26 je bilo v okrepčevalnicah in zaposlovalnicah, ki jih vzdržuje »Lega Nazionala« po slovenskem ozemlju, 2307 gojencev. V svojih 70 otroških vrtcih, ki jih sedaj imenujejo materinske šole, se je potučevalo v zadnjem šolskem letu 3906 otrok.

Za novo šolsko leto pričakujejo, da bo število otrok v materinskih šolah zrastle na 5000, ker so med tem odprli še otroške vrtce v Labinščini, Pazinščini, Podgradnu, Vrsaru, Berbani in Buzeščini. »Popolo di Trieste« pravi v svojem tozadevnem poročilu, da bo o teh pokrajinah, »ki jih je Avstrija

držala v najbolj globoki nevednosti in kjer biva na pol divjaški narod, ki je vedno v nevarnosti pred roparji in morilci«, še izgovoril na drugem mestu.

Izpred sodišča

Zidar Figa z Jesenice je popaval po Notranjih gorah. Prvega avgusta ga je zaneslo v gostilno »Pri zeleni vejici«. Veselo je popaval in se pomenkoval s prijazne slasli čarko Pepeco, ki je baš tedaj gasila svojo žepo. Pozno zvečer je odšla na kolodvor, podjetni zidar pa za njo Jel jo je prosil, naj ga malo rada ima, a Pepeca je zavrnila. Zgrabil jo je in vrget ter ji raztrgal jopico. Pepeca je vpila na pomoč in izpušila jo je, poprej je pa še pošteno obunkala. Zidar bo zidal 3 mesece pri sodnji, da pa ne bo preveč strasten, bo pil mesto vina nedolžno vodo.

Nedeljko M. je bil leta 1921 vojak v Ljubljani. Zdal je priromal v Ljubljano iz Bieline, kjer je trgoval. Moč je bil zdavnaj pozabil, kako se je decembra meseca 1. 1921 s svojimi tovariši vojaki neko noč prepiral s policijsko stražo, a sodnja tega ni pozabila. Tam blizu »Zlatoroga« so se aprili in potegnili bajonete. Nekateri so še z bajoneti hoteli prodreti roko vrat gostilne. Počasi so se pomirili, do trkovopreljati ni prišlo. Zdal pa, skoro čez 5 let, je bil Nedeljko obsojen na 14 dni, ostali so bili že preje kaznovani.

Trgovski potnik Andraž je privlekel 11. avgusta ponoči na policijsko stražnico precej velik lesteneč. »Čemu pa to, luči imamo dovolj,« ga je vprašal stražnik. Pa je povedal Andraž, da ga je poslal gostilničar Jaka iz Gline. Jaka in žena sta namreč našla v gostilni lesteneč in takoj sta vedela, da ga je nekdo zastavil pri natakariji Milka z lestence, Andraž z Jakom, a pivec Leo, ki je lesteneč zastavil, je prišel s svojo babico. Pa je babica rekla: »Vsi so nedolžni in takoj je sodnik oprostil Milko in Leona. Lesteneč je namreč prepuštila svojemu žejnemu vnuku babica, da ga je lahko zastavil.«

Raznašalka Urška je prijazna starejša žena, precej rejena, smehljajočega obraza. Pač ni nikoli sanjala tam na svojem nizkem stolčku, da bo morala radi časopisov, ki jih prodaja, celo pred senat. Vendar jo je dosegel poziv. Kakor bi bila elektrizirana, je skočila kvisku, časopisi so pred njo zaplesali, sovraži si politični žurnali so skočili drug v drugega, pred ubogo Urško je ostal cel kaos. Zjokala se je. Kmalu ji je bilo lažje. Dolgo je bilo treba čakati, predno je morala stopiti pred sodnike in se zagovarjati radi tega, ker ni naznanila svoje obrti — prodaje časopisov. Uboga Urška! Ko je predsednik razglasil sodbo — denarno kazen 10 Din, se je jokala in smejala obenem, saj se ji je odvalil težak kamen od srca. »Zdal bom pa spet eno noč mirno spala,« je dejala, se poklonila senatu in odhitela k svojim ljubljenskim časopisom.

Usmiljenim srcem!

Povodenj, ki je zadela 27. septembra z vso silo obširno žirovsko občino, je zadela nesrečne prebivalce poleg porušeni domov in gospodarskih stavb, uničenih njiv, travnikov in gozdov ter drugih zemljišč in materiala tudi s tem, da je širšašemu ljudstvu odnesla še to, kar so si tokom leta z žuljevimi rokami pridržali. Nekaterim je odnesla ves živč.

Veliko je družin, ki so na tem, da bodo tekom zime izstradane. Saj nimajo ne doma, ne denarja, ne obleke, ne kosčka kruha! Pred nami je ostra zima. Bojimo se, da nam ogromne mase snega, ki padejo v naših krajih, preprečijo dovoz po edini preostali cesti — preko Logatca.

Izredno je zato važno, da nam vse dobro ljudstvo pomaga z darovi, zlasti v obliki živil še pred zimo, da spravimo skupaj potrebna živila za one nesrečne ljudi, ki so si rešili le golo življenje.

Prosimo, da nam pri zbiranju in odposiljanju gredo na roko poleg usmiljenega ljudstva tudi oblasti.

Prosimo, da se zbere predvsem najvažnejše, zlasti krompir, moka in slična živila. Žirovčani ne bomo pozabili dobrote onih, ki se nas usmiliijo v težki nesreči.

Prosimo, da se pošiljke pošljejo na Občinski pomožni odbor za poplavlence v Žireh.

George Pourcelles:

Konsolidacija

Ko se je zvečer gospodična Lora, strojevska v nekem industrijskem podjetju, vrnila domov, nista niti njen oče niti njena mati opazila na njej nikake spremembe. Stariši običajno nimajo navade, da bi se preveč zanimali za zunanost svojih otrok. Zato tudi Lorin oče, in mati nista opazila, da je vsa kar žarela radosti in veselja ter da so se ji oči nekam zmagovalno bleketale. Neka nenavadna veselost je odsevala iz vsega njenega krasno vzraslega dvajsetletnega životka, iz vseh njenih gest in besed.

Ko so odvečerjali, je Lora ravno dušno, a vendar z nekoliko tresočim glasom spregovorila: »Ko sem šla zvečer mimo trgovin, sem opazila v neki izložbi krasen kožušek. Stane 5000 frankov. Tega hočem kupiti.«

Gospa Henrijeta je kar ostrmela. Ni bila vajena takih govoric pri svoji skrbno vzgojeni hčerki.

»Si li popolnoma ponorela!? Pole, ali si slišal?«

Gospod Pol se je pomilovalno ozrl na svojo hčerko ter »malodušno« pripomnil: »O, sirota...«

Lora pa je bila kakor da ne vidi in ne sliši nič ter je mirno nadaljevala: »Tudi za tebe, tatek, sem nekaj izbrala. Tvoja zimska suknja je na komolcih že popolnoma oguljena. V Ulici miru sem videla krasno zimsko suknjo. Toda sedaj ni mogla več molčati. Kakor, da je v njej nekaj eksplodiralo, je zbruhala na dan!

»100.000 frankov! Dobila sem 100.000 frankov v državni razredni lo-

teriji... Ne, ne, jaz sem popolnoma sigurna. Že popoldne sem se prepričala, da je resnica. Jutri dobim denar izplačan. Ali sta slišala? 100.000 frankov!«

Oče in mati sta oba slišala, toda bilo je potrebno precej časa, da sta razumela in se zopet znašla. Tako neverjetno, tako nepričakovano! To bi bilo prvič, da jim je bila sreča mila.

»Samo pomislite! Kožušek za pet tisoč frankov in zimska plašč za...«

»Ne, ne, ampak,« jo je hitro prekinila mati, ki je komaj prišla k sebi. »Vidva mislita samo, da bi kupila in kupovala!... Mislim, da je dovolj koristnejših načinov za plaširanje tega denarja, ako nam že res tako pade z neba.«

»Kakšen koristnejši način, mama?« se je takoj raztogotila Lora in se pripravljala, da brani svoje stališče.

»Hranilnica, draga hčerka, državne rente, vojna odškodnina, akcije, obligacije...«

Toda Lora se s takimi načrti ni nič kaj strinjala. Ozlovoljena se je obrnila k očetu:

»Ali slišiš, tatek, mama hoče kar največ papirjev natrpati v svojo omaro? Kaj mi potem pomaga, da sem dobila 100.000 frankov?«

Gospod Pol je hipoma postal živahniji in je takoj posegel v boj.

»Lora ima prav,« je možato izjavil. »Danes ni nobene sigurnosti pri plaširanju kapitala. Dajati posojila je še slabše. Konsolidacija kar preži na rente.«

Po njegovem mnenju predstavljajo samo kožuhi, plašči in kvečume še nakit trajno bogastvo in sigurnost. Ved-

no pogosteje je ponavljal besede o »inflaciji« in »konsolidaciji«. Že se mu je dozdevalo, da je premagal svojo ženo, toda poznal jo je predobro, da bi se udajal takim praznim nadam.

Ona je ostala hladna.

»O, saj vaju poznam! Vem, kako bi se vidva konsolidirala, če bi vama le dopustila. 100.000 frankov bo plaširanih, tako vama povem. Srečna bosta, ko nekega dne zopet najdeta svoje prihranke.«

Nato je gospa Henrijeta mirno sedla za mizo, vzela papir in svinčnik in pričela računati.

Lora in njen oče sta se dobro zavedala, da je vsak nadaljni poskus zaman. V tem oziru sta si bila popolnoma edina. Iz oči jima je sevalo enako poželjenje in enako, skoraj otročje žalovanje za izgubljenim izračunom. Toda dočim je oče po stari navadi takoj pustil, se je Lora vnovič uprla in z vso energijo skušala izvesti svoj načrt.

»Tatek, ti greš jutri z menoj v banko po denar. Vzemim pa s seboj vse dokumente, ako bi nama morda delali kake sitnosti.«

— — — — —

Ko sta končno imela to malo bogastvo v rokah, ju je prevzel veselje. Dozdevalo se jima je, da imata sedaj v rokah vso srečo. Toda vse to se bo razknilo kot dim, požrl bo zakonski moloh, ki se mu pravi varčnost, čim dobi denar v roke mati.

»Vsaj pošten obed si lahko privoščiva, v kaki fini restavraciji,« je po daljšem mrku predlagala Lora. »Tako bova imela vsaj nekaj od tega.«

Ze pri vohodu ju je slepilo razkošje bajno razsvetljene dvorane, po kateri

so odmevali zvoki nevidne godbe. Vstopila sta v doslej neznanu kraljestvo, kjer je bilo vse kot začarano, tako da se ju je lotevala omotica.

Lora skoraj ni več poznala svojega očeta, suhljatega državnega uradnika, ki ga je despotizem njegove boljše polovice, že popolnoma zlomil. Bil je dočela spremenjen: mladosten, galanten, živahen, lastnosti, ki jih doslej na njem ni šlo nikoli opaziti.

»Mala, gledajo nas! Gotovo mislijo, da sva srečna!«

Oba sta se začela zadovoljno smejati. Nenavadna avantura je oba zelo zabavala. Oba pa sta bila v istem trenutku prepričana, da se ne vrmeta domov, da se ne moreta več vrniti... Iz oči jima je odsevala ista misel in želja, ki je kmalu na to prišla tudi čez usta na dan...

»Poslušaj me, dekle!« je spregovoril oče s pritajenim glasom. »S prvim vlakom bova pobeignila na Azurno obalo. V Parizu bi umrla od tuge. Za kar neval odpotujeva v Nico. Ti že itak vedno sanjaš o redutah, cvetličnih bitkah... Živela bova enkrat po svoji volji. Vsaj si bova privoščila... kakor dolgo bo pač šlo... tri mesece, morda šest... dokler ne pride konsolidacija...«

Ona je dvignila svoje lepe, velike oči:...

»Oh, da, oče, beživa, takoj!«

Čez par mesecev sta se gospod Pol in njegova hčerka vračala nazaj v Pariz v — tretjem razredu. Z vsakega potovanja se pač mora človek enkrat vrniti.

»Kako naju bo pač sprejela mati?«

je nemirno pripomnil oče, ko se je vlak blizal končni postaji. »Uboga žena! Kako naju je pač preklinjala! Najino postopanje pa tudi zasluži vso grajo in obsojdo...«

Midva sva se pač življela v današnji dobi. Dočim je tvoja mati tip starih časov, ona onih solidnih meščank, ki tvorijo temelj družine in veličino naroda. Uverjen sem, da je ona kljub vsemu temu zopet povečala naše prihranke za par stotakov... Ali se še spominjaš... srečni bomo, ko bomo nekega dne zopet našli svoje prihranke! Vlada bi napravila velikansko pogreško, če na bi primerno odlikovala toliko sposobnost in odločnost na gospodarskem polju...«

Lora je raztresena in vznemirjena samo mimogrede odobravala očetovo modrovanje.

Končno je prekinila očetovo govorjenje:

»Kako pa bi bilo če se oglašiva pri teti Lizi, predno stopiva pred mater?«

»To je pa res zdrava in pametna misel!«

Teta Liza je zakrivila z rokami, ko ju je zagledala.

»Ah, ravno prav prihajata! V tem trenutku je pobeignila Henrijeta z nekim mladim človekom... Da; vse je razprodala: hišo, pohištvo, nakit, vrednostne papirje... Oh, tako sorodstvo!...«

»Ali zakaj vendar... zakaj je napravila to neumnost... v teh letih...? je končno vse prepaden zajeceljal zapuščen soprog.

»Obupala!

Ceški Robinson v polarnih krajih

Tudi Eskimi organizirajo ekspedicije. — Življenje in zanimivosti na Aljaski. — Nevarne reke in pota. — Nadležni mrčes

Eskimi organizirajo že od nekdaj ekspedicije širom polarnih krajev, da razširijo kot spretni lovci svoj delokrog. Na teh ekspedicijah se zanimajo tudi za kraje, kjer bi mogli kolikor toliko udobno urediti svoje bivališče. V novejšem času so začeli sistematično raziskovati pokrajine, kakor tudi njihovo floro in favno. Belokotici so jih naučili, kako treba smoteno izkoriščati naravna bogastva. Takih, v širšem pomenu besede znanstvenih ekspedicijskih so organizirali Eskimi že več. Vsako leto v maju se napotijo v dolgih procesijah daleč na sever, kjer se razkrope na ribolov. Tu je vse polno polarnih živali, ki jih je ostra zima zalotila in ugonobila. Eskimi jih pobirajo in vozijo na čolnih v svoja bivališča. Za 35. stopinjo severne širine postane morje kalno in zato potegnejo Eskimi čolne na suho ter jih nalože na sani. Kalno vodo zanaša neobičajno močna klima s ledenimi gora. Često se pripeti, da se preneha na ta način celo plemo Eskimov v neznane kraje in da traja njihovo preseljevanje po več mesecev. Pred leti se je preselilo neko plemo iz zemlje kralja Viljema daleč tja na sever k Grenlandski obali.

Na lovskih in raziskovalnih ekspedicijah so Eskimi že opetovano naleteli na neznane prebivalce polarnih krajev, ki o belokotcih ali kakor jim pravijo Eskimi »kavlenau« niti pojma niso imeli. Na take divjake je naletela tudi ekspedicija pod vodstvom aljaskinskega kapitana Tamaraka, njegovega sina Očuta in poglavarja Eskimov Jak-suuk-ojaka. Ta ekspedicija se je napotila proti severu pozimi 1. 1903. in je dospela do 86. stop. sev. širine. Tu se je razdelila v dve skupini in pustila 90 mož zadaj, da bi stražili čolne. Tamarak se je napotil proti zapadu, Jak-suuk-ojak pa proti severu. Oba sta naletela na sledove človeških nog, ki so bile nenavadno majhne. Dolgo sta iskala te čudne prebivalce severnih krajev in naposled sta našla v snegu votline, pred katerimi so se poznale človeške stopinje. Čakala sta pred votlinami več ur, toda nihče se ni pokazal. Jak-suuk-ojak je hotel naštevati lovske pse, da bi prepredili neznane prebivalce s mežnih votlin, toda Tamarak mu je odvetoval, češ da so morda notri divje zveri. Končno sta sklenila privediti pred votlino ples. Njuni spremljevalci so začeli prepevati in plesati. Radovednost je kmalu prignala neznanca iz votline. Ko so zagledali prepevačev tujece, so se razbežali na vse strani. Na njimi so se pognali lovske psi in jih prišli, da so se vrnili. Vsi prestrašeni so popadali pred Eskimi na kolena. Tamarak jih je vzel pod svojo zaščito in jim razkazal lovske orodje. Ko se je ekspedicija v jeseni vrnila, mi je Tamarak poročal o življenju in običajih teh čudnih ljudi. Moški in ženske so zelo majhni, moški imajo dolge obraze in poševne oči, ženske pa široke obraze in izredno velika usta. Očesne dupline so pri njih skoraj štirioglate. Jedo večinoma surove ribe in sicer tako, da pojedjo samo meso na hrbtu, drugo pa pomečejo proč. Imajo sicer tudi severne pse, s katerimi pa nikoli ne vozijo, ker sani sploh ne poznajo. Tamarak je hotel obvestiti o svojem odkritju oblasti, toda belci polarniki so mu to zabranili.

Polarni kraji so zatočišče raznih pusto-lovcev, ki prenašajo s seboj nalezljive bolezni, zastrupljajo domačine z alkoholnimi pijačami in širijo uničujoči vpliv civilizacije. Nekoč sem našel na nekem pustem otoku mornarja, ki ga je pustil tam kapitan neke ribiške ladje, da se iznebi priče svojih zločinov. Kakor polarne kraje, tako sem prepotoval in spoznal tudi Aljasko. Aljaska je bila nekoč del Sibirije in se je tudi nazivala Ruska Amerika. Carska vlada pa ni znala upoštevati tega ozemlja in zato je sredi preteklega stoletja prodala Aljasko za smešno ceno Zedinjenim državam, ki skušajo vsa naravna bogastva te zemlje čim bolj izkoristiti. Na Aljaski so sedaj že železnice in tudi pomorski promet je dobro organiziran. Sebe na Aljaski sem izvedel za svetovno vojno in tu me je doletela nesreča, ki me je privela nazaj v Evropo. Aljaska je zelo velika. Od severa do juga meri 5000, od vzhoda do zapada pa 3500 angleških milj. Domačini ne priznavajo sedanjih meja, marveč hodijo čez mejo v Kanado in prištevajo k Aljaski tudi vzhodno ležeče pokrajine.

Leta 1895. se je raznesla po svetu vest o zlatih rudnikih na Aljaski. Takoj so navallili od vseh krajev iskanci zlata. Mene je zanimal takrat najbolj lov in velike reke, ki sem si jih večinoma temeljito ogledal. Največja reka, ki teče nekako po sredi Aljaski, je Yukon, v njo se izlivajo Bela reka, Stuart, Klondike in Porcupine. Precej velika je tudi reka Tamana. Tretja večja reka Kounjuk se izliva v Yukon pri Nulatu. Četrta velika reka se imenuje Iditorad. Reka Yukon je ob izlivu tako široka, da se na drugi breg skoraj vidi. Izliva se v Beringovo ožino. Ob izlivu teče tako počasi, da bi človek mislil, da stoji ob morskem zalivu. Nje-na dolžina znaša okrog 3400 angleških milj. Pokrajina ob reki je divna, toda pota so zelo nevarna. Na suhem ogrožajo človeka zveri, na vodi pa reka sama, ki je polna vrtnicev in globokih tolmunov. Najnevarnejša je reka Yukon pri takozvanih Petih prstih (Five Fingers). Tu štrli iz vode pet strmih skal, ki zadržujejo veletok tako, da tvori reka na tem kraju ogromen vodopad. Malo dalje je voda na razdalji 3 km tako derota, da se s čolnom proti toku sploh ni mogoče voziti. Koncem minulega stoletja se je ponesrečilo tu 100 iskalcev zlata, ki so se hoteli prepejati s čolni na drugi breg. Ko so začeli kopati na Aljaski zlato, še ni bilo na rekah rednega prometa s parniki. Zato so morali prevažati živila in druge potrebščine s konji odnosno po rekah s čolni. Iskalci zlata so bili predmet brezobzirnega izkoriščanja. Delali so noč in dan, a zaslužek jim ni zadostoval niti za najpotrebnejšo hrano. Jedli so večinoma samo fižol in krompir. Za to mizerno hrano so morali plačevati dnevno 40 dolarjev, dočim je znašal njihov zaslužek komaj 50 do 60 dolarjev. Draginja

je bila neznosna. Leta 1897 je stalo jajce 9 dolarjev, funt sladkorja 6 dolarjev, funt sladkorja 6 dolarjev, funt kave 25 dolarjev itd. Kdor ni imel znanec, si tudi za drag denar ni mogel nabaviti živil.

Zlata je bilo na Aljaski mnogo, dolarjev še več, toda žledci so bili prazni. Zato je razumljivo, da so mnogi plačali svoj pohlep po zlatu s smrtjo. Aljaska je sploh najbolj divja pokrajina, kar sem jih videl na svojem potovanju. Ob rekah Innoko in Iditorada se razprostirajo nepregledni pragozdi, polni divjih zveri.

V teh pragozdih se spoznajo samo domačini. Ako zanesa usoda tja tuja, je skoraj gotovo izgubljen. Človek bi mislil, da so v pragozdu najbolj nevarne divje zveri. Toda v resnici mu preti večja nevarnost od strani mušic in komarjev. Teh je v pragozdu toliko, da mora človek nositi čez obraz mrežo, sicer bi se mu nabralo v oči, ušesih, nosu in grlu toliko mrčesa, da bi se zadušil. Isto je tudi v nekaterih krajih Srednje Sibirije. Oginja in dima se ta spak sploh ne boji. Psom je treba vsaki dan namazati okrog oči kožo z nesoljenim salom, sicer jih mušice ugonobe. Pragozdi na Aljaski predstavljajo veliko prirodno bogastvo. Tu raste najfinjši les, ki se rabi za najdražje pohištvo in tudi za propelerje na aeroplanih. Les za propelerje se imenuje tamarak. Isto velja glede bogastva kovin. Na Aljaski so našli srebro, antimon, živo srebro, magnetni kamen in celo radij.

Zelo nevaren je tudi gozdni orel, ki napade najraje psa, pa tudi človeka se ne boji. Domačini se ga boje bolj kakor volka ali medveda. Strupenih kač na Aljaski ni, ker je podnebje premrzlo. Mrz preganja tudi mušice in komarje, ki nadlegujejo ljudi samo dva meseca, potem pa izginejo. Leta 1902. sem prišel prvič v Zedinjene države, kjer sem prodajal kože polarnih zveri. Spremljala sta me poglavar Eskimov Tom Mac Lean in kapetan Aak Mook. Najprej smo se napotili v Kalifornijo, od tod pa v druge države. Ko je bilo vse blago prodano, smo se vrnili preko Kalifornije na Aljasko. V Kaliforniji smo nakupili raznih potrebščin ter jih poslali z nekim ameriškim parnikom do Beringove ožine. Od tod smo poslali blago z ribiški ladjami dalje proti severu. Sami smo pa odpeljali preko Seattla v državi Washington v Južno Aljasko, kjer smo nakupili živil in se odpeljali nazaj v stalno bivališče.

Radio

Radio na Češkoslovaškem

V predzadnji številki »Radiojournala« omenja ministerjalni tajnik dr. Burga, da pridejo za nove radio - postaje v poštev v prvi vrsti večja mesta, kakor je Plzeň, Moravská Ostrava, Liberec itd. Druga večja mesta na Češkoslovaškem namreč že imajo radio - postaje. Košice so že od sploščne v programu. Poštno ministrstvo je zivalo postavko za brezžični brzojav za 60%. »Radio - Journal« se pripravljata tudi na tkzv. simultani radio. Tehnične načrte je izdelala družba »Westera Electric«. Te dni dobi poštno ministrstvo vse potrebne amplifikacije. Čim bodo pripravljena dela končana, začne s preizkušnjami simultanege radia in sicer najprej na telefonskih progah, ker polaganje kablov med Prago, Brnom in Bratislavo še ne bo tako kmalu končano. S temi pripravami je v zvezi tudi zboljšanje tehnične opreme oddajnih postaj. Vse postaje dobe nove mikrofone, s katerimi bodo lažje in boljše operirale. Tako dobi Brno nove ogliškovne mikrofone, ker dosedanj magnetofoni za vse radio - operacije niso prikladni.

Cela vrsta zanimivih poizkusov v aplicirano radiofonijo se pripravljata na radio - razstavi v Brnu, ki se bo vršila od 31. oktobra do 4. novembra t. l. Tu bodo preizkušali radio v avtobusu, ki bo vozil z glavnega kolodvora na razstavo, dalje poslušanje v vozečem vlaku, za kar je dalo železniško ravnanstvo na razpolago posebni vlak, in končno bo fundirala na razstavi velika oddajna postaja tvrdke Siemens & Halske iz Berlina. Število prigašenih razstavljalcev je zelo veliko in razstava obeta radio - amaterjem mnogo presenečenja. Druga zanimiva vest iz aplicirane radiofonije je, da dobi praško gasilstvo svojo oddajno postajo, narejeno po vzorcu londonske. Ta postaja ima sprejemni in oddajni aparat. En aparat bo v gasilski centrali, druga pa namontirajo na avtomobil.

Reorganizacija angleške radio - družbe. Generalni ravnatelj angleških pošti je obvestil spodnjo zbornico o reorganizaciji nove angleške radio - družbe. Predsednik bo Earl Clarendon, podpredsednik pa lord Gairford. Družba bo podrejena od 1. januarja 1927 kontroli posebnega vladnega odbora in ves njen čist dobiček pojde v državno blagajno. Povodom četrte obletnice »British Broadcasting Corporation« se bo vršil v novembru tkzv. narodni teden radia, ki se ga bodo udeležili vsi radio-klubbi. Ta teden je namenjen propagandi radia.

Radio in moda. Zanimanje za pariško modo je v Ameriki tako veliko, da so organizirali Američani celo radio, ki jim poroča o vseh novotarijah na pariškem modnem trgu. Zadnje čase dobivajo elegantne dame Američanke točno poročila o vseh modnih izpremembah še istega dne, ko jih zvedo Parižanke. Z eroplani prenašajo modne slike ali žurnale iz Pariza v London, od tod pa izvirke radiotelegrafičnim putem v Ameriko.

Radio — mu je rešil življenje. Angleški listi so priobčili te dni vest o zanimivem dogodku v Birminghamu. V neko lekarno je stopil neznanec in hotel kupiti po-

vsem neškodljive pipule, toda lekarnar mu je dal vsled raztresenosti mesto njih stršninovne pipule. Mož je plačal in odšel. Šele čez nekaj časa se je lekarnar ves prestrašen spomnil, da je dal neznanecu strupa. Bil je ves obupan, misleč, da bo povzročila njegova raztresenost smrt nedolžnega pacienta. Naenkrat mu je šnila v glavo rešilna misel. Planil je iz lekarnie in hitel na bližnjo oddajno postajo. Tu so radevolje ustregli njegovi želji in takoj so razglasili šrom Anglije, da je bil nekoč v lekarni, kjer so mu pomotoma dali strupene pipule. Srečno naključje je hotelo, da je sedel dotični mož, čigar življenje je bilo v nevarnosti, doma pri sprejemnem aparatu in tako si je pravčasno rešil življenje.

Prenašanje barvastih slik s pomočjo radia. Znano je, da so popolnoma uspešni poizkusi prenašanja slik radiotelegrafskim putem. Sedaj je nekemu Angležu po dajših poskusih uspelo najti metodo, ki omogoča prenašanje barvastih slik istim putem. Dosejel so se vršili poskusi s trobarvnimi slikami. Prenašanje slike v velikosti 27x35 cm traja pet minut.

Merjenje zemlje s pomočjo radia. Ta mesec delajo učenjaki v Greenwichu in na drugih velikih observatorijih zanimive poizkuse o merjenju zemlje s pomočjo radia. Časovne signale pošiljajo trikrat na dan s Honolulu, Saigona, Bordeauxa in Dis-se. Signale beležijo posebni aparati na odgovarjajočih observatorijih. Shema teh poizkusov tvori del perijodično poznavajočih se eksperimentov, s pomočjo katerih hočejo učenjaki ugotoviti, če-li se vjemajo prejšnji podatki o zemlji z novimi.

Nove knjige in revije

LJUBLJANSKI ZVON. 10. številka, ki je ravnokar izšla, ima sledečo vsebino: Dr. R. Nahtigal: Franc Miklošič. — Dr. F. Zbanič: Ivan Cankar v pismih. — Dr. N. Preobraženski: Nova Rusija. — Tone Se-liskar: Zimske vetrovi. — Dr. Čibej: Funk-cije pesništva. — Fr. Albreht: Tiho teče re-ka Drava. — Dr. J. Lah: Jiri Wolker. — VI. Levstik: Hilarij Pernat. — Miran Jarc: Vhod v Trento. — Književna poročila. — Kronika. Obširnejše poročilo se pričobimo.

ZVONČEK, list s podobami za sloven-sko mladino. Izšla je druga številka, ki pri-naša zopet bogato vsebino. Zvonček izha-ja med šolskim letom v mesečnih zvezkih in stane celo leto samo 30 Din. List bi ne smel manjkati v nobeni družini, kjer pola-gajo važnost na dobro vzgojo otrok. Naro-ča se pri upravi v Ljubljani, Franciščanska ulica 6.

ŽENSKI SVET. 10. številka te naše od-lične ženske revije prinaša med drugim sledečo vsebino: Obrazi in duse: Ellen Key. — France Bek: Povest male Dore. — Iz spominov Sofije Andrejeve. — O, kam gre-do naša dekleta. — Kongres mednarodne žens-ke zveze. — Tuberkuloza dece. — V »Zvestih« najde vsaka skrbna mati in go-spodinja praktična navodila za hišo in dom. Revija, ki ima tudi vzorno modno prilogo, toplo priporočamo. Naroča se pri upravi, Ljubljana, Karlovska cesta 20.

POPOTNIK. 2. številka tega podogo-sna, enega lista prinaša sledečo vse-bino: Dr. F. Čibej: Otroška in mladinska psihologija pri Ivanu Cankarju. — Eliza Kolkovec: Nacionalna in državna vzgoja v osnovni šoli. — M. Stjanec: Rimski klasi-ki v pedagogiki. — V rubriki »Iz šolskega del-a« razpravlja M. Kranjc o delovnem pouku L. us. Šuštarič pa o osamosvojitvi učencev po s. obnim ozirih na računstvo. »Razgled« prin. pregled najnovejše pe-dagogske literature in razne pedagoške novi-ce. Vsakomur, ki se zanima za vzgojo naše mladine, list toplo priporočamo. Letno ve-lič 50 Din in se naroča v poverjenstvu L. J. v Ljubljani, Franciščanska ulica 6.

GLASNIK SAVEZA TREZVENE MLADEŽ. Savez trezvene mladje v Beo-gradu izdaja »voje glasilo, ki je namenjeno pobujanju alkoholizma v državi. Novem-berska številka je posvečena pred vsem protialkoholnemu gibanju med mladino. Ta številka prin. tudi daljšo razpravo o pro-ti-alkoholnem gibanju v Sloveniji izpod peresa dr. Fedora Mikšiča, nadalje razprave o alko-holizmu in verski toleranci in poro-čilo o III. mednarodnem protialkoholnem kongresu. Boj proti alkoholu je zlasti v Slo-veniji zelo potreben in zasluži zato Glasnik pozornost najširše javnosti. Glasnik izha-ja enkrat na mesec in stane za celo leto 15 D.

PREROD, list za treznost in zdravje. To lično revijo izdaja Sveta vojska in je po-svečena pred vsem pobujanju alkoholizma v Sloveniji. S svojo pestro in poljudno pisano vsebino se prikupi pač vsakomur, ki ga do-bi v roke. V vsaki številki prinaša praktične nasvete za dom, zlasti za pridelovanje brez-alkoholnih pijač. Celoletna naročnina znaša 25 Din. Naroča se pri upravi, Ljubljana, Poljanski nasip 10.

IZVESTAJ O RADU POMLADKA CRVENOGA KRSTA za leto 1925 — 1926 je izšel te dni. Iz obsežnih poročil posne-mamo, daspada ljubljanska oblast med naj-močneje organizacije. V 34 krajih s 103 šola-mi je 604 oddelkov s 15.368 člani. Celok-upno članstvo je znašalo koncem junija 1925 142.999. Za božič 1925 je razdelilo vod-stvo pomladka skupno 8000 zavojev božič-nih daril, obstoječih iz oblike in obutve. Po-leg tega pa so krajevni odbori še sami po-skrbeli za obdaritev siromašne dece.

NARODNO POZORISTE Uprava sa-rajevskega gledališča izdaja letos svoje gla-silo pod gornjim naslovom, ki prinaša poleg

domačih gledaliških zadev tudi poročila in razprave o gledališkem pokretu in o razvoju umetnosti po svetu. List je lično urejevan ter prinaša tudi dobro posrečene ilustracije. HRVATSKA POZORNICA, tjednik za kazališno kulturo, je enako glasilo zagreb-škega gledališča. Tudi ona sezanja svoje čitatelje z gledališkim življenjem križem sveta, pred vsem pa z deli, ki se predva-jajo v Zagrebu ter s problemi, ki zanimajo zagrebško gledališko publiko. Tudi slike domačih igralcev prinaša redno.

SLOVANSKI PREHLED prinaša v svo-jih 8. številki med drugim zanimiv članek ljubljanskega univerzitetnega profesorja dr. Radošiča »K tisočletnici hrvatskega kralje-stva«, študijo Siraša Skitnika o »Moderni bolgarski umetnosti«. Slavkova raziskova-ja o ruski revoluciji, izpraven pregled po kulturnem in političnem slovenskem svetu itd. Revija izhaja v Pragi v redakciji Adolfa Černega in velja za Jugoslavijo letno 100 Kč; naroča se v upravi: Praha II., Revolu-cni 6.

TEHNIČKI LIST je glasilo Udruženja inženjerjev in arhitektov, izhaja dvakrat mesečno in velja letno 200 Din. Izhaja v Zagrebu, Preradović va 4. II. V zadnji ok-toberski številki prinaša daljši članek o Tesli, študijo o »ch zanimivih mostovih na progi Užice — Višegrad ter cel niz stro-kovnih vesti.

PROSVETNI GLASNIK je službeni organ prosvetnega ministrstva ter prinaša pred vsem službene vesti, pa je kljub temu zelo zanimiv tudi z. neučitelje, zlasti po svojih statistikah.

GOSTILNE V STARI LJUBLJANI. Pod tem naslovom je napisal znani in pri-znani in priznani ljubljanski lokalni zgodovinar I. V. »Jutro« celo serijo izredno za-nimivih študij o nekdanjih ljubljanskih go-stilnah. Te dni so izšli ti članki, ki so vzbuj-dili v Ljubljani splošno pozornost, kot knji-ga v lični opremi. Založilo jo je Jutro«, ve-lija pa 15 Din.

František Bohuslav »IZ MOJIH NAJ-LEPSIH LET«. V Ljubljani se vedno popu-larni in priljubljeni, a zdaj radi oslepelejo tako nesrečni umetnik Bohuslav je izdal zopet novo knjigo svojih spominov, posve-čeno v naj. ... meri Ljubljani in ostali Ju-goslaviji. Knjiga bo tudi dragocen prispe-vek za onega, ki bo misal zgodovino ljub-ljanskega gledališča. Dobiva se v komisiji-ski zalogi založništva Jana Kotika, Praha—Smichov, in velja 5 Kč. Povrnili se bomo še o priliki k njej, toplo pa jo priporočamo že danes vsem, ki razumejo čestno.

PO PUTEVIMA ŽIVOTA. Pod tem naslovom je izdala Zofka Kveder-Demetro-vič zbirko 15 novel in črtic, zajetih večinoma iz ženskega življenja in ženskega srca. Okusno opremljena knjiga velja 20 Din in se naroča v tiskarni S. Boranič, Zagreb, Ni-količeva ulica 8.

NAŠI OTOCI NA JADRANU. Jadran-ska Straža v Splitu je začela izdajati svojo biblioteko, ki jo je srečno otvorila z mono-grafijo o jadranskih otokih. Izredno zanimi-vo in poučno, s številnimi statističnimi pregledi opremljeno knjigo je napisal prof. dr. Ivo Rubčić. Knjiga velja 8 Din.

Vse v tej rubrik. navedene knjige, re-vije, kakor tudi vse druge publikacije, se lahko dobe ali naroče tudi v knjigarni Tis-kovne zadruge v Ljubljani, Prešernova uli-ca št. 54.

Knjige Vodnikove družbe

Ko se je meseca februarja osnovala Vodnikova družba, je obljubljala že za prvo leto lep književni dar in vabila Slovence v krog svojih članov, je marsikak črnogled, ki sicer ljubi knjige, ostal ob strani, ker ni verjel obljubam in vabilu in je hotel počakati. Knjige, ki so sedaj izšle, so vsa pri-čakovanja daleko nadkrillila. Po opremi in vsebini je družba lahko nanje ponosna. Čla-ni pa nad vse zadovoljni. Prvo zanimanje vzbuja »Velika Pratika za leto 1927«, ki prinaša ličen, v veliki osmerki tiskan kole-dar s šestimi platnicami, pa še bolj pestro vsebino. Poleg običajne koledarske vsebine prinaša celo vrsto članekv o elektriki, radi-ju, kinu, gasilskih strojih, naši državi, Ma-cedoniji, slepiču, kožni jetiki, gospodinjstvu, harmoniki itd. okrašenih z mnogimi, dobro uspešnimi slikami.

Ta koledar je sam vreden več kot zna-ša članarina za vse družbene knjige. Sedaj pa pridejo še tri druge knjige. »Iz tajnosti pri-rodec« prinaša štiri poljudno pisane sestavke o razvoju naše zemlje, o pragozdovini člo-veštva, o kemiji hranil in užitnih ter o la-tošnjem zavojevanju severnega tečaja. Jako bogato ilustrirana in skrbno opremljena knjiga.

Ostali dve knjigi sta pripovedne vse-bine. »Pravica kladivac« je roman Vladimir-ja Levstika, zajet iz vojnih in povojnih dni. V sočnem domačem jeziku riše pisatelj za-lostne predvojne razmere v zakotni sloven-ski vasi in trnjevo pot idealnega narodnega moža, kovača Možinec, ki se je neustrašno boril za svoje napredno jugoslovansko prepričanje in zanj umrl, ustrelen na Su-hem Bajerju. Četrta knjiga prinaša povest Juša Kozaka »Beli mecesenc«. V tej povesti so na čudovit način popisane lepote Kam-niških planin in življenje njenih prebivalcev. Strasti in skrb, ljubezen in sovraštvo prepletajo dogodke, ki se vršijo na Veliki planini, v golih stenah Kamniških alp in po vaseh pod njimi. V Kozaku so dobile Kam-niške alpe in njih ljudstvo svojega pesnika.

Letošnje knjige bodo Vodnikovi družbi, ki je še prvo leto zbrala okoli sebe 13825 članov, to število gotovo podvojile, zlasti ker znaša članarina tudi za leto 1927 samo 20 dinarjev.

Film

Pri nas in drugod

Poplava nemških filmov v Ljubljani je minula. Čeprav je bilo tudi nekaj dobrih vmes, smo menda vsi zadovoljni, da so se v večjem številu zopet pojavili tudi ame-riški filmi, ki v splošnem nemške vendarle uadkriljujejo.

Matica je imela srečno roko z izbiro Foxovega filma, v katerem nastopa glavni adut in zvezdnik tega velikega podjetja, po-pularni Tom Mix. Dasi so Foxovi filmi veči-noma zajeti iz življenja na divjem severo-ameriškem zapadu, vendar skoro nikdar ne zaidejo v banalnost običajnih detektivskih ali razbojniških filmov, ampak so vsebinsko zanimivi, režijsko pa prvostalni. Zelo lepi so naravni posnetki. Matičin film je privabil dosti publike, ki Tom Mixa pozna in ga rada zopet gleda.

Ideal je briljiral z res lepim rusko-ame-riškim filmom »Polnočno sonce«, ki je vse-binsko sicer neverjetna sentimentalno ro-mantična zmes, tem bolj pa po igralcih, re-žiji in tehniki. Za smeh in jok je poskrblje-vo v obilni meri, lepa Laura la Plante vzbuj-a hrepence pogleda moških, vzroka do-voli, da je bilo gledališče več dni izborno obiskano. Zdj igra Ideal »Varijete«, z Emi-lyom Jenningsom, film, ki velja za eno naj-boljših del novejših nemške produkcije.

»Dvors« je igral v začetku tedna znani dunajski »Feldherrenhügel« s Harry Lied-kejem in Rodu Rodu, zdaj pa Tragedijo s Henny Porten.

Program drugih mest ni bil posebno bogat. Zdi se, da podjetja štedijo s šlagerji, ker je glavna sezona šele v teku.

V Mariboru so igrali: »Charleyeva tot-ka«, »Velika parada« (Danse Makabre), film, ki ga dobimo prihodnje dni v Ljub-ljano. »Petnajstletni detektiv«, Londonski apašci (Don Caney). »Ne poželi drugega žene« (Eleanor Boardman) itd.

Zagreb je imel nov izbran repertuar in je bil topot pred nami: »Neron«, »Obt gospe Kemp«, »Zlata princesa«, »Ljubezen gozdarjeve Kriste«, »Fantomi ženskega ko-pališča« itd.

V Beogradu so igrali: »Grofica Orlov«, »Robin Hood«, »Pot v preteklost«, »Bandolero«, »Ko bi možje vedeli (Gloria Swanson), »Črni orek« (Rudolfo Valentino) itd.

Na Dunaju so igrali: »Pustolovec« (Harry Liedtke), »Kralj v civilu« (Adolf Menjou), »Valček sen«, »Tretji eskadron«, »Mi moderni Collen Moore«, poleg tega pa še vedno »Pompeje«.

V Parizu so igrali: »Črni pirat« (Douglas Fairbanks), »Grozna trojica« (Lon Chaney), »Mali Parizanc«, »Vesela vdova«, »Sejkov sin«, »Kadar vlada žena«, »Incogni-to« (Menjou), »Grofica Orlov«, »600.000 fran-kov na mesec« (Collin); »Orlakove roke« itd.

— Nove filmske zvezde neumorno išče-jo ameriška podjetja. Sama so razvabila pu-bliko, ki zahteva zdaj večnih sprememb in je že nevoljno, ako vidi na platnu igralko, katero je včeraj še akklamiralo. In se iz-ve, da je ta ali ona že preko trideset let, ne vleče več. V tej dobi pa so razen Lye de Putti in še par drugih že vse. Zato iščejo Američani vedno novega naraščaja. Družba Fox Film Corporation naznanja zdaj z ve-likim pompom, da je obnovila in pomladi-la armado svojih div. Nekateri med njimi so že znane: Madge Bellamy, Alma Rubens. Druge so za široko publiko še več ali manj novinke: Margaret Livingston, Jacqueline Logan, Ann Pennington.

— Foxovi šlagerji. Ki že davno privlačijo publiko severne in zapadne Evrope, so prišli zdaj k nam. Poleg Tom Mixovih so naj-bolj znani: Metropola greha, Panamska ve-licidzaja, Princesa ruleta, Sibirija. Večino teh res prvostalnih filmov dobimo tudi v Ljub-ljano.

— Črna grofica je eden najnovejših fil-mov Pole Negri. Igralka nastopa v njem kot ženski »enfant terrible«, ki spravi narobe celo mesto.

— 150.000 oseb je baje sodelovalo pri grandioznem Metro-Goldwyn-filmu »Ben Hur«. Film je stal okrog 4 milijone dolar-jev.

Predavanje ZKO Ljubljana

V soboto, 30. t. m.: V Krmelju ob 20. prof. Dolžan o temi: »Kako je nastal svet«.

V Šiški pri društvu »Vodnik« ob 20. Je-rica Zemljanova o temi: »Dobra gospodinja — sreča v družini«.

V Novem mestu pri društvu »Prosveta« ob 16. dr. Kušcer »O Darwinu«.

V nedeljo, 31. t. m.:

V Šmartnem pri Litiji ob 15. M. Kovač o temi: »Škoti Macedonci«.

V Trbovljah ob 15. Jerica Zemljanova: »O kuharski umetnosti«.

V Šmarci pri Kamniku živinozdravnik Josu Rauter: »O sterilnosti krav in telic«.

V Seleh nad Škofjo Loko ob 16. prof. Pavlič: »O praznovanju«.

V Rajhenburgu ob 15. dr. Fellacher: »O koroškem plebsu«.

V Mirni peči ob pol 8. zjutraj Ante Beg: »O užitnih in strupenih gobah«.

V Gornjem Logatu ob 15. prof. Dolžau: »O potresih«.

V Borovnici ob 8. zjutraj živinozdravnik Josu Čeh: »O prvi pomoči živini o sili«.

Nove OSRAM-žarnice

Nova oblika hruške je lepša!

Ona se zelo dobro prilaga vsakemu svetilnemu telesu.

Njeno svetilno telo prilobi na lepoto, če je provideno z novimi Osram-žarnicami

Tam kjer svetijo žarnice v oči naj se uporabljajo močne žarnice.

Z Osram žarnicami k boljši svetlobi.

Po slovanskem sovetu

Praga po prevratu

Stoletna Praga je po preobratu doživela velikanski razmah in napravi danes na vsakega tujca ne le vtis velemesta, marveč tudi moderno urejenega velemesta, ki se lahko kosa z vsakim drugim evropskim mestom. Danes obsega Praga 38 velikih občin, ki so se po združitvi s Prago hitro razvile. Ob preobratu je štela Praga 600 tisoč prebivalcev. Danes jih ima 730.000. Razume se, da je ta velikanski prirastek prebivalstva povzročil veliko pomanjkanje stanovanj. Da danes stanovanjska beda v Pragi ni več tako velika, kot v drugih mestih, se je zahvaliti predvsem mestni občini, ki je z vsemi sredstvi podpirala zgradbo novih stanovanjskih hiš. Leta 1919. je bilo v Pragi glasom statističnih podatkov vsega 16.127 hiš. Do letošnje jeseni je bilo zgrajenih 6208 novih stanovanjskih hiš z nad 30.000 stanovanji. Samo mestna občina je zgradila 6208 novih stanovanjskih hiš z nad 30.000 stanovanji. Samo mestna občina je zgradila 6208 novih stanovanjskih hiš z nad 30.000 stanovanji. Samo mestna občina je zgradila 6208 novih stanovanjskih hiš z nad 30.000 stanovanji.

Razumljivo je, da je tak velik razvoj prinesel tudi nove naloge. Občina je morala sorazmerno povečati upravni aparat, skrbeti za čiščenje ulic, popravce cest, pomnožitev prometnih sredstev itd. Mestna uprava je svojo nalogo vzorno rešila in danes priznava vsak tujec, da spada Praga med najbolj čista mesta v Evropi. Tekom osmih let po preobratu je bilo 571.000 kv. m cest nanovo tlakovanih. Cestna lektricična železnica je bila podaljšana za 19.267 m, vozovni park pa pomnožen za 480 vozov. Veliko so stale obično razne sanitarne in kulturne naprave. Potrebna je bila razširitev vodovoda, ki mora sedaj dati dnevno 91.000 kubičnih metrov vode, katere črpa iz 41 studencev. Letošnje leto je bila dovršena velika filtracijska postaja, ki bo po mnenju strokovnjakov zadoščala potrebam do leta 1950. Plinarna ima sedaj krog 50.000 konzumentov. Poleg modernih luksuznih kopališč je občina uredila tudi v vseh okrajih velika ljudska kopališča. V svrhu izboljšanja prometa sta bila v tej dobi zgrajena dva nova mosta.

Tudi na kulturnem polju zaznamuje Praga v dobi po preobratu velikanski napredek. Poleg številnih ljudskih knjižnic je občina zgradila veliko in moderno poslopje za javno občinsko knjižnico, ki bo ena največjih in najmodernejših urejenih ne le v CSR, marveč v vsej Srednji Evropi. V vseh gedalskih se vrše redno stalne ljudske predstave ob zmizanih cenah.

Na šolskem polju je Praga zlasti mnogo storila za preskrbo otrok revnejših slojev. Nastali so številni novi mladinski domi, dečja zavetišča in šolske kuhinje. Kromu vsega dela na tem polju pa tvori socialni institut v Krčih, ki je po mnenju svetovnih strokovnjakov vzorno urejen.

To, kar je Praga postala tekoma zadnjih osmih let, je postala z lastno močjo. Tudi v tem oziru lahko služi Praga drugim mestom za vzgled.

Žrebanje nepreklicno

1. novembra 1926

Kupujte srečke v prid Sokolskemu domu v Šiški!

Delo v sovjetskih tovarnah

Nedavno se je članica angleškega parlamenta lady Astor med govorom o nezmožnosti življenja delavcev v sovjetski Rusiji tako razvnela, da je bila pripravljena povrniti vsakemu angleškemu delavcu, ki bi se preselil v Rusijo in ostal tam vsaj dve leti, vse potne stroške. In res se je njenemu pozivu odzval angleški delavec James Morton, ki je s svojo štirinadstotno rodbino odstopoval v sovjetsko Rusijo. Lady Astor je njegovo ponudbo sprejela. Morton so sprejeli v Leningradu z odprtimi rokami in takoj je dobil službo v livarni znanih Putilovih tovarnih, ki se imenujejo sedaj Rdeči Putilovci. Morton dela v omenjeni tovarni že več mesecev tako, da se je lahko seznanil z vsemi podrobnostmi sovjetske industrije. Dolgo je o razmerah v Rusiji molčal, končno pa ni mogel več zadržati ogorčenja in je napisal organizaciji angleških kovinarjev obširno pismo, iz katerega povzamemo glavne misli.

Livarna v Putilovskih tovarnah, piše Morton, je klasičen primer neverjetnega kasa, ki vlada v ruski industriji. Tovarna je zelo stara in zastarela, vendar pa bi se dalo v nji marsikaj izboljšati in izpopolniti. V oddelku, kjer delam, so 4 veliki in 14 malih ročnih kjerjavov. Pri vsakem ročnem kjerjavu je zaposlenih 6-8 delavcev. Delo s temi kjerjavi je tako neracionalno, da se mora človek čuditi, da sovjetska industrija sploh ne propade. Za dvigavanje in prenašanje velikih kosov železa rabijo male kjerjave, okrog katerih se gnete mnogo delavcev, za manjša dela pa velike kjerjave. Enaka brezglava organizacija dela je tudi v drugih oddelkih. Za kopanje jama je potrebna dobra lopata. Toda v celim livarskem oddelku Putilovih tovarnih ne najdete nobene dobre lopate. Vse lopate so skrhane in zarjavele. V Angliji sem bil priča, da so delavci odpuštili samo zato, ker je imel zanemarljivo lopato. V Rusiji se seveda tako nihče ne zmeni in posledice malomarnosti se že kažejo. Industrija rapidno nazaduje, stroji in delavsko orodje se kvarijo, novih država ne more uvažati, ker nima zato potrebne denarja in tako vidimo, da je sovjetska vlada kljub svojim objubam in frazami večinoma mišljena še to, kar ji je zapustil carski režim.

Italijanska revija slovanskih literatur

Profesor ruske literature na rimski univerzi Ettore Lo Gatto je izdal več let zbornik „Rusija“, posvečen ruskim kulturnim in političnim vprašanjem. Letos je „Rusija“ prenehala izhajati, a mesto nje je začel prof. Lo Gatto izdajati revijo pod naslovom „Revija di letterature slave“, posvečeno studiju vseh slovanskih literatur. V uvodnem članku pravi, da je v Italiji število interesov v slovansko filologijo in literaturo zelo piko. Še le nedavno je bila ustanovljena na univerzi v Padovi stolica slovanske literature (predava prof. Giovanni Maver), na univerzi predava o poljski literaturi lektor Roman Pollak, o ruski literaturi pa prof. Lo Gatto. V Trstu predava o arbohrvatski literaturi docent Arturo Cronia, ki sodeluje tudi pri raznih italijanskih revijah, v katerih proučuje članke o češkoslovanski literaturi. Mladi in talentirani Wolfgang Giusti se z uspehom uveljavlja v studijah o lužičkih Srbi in o češki in slovanski literaturi. Giusti je po materi slovanske krvi, ker je bila njegova mati lužička Srbinja. S slovansko literaturo se je počel tudi prof. Aurelio Palmieri, ki je 18. oktobra t. l. v Rimu umrl. On je izdal tudi prevod Mickiewiczovih del. Prof. Lo Gatto je izdal celo vrsto monografij o ruski in poljski literaturi, prevedel je v italijanščino mnogo ruskih, književnih del in pod njegovo redakcijo je izdal rimski Institut per l'Europa Orientale lan veliko, 500 strani obsegaajoče in lepo ilustrirano monografijo „La Cecoslovacchia.“ Zadnje čase se je posvetil studiju češke literature in v kratkem namerava izdati prevod Zeyerjevih „Tri legende o krucifiksu“ z obsežno studijo o avtorju. Pred tremi leti je izšel njegov italijanski prevod znanega Masarykovskega dela „Rusija in Evropa.“

Rivista di literature slave, ki bo izhajala štirikrat na leto, je začela svojo pot s obseznim zvezkom na 280 straneh, ki je po opremljenosti in vsebini zelo lep. Polgarska literatura je zastopana po studiju Milka Rajčeva o bolgarskem pesniku Christu Botevu. Prof. Lo Gatto proučuje v prvem zvezku svojo razpravo o Zeyerju pod naslovom „Julius Zeyer in Italia.“ Giusti proučuje tri članke „Vrhlicy in Carducci“, „Italijanski odzivi o Janu Nerudy“, ter „Podkarpatska Rusija in njena literatura.“ R. Pollak je napisal razpravo o italijanskem vplivu na poljsko literaturo. Rikard Nikolič proučuje studijo o srbskem pesniku Milutinu Bojiću, Vera Ceret pa članek „Puškin in italijanščina.“ Poleg tega prinaša revija tudi več kritik izpod peresa dr. Giusti in prof. Cronia.

Stanovanjska akcija v Bratislavi

Stanovanjsko vprašanje ni samo pri nas na dnevnem redu, marveč povzroča tudi na Češkoslovanskem mnogo preglavic. Razmere pa so kljub temu, da se je na Češkoslovanskem neprimerno več zidalo kot pri nas, precej slične. Tudi tam vidijo rešitev stanovanjske krize samo v gradbi novih stanovanj. Temeljna razlika pa obstoja v tem, da je na Češkoslovanskem žrtvovala v to svrhu ogromne vsote država, dočim je pri nas državna uprava v tem oziru popolnoma pasivna. Poleg države pa so na Češkoslovanskem tudi posamezne občine storile vse, da kar najbolj ublažijo stanovanjsko bedo. Vse bolj kot pri nas se na Češkoslovanskem zavedajo, da bodo prinašale žrtve na tem polju bogate sadove. S tem, da nudi mesto stroho kar največ ljudem, jača na eni strani davčno moč občine, na drugi strani pa dviga konzum in promet, od česar ima zopet občina, odnosno občani največje koristi.

Lep primer v tem oziru daje Bratislava. Bratislavská mestna občina je doslej žrtvovala že nad 31 milijonov Kč za zgradbo stanovanj. Baš te dni pa je občinski zastop sprejel sklep, da zgradi prihodnjo pomlad še 200 stanovanj, kar bo stalo nadaljnih tri milijone Kč. Od preobrata do letošnje jeseni je bilo v Bratislavi sezidanih 5225 stanovanj. Od teh je sezidala mestna občina 550, to je nad eno desetino, 1110 stanovanj so zgradile stavbene zadruge z državnim podporo, 3565 pa privatniki. Skupne investicije v novozgradbah znašajo 31 milijonov Kč.

Kljub tem za naše razmere, kjer bi pomnila že ena desetina teh stanovanj rešitev stanovanjske krize, pa vlada v Bratislavi še vedno veliko pomanjkanje zlasti malih stanovanj. Po preobratu se je poročilo na tisoče mladih ljudi, toda pretežna večina teh zakoncev še danes nima lastnega stanovanja, marveč se mora stiskati kot podnajemnik po tujih stanovanjih. Zato posvečata i mestna občina i država stanovanjskemu stanu kot najaktualnejšemu socialnemu vprašanju še vedno vso pažnjo in si prizadevata, da z vsemi sredstvi pripravekta čimprej rešitvi stanovanjske krize.

* Solstvo v Podkarpatski Rusiji. Podkarpatska Rusija je nekaka češkoslovanska Makedonija. V kulturnem oziru so tudi tam zelo zapuščene pokrajine. Madžari se za ljudsko prosveto v teh krajih niso dosti brigali. Zato so še danes velike občine, ki štejejo več sto šolobveznih otrok, brez šol. Češkoslovanska je posvečala temu vprašanju od vsega početka vso pažnjo, vendar pa se je morala vlada boriti z neštevilni težkočami. Posrečilo pa se je, sistematično odpraviti ta nedostatek. Vsako leto je bilo zgrajenih nekaj novih šol. Tudi letos je vlada postavila v ta namen v državni proračun znesek 30 milijonov Kč za zgradbo 30 novih šolskih poslopj. Vladi ni krogi vnaprej, da bo v nekaj letih že v sloherih vsaj posebno šolsko poslopje. Tako bo sčasom tudi dosti najbolj zapuščena podkarpatska Rusija na šolskem polju izenačena z ostalimi pokrajinami.

* Spominske znamenje v CSR. O priliki osme obletnice osvobodjenja je izdala češkoslovanska uprava posebne spominske znamenje, izdelane po osnutku P. Šimona in A. Kalovode. Znamenje je izdelala češka grafična unija. Znamenje nosijo sliko zgodovinskih gradov, tako n. pr. Hradčina, Karlestejn, Pernštejn itd.

* Avtomobilizacija pošte uprave. v Č. S. R. Češkoslovanska pošta uprava polaga veliko važnost na kar najhitrejšo odpremo poštinih pošilk. Zato je skoraj vsaka važ-

nejša poštna uprava mobilizirana. Večje pošte imajo posebne avtomobile za pobiranje pism, dostavljajne in prevažanje pošte itd. Zelo narasel je zlasti osebni promet. Ob preobratu je vzdrževala poštna uprava 20 avtopoštnih prog, danes pa jih je že 122. Osebni promet je narasel od 87.000 na 3.724.000 oseb. Kljub velikanskim investicijam pa je češkoslovanska pošta uprava danes aktivna, dočim je imela še leta 1920. precej velik deficit.

Redukcijo motivira z izgovorom, da je treba štediti.

—g Zaloga deviz Narodne banke. Zadnje čase se za zaloga deviz, ki jih ima lianano ministristvo pri Narodni banki, skora podvojile. Dotok deviz je prišel iz inozemstva, kjer so zbirali dinarje za nakup živil v naši državi. Narodna banka ima zdaj za 600 milijonov deviz.

—g Delniške družbe in protokolacija. V Srbiji je navada, da se delniške družbe in njihove filijale pečajo s trgovino in industrijo brez predhodnega dovoljenja pristojne trgovsko-obrtno zbornice. Toda po zakonu o podjetjih mora vsaka juridična ali fizična oseba prositi za dovoljenje. Zato je trgovinski minister odredil, da morajo vse delniške družbe dobiti od pristojne zbornice pismeno dovoljenje, predno začne obratovati. One družbe, ki že opravljajo svoje posle, pa nimajo dovoljenja, ga morajo dobiti takom 2 mesec.

—g Določba. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 2. novembra t. l. ponudbe za dobavo 5 železnih in 1 železnega ročnega vozčka; do 5. novembra t. l. za dobavo 50 kg konzistentne masti, za dobavo 32.000 kom. gladilnega platna ter za dobavo 100 kg mangana krita. —redni pogoji o na vpogled pri ekonomskem oddeljenju te direkcije. —Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 8. novembra t. l. ponudbe za dobavo 800 kg kotnega železa valjanega in 1400 kg U-valjanega železa. —redmetni oglasi so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 5. novembra t. l. ponudbe za dobavo čistilnega materiala; do 9. novembra t. l. za dobavo 1 stranišne ločene školjke in 3 cevi ter za dobavo 10.000 kg livarskega peska. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem oddeljenju te direkcije. —Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 10. novembra t. l. ponudbe za dobavo 800 kg cilindričnega in 1000 kg strojnega olja. —Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Pri direkciji državnih železnic v Ljubljani dne 29. novembra t. l. glede dobave okroglih svinčevih zaliv ter glede dobave raznega pohištva. —Dne 30. novembra t. l. pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave 40.000 kg bencina, 8000 kg raznih olj in 2000 kg konzistentne masti; pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave tiskovin. —Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Darila

Za uboge poplavljenice občine Ziri so darovali naslednji gospodje in korporacije sledeče zneske:

Gg. Fran Miklič, Ljubljana Din 250, Ivan Kravos, sedlar, Maribor, lekarna G. Bakarčič, Ljubljana, restavracija in kavarna »Zvezda«, Ljubljana, vsak po 200 Din. Neža Benedik, Kranj, Franc Dobrave, Radovljica, Josip Koba, Novomesto, Fran Kavčič, Ljubljana, vsak po 100 Din. Huelovnik, notar, Ljubljana 100 Din. D. Roglič, Maribor, Julija Mramor, Novomesto, vsak po 50 Din. Amalija Gostisa, Ljubljana, dr. Stanek Lapajne, Ljubljana, Krišev Magda, Ljubljana, Matija Bončar, Ljubljana, vsak po 30 Din. Fran Pock, Ljubljana, Matilda Mahnič, Kranj, po 10 Din. Hranilnica in posojilnica v Cerkljah, Pogrebno podjetje v Ljubljani, dr. Leopold Jase, Ljubljana, županost Sodražica, vsak po 200 Din.

I. Demšar, usnar, Češnjice 1000 Din.

Ing. Gustav Zamanek, Ljubljana, Mastele et I. Pielič, Ljubljana, dr. Ogrizek, Celje, Ivan Lupše, Ljubljana, I. Malnar, Ljubljana, R. Willman, Ljubljana, dr. J. Demšar, Ljubljana, vsak po 100 Din. Zobni atelje »Koder«, Ljubljana, dr. Andrej Kuhar, Ljubljana, Ivan Bogataj, Ljubljana, Kalmus et Ogo-relec, Ljubljana, Avgust Dreise, Ljubljana, Just Piščanec, carinski posrednik, Ljubljana, »Poeste«, Ljubljana, vsak po 50 Din. Viktorija Panholzer, Ljubljana 60 Din. Jos. Selovin-Cuden, Ljubljana, Fran Suštar, Ljubljana, vsak po 20 Din.

Majer, trgovec, Maribor, zavoj, obleka, Lovko Ivana, Cerkljica, zavoj obleka, Marja Drenik, Ljubljana, zavoj obleka.

Delniška družba pivovarne »Union«, Ljubljana, 2500 Din. Franc Batelj, Ljubljana, Ivan Jax i sin, Ljubljana, vsak po 500 Din. »Zora« družba z o. z. Din 250. A. Perseche, dr. Fran Virant, Ljubljana, Čuha et Jesih, Ljubljana, Savnik Dinko, Radovljica, dr. Josip Leskovar, Gaspari et Faninger, Maribor, vsak po 100 Din. Karol Florjančič, električno tehnično podjetje, Ljubljana, Markelj A., Tržič, Fran et Ivan Ržger, Ljubljana, Oglasni zavod Ivo Sušnik, vsak po 15 Din. —Vsem navedenim darovalcem bodi tem potom izrečena iskrena zahvala v imenu vseh poplavljenice občine Ziri. Ostalim pa bodi to v spodbudo in posnemanje. Kdor hitro da, dvakrat dal!

Občinski pomožni odbor v Zireh. Pri mestni blaginjski so darovali v času od 16.-23. oktobra 1926 za poplavljenice: Srečko Vršič, trgovec in peštnik, E. Bernatovič, trgovka, Angeloslav Hrastnik, trgovec, Mery Kosler, Cerkno grad, vsi po 100 Din. Evangeljsko gospojno društvo 250 Din. Hanuš Krofna, ravatelj Ljublj. kred. banke 500 Din. Ivan Vrtančič, pekovski mojster, Tržaška cesta 100 Din. Košak Peter, gostilničar 25 Din. Omizje pri Sokolu, Pred škofijo 150 Din. Podlogar, mestni uslužbenec 30 Din. Lauter, gostilničar, Kopitarjeva ulica, Stele Pavel, Poljanska cesta 3. avtofaks, Korn Teodor, kleparski mojster, Poljanska cesta, vsi po 20 Din. Predavnik Janko, trgovec in posestnik 50 Din. Zalaznik, trgovec, Stari trg 200 Din. Banko Ignac, gostilničar in posestnik, Kette-Murn. c. 50 Din. Keber Jožef, mesar, Kette-Murn. c. 10 Din. Caserman Matej, krojač, Kette-Murn. c. 10 Din. Adamič, Kette-Murnova cesta 2 Din. More Emil, sodavičar, Kette-Murn. c. 30 Din. Juvan Marija, Kette-Murn. c. Juvan Franc, Kette-Murn. c. Hartman Peter, zastopnik pivovarne Puntigam, vsi po 10 Din. Akrejska družba za kemično industrijo, Rozman Franc, Sv. Petra cesta, Petrič Janko, župnik, Sv. Petra cesta, Zupančič Leopold, gostilničar, Ahacijeva cesta, Jelenič Jernej, tovarnar, Stara pot 1, vsi po 20 Din. Petehnjak Raimund, svečar in medičar, Sv. Petra cesta 10 Din. Podboj Ivan, trgovec, Sv. Petra cesta 95 15 Din. Lavrič Andrej iz Sent-peterskega okraja, Zidan Alotič iz Sent-peterskega okraja, Vizintin, iz Sent-peterskega okraja, vsi po 10 Din. Vodopivec, iz Sent-peterskega okraja 15 Din. Relch Henrik, tovarnar pletenin 100 Din. Ranež Josip, tovarnar, Poljanski nasip 30 Din. Kmetec Simon, posestnik, Resljeva cesta 13 500 Din. Skupaj 2.697 Din. —Vsem darovalcem priskrba hvala!

Gospodarstvo

Naša sladkorna letina

Ker se bliža letošnja sladkorna kampanja koncu, lahko približno točno ugotovimo, koliko bo znašal pridelek sladkorja v naši državi. Lanj je pridelala Jugoslavija 5600 vagonov sladkorja. Od predlanskega leta je ostalo 3500 vagonov, tako da smo imeli 9100 vagonov sladkorja. Od tega se je porabilo doma 8300 vagonov, tako da ga je ostalo za letos še 800 vagonov.

Letos računajo, da bo izdelalo vseh osem tovarnih okrog 8000 vagonov sladkorja, kar bo za domačo potrebo dovolj. Sladkorja torej ne bo treba uvažati iz inozemstva. Sladkorna pesa je bila letos kvalitativno dobra, pač pa je njena količina mnogo izgubila radi poplavi. Najslabši je bil pridelek v Srbiji, najboljši pa v Banatu, osobito okrog Vel. Bečkereka.

Zanimivo je primerjati naš sladkorni pridelek s češkoslovanskim. Češkoslovanska je pridelala leta 1918-19 62.000 vagonov sladkorja, leta 1919-20 50.000, leta 1920-21 71.000, leta 1921-22 66.000, leta 1922-23 74 tisoč, leta 1923-24 100.000, leta 1924-25 143 tisoč in lani 150.000 vagonov. Zato je razumljivo, da tvori sladkor v čl. izvozu glavno postavko.

Evropa in njene valute

V Evropi je bilo pred vojno 24 držav in skoraj vse so imele stabilno zlato valuto. Sedaj šteje Evropa 35 držav in večina teh je brez zdrave valute. V mnogih evropskih državah valuta še vedno pada, kar je glavni vzrok, da gospodarsko življenje ne more okrevati. V strogem pomenu besede pomeni valuta kupno moč. Vsa Evropa je na svoji kupni moči mnogo izgubila. Nastane vprašanje, kje tiči pravi vzrok gospodarskega propadanja in je - li je ta pojav samo začasen, ali pa stojihmo pred trajno gospodarsko krizo.

V Evropi je samo nekaj držav, ki imajo dobro valuto. To so Švica, Švedska, Anglija, Holandska in v zadnjem času tudi Nemčija. V nekaterih drugih državah, kjer zlat ne odgovarja količini papirnatih novčanic, je padla valuta za 10 do 25%.

To velja za Dansko, Norveško in Španijo. Španski valuti preti nevarnost, da še bolj izgubi na svoji vrednosti. So pa tudi države, čij denar je ohranil samo še 10% normalne vrednosti.

Avstriska in madžarska valuta sta odvisni od ukrepov in kontrole Društva narodov, a sta sedaj precej stabilni. Belgija in Poljska sta napeli v zadnjem času vse sile, da bi stabilizirali svojo valuto. Poljski zlot pa je padel na 45% normalne vrednosti, Belgija pa je baš te dni uvedla novo valuto. Zamenjala je frank z »belgo« v razmerju 5 : 1. Ali bo to res prineslo tudi stabilizacijo, se mora še le pokazati.

Gospodarske razmere v Evropi so zelo težke. Industrija in trgovina je v zastoji, države z zdravo valuto se morajo boriti za izvoz, v državah z nizko valuto pa narašča brezposelnost in pomanjkanje. Vse evropske države, ki so se udeležile vojne, so izgubile najmanj četrtino svojega narodnega bogastva. Napravile so ogromne dolgeve in pustile v obrat neomejeno količino papirnatega denarja. In mesto da bi po vojni vodile politiko miru, ki bi omogočila znižanje izdatkov, se vedno bolj oborožujejo in trošijo težke milijone za svoje armade. Vojni dolgovi so tako ogromni, da presegajo obresti in odplačila celo v Angliji, ki je med prizadetimi državami najbogatejša, celokupne državne izdatke iz leta 1913-14. In tako je skoraj v vseh evropskih državah. Med vojno so napele evropske države vse sile, da povečajo svojo produkcijsko kapaciteto. To se jim je posrečilo, toda demobilizirana industrija je morala prenesti povečano produkcijsko kapaciteto na druge panoge, ker orožja in municije ni treba več izdelovati in tako je nastala nadprodukcija industrijskih izdelkov. Evropo so razdelili po vojni na 35 držav, ki imajo z malimi izjemami tako visoko zaščitno carino, da je enakomerna razdelitev industrijskih izdelkov in normalna mednarodna trgovina skoraj izključena. Evropo tišči k tlom povečana produkcija, na drugi strani si pa zamažan prizadeva, da bi sorazmerno povečala tudi kvant konzumentov.

Evropsko prebivalstvo se je od leta 1913. do 1924. pomnožilo za 5%. Iz podatkov, ki jih je objavilo Društvo narodov, je razvidno, da je znašala vrednost celokupnega evropskega izvoza in uvoza leta 1914. 37.790 milijonov dolarjev, leta 1924. pa 55.1365 milijonov. To pomeni, da so cene znatno poskočile. Patane posledice ima za evropsko gospodarsko življenje tudi zgrešena politika. V 8 evropskih državah vlada brezobzirna diktatura. Zgodovina nas uči, da vodi diktatura vedno k revoluciji ali vojni, čisto pa tudi k obema. Gospodarski in finančni krogi bi morali v lastnem interesu nastopiti proti diktaturi. Zanimivo je, da ima Evropa sedaj en milijon vojakov več kakor pred vojno, a vendar se neprestano govori o razorožitvi. Tako so se pridružili ogromnim vojnim dolgovom še veliki izdatki za vojsko. Gospodarsko življenje zahteva v prvi vrsti mir in sigurnost. Toda Evropa je v sedanjem položaju še daleč od obeli. Brez trajnega miru Evropa ne more okrevati.

Položaj železne industrije

Gospodarski svet se še vedno zanima za vprašanje kartela evropske železne industrije. Posel predsednika kartela, generalnega ravatelja Mayrischa, v Londonu priča, da skuša nemška industrija pridobiti tudi angleške industrijalce. Toda to vprašanje je zaletelo na celo vrsto težko. Tudi če bi se Angleška pridružila kartelu, bi problem še ne bil rešen, zakaj angleška industrija nima take notranje organizacije, ki bi mogla govoriti v imenu celokupne železne industrije. Nekateri Angleži so mnenja, da se bo položaj njihove industrije zboljšal takoj, ko bošta francoska in belgijska valuta stabilizirani. Poleg tega pomislijo angleški industrijalci tudi na znižanje produkcijskih stroškov potom redukcije delavskih plač. V splošnem prevladuje naziranje, da se bo angleška industrija naposled vendarle priključila kartelu že zato, ker bi pomenil boj proti njemu za njo težko izgubo. Z ustanovitvijo evropskega kartela surovega jekla koncentracija železne industrije v Evropi še ni končana. Zadnje čase so pokrenili tudi industrijalci žice akcijo za mednarodni sporazum, ki med Nemčijo, Belgijo in Luksemburško še obstoja in ki naj bi se razširil še na Francijo in Holandsko. Praktični uspehi evropskega jeklenega kartela so odvisni od izida francosko-nemških trgovinskih pogajanj, pri katerih igra zaščitna carina zelo važno vlogo. Omeniti je treba tudi pogodbo o dovoznem kontingentu, ki bo znašala za Luksemburško 2,75, za Francijo pa 8,75 odstotka celokupnega nemškega konzuma. Poleg tega se vrše pogajanja o vstopu Nemčije v francosko-belgijsko-luksemburško organizacijo strojnih livarn.

V Ameriki se položaj železne industrije zadnji mesec ni izpremenil. Jekleni trust je dobil večja naročila za tračnice, ki jih je izvozil v enem tednu 200.000 ton. Nasprotno se je pa število naročil v avtomobilski industriji deloma skrilo. Železne cevi gredo še vedno dobro v promet.

V Nemčiji so se začele razmere boljšati in tovarne polagoma obnavljajo svoj obrat. Posebno v tovarnah za izdelovanje žice se delo uspešno razvija. Pa tudi strojne tovarne so lahko zadovoljne z obratovanjem. Nekatere tovarne so že začele sprejemati brezposelne delavce tako, da se je njih število v primeri z začetkom letošnjega leta znižalo za 600.000. Iz tujine je dobila Nemčija večja naročila, med njim tudi za železni most pri Beogradu. Produkcija surovega železa je znašala v septembru 880.015 ton proti 850.208 ton v avgustu. Od 207 visokih peči obratuje sedaj 90.

V Franciji se že čutijo prve posledice stabilizacijske krize. Kljub temu je za zaposlitev v železni industriji še vedno dobra. Začetkom novembra bošta parlament in senat razpravljala o novem zakonu o zaščitnih carinah. Pričakovati je, da bo ta zakon vplival tudi na pogajanja o trgovinskih pogodbah z drugimi državami. Položaj na francoskem železnem trgu je brez večjih izprememb. Livarne imajo še vedno večje zaloge izdelanega blaga. Izvoz se je zadnje dni še povečal, ker je dobila Francija večja naročila iz inozemstva. Od 217 visokih peči je obratovalo začetkom oktobra 153.

V Belgiji je položaj na železnem trgu stabilen. Cene kažejo tendenco porasta, kar je posledica zvišanja davčnih bremen. Nekatere vrste železa so se že znatno podražile.

V Angliji se položaj železne industrije bistveno ni izpremenil. Ker rudarska stavka še vedno traja in ker sploh nihče ne ve, kdaj bo končana, je tudi obratovanje železnih tovarnov od dne do dne manjše. V nekaterih strokah si pomagajo z westfalskim koksom, ki ga pa ne dovajajo v zadostnih količinah. Uvoz železa iz Francije in Belgije je zadnje čase nekoliko ppcustil. Nasprotno si pa nemška industrija na vse načine prizadeva, da bi spravila v Anglijo čim več svojih izdelkov.

Češkoslovanska železna industrija je v splošnem dobro zaposlena. Praksa delniška družba namerava pustiti v obrat tretjo visoko peč in postaviti dve novi peči. Tovarne za izdelovanje poljedelskih strojev skušajo navezati stike z Rusijo, kamor bi moge v doglednem času izvoziti večjo množino strojev. Pri tem gre seveda za dolgoročne kre-dite, brez katerih Rusi nečemo kupovati strojev. Nemška vlada je priskočila industrialcem na pomoč s posebnimi krediti tako, da jim je izvoz poljedelskih strojev v Rusijo zelo olajšan.

Na Poljskem se položaj železne industrije od dne do dne boljša. Produkcija surovega železa je znašala v septembru 20.500 ton proti 15.900 v avgustu. Tudi Poljska je dobila večja naročila iz inozemstva.

—g Uradni tečaj dinarja za november. Finančno ministristvo je določilo za november sledeče uradne tečaje dinarja: 1 napoleonor = 218,50, 1 turška lira = 247, 1 angleški funt = 278,50, 1 dolar = 56,50, 1 kanadski dolar = 56,30, 1 zlat nemška marka = 13,45, 1 poljski zlot = 6,30, 1 avstralski šiling 8, 100 francoskih frankov = 170, 100 švicarskih frankov = 1093, 100 italijanskih lir 245, 100 belgijskih frankov 160, 100 holandskih guldinarjev 2260, 100 rumunskih lejev = 30, 100 bolgarskih lejev = 40, 100 danskih kron = 1502, 100 švedskih kron = 2510, 100 norveških kron = 1380, 100 pezo-tov = 880, 100 drahem = 68, 100 Kč = 167, 1 milijon madžarskih kron = 790. Ti tečaji veljajo od 1. do 30. novembra. Po njih se računajo tudi pristanikiške takse.

—g Naša trgovina z Argentino. Argentina je uvozila v Jugoslavijo l. 1921 za 1 milijon 882.090, l. 1922 za 9 milijonov 589.039, l. 1923 za 18.802.337, l. 1924 za 18.692.551 in l. 1925 za 34.929.648 Din. Izvozila je iz naše države l. 1921 za 1.119.060, l. 1922 za 988.404, l. 1923 za 2915.846, l. 1924 za 7 milijonov 47.770 in l. 1925

MOŽEM DELA!

Za nogo neprikladni čevlji omejujejo
Vašo sposobnost, preprečujejo uspeh pri
delu in škodijo Vašemu zdravju.

Naš model 3967

iz 1^a boksa na rom
šivani, črni ali rumeni

Dinarjev

269[•]—

zadošča vsem zahtevam. uresničuje naše
napore, da Vam moremo postreči. Kdor
more za sedaj nabaviti samo en par čev-
ljev, naj izbere samo ta model.

Rata

Zvrška

A. Šinkovec nasl. K. Soss

nudi

DAMAM

rokavice	D 14	vestice voln.	D 128	pralna svila	D 44
„ podložene	D 22	pullover modni	D 198	svila za podloge	D 54
„ glave	D 65	tricot hlače	D 27	crepe de chine	D 68
nogavice svil. flor	D 17	„ svilene	D 110	rips za plašče	D 110
„ melé angl.	D 19	kombineža	D 54		
„ z ažuro	D 25				

Vse te lepe stvari:
lepe čevljičke, torbice in druga
darila lahko kupite, ako najdete v
milu „Gazela“
samo en zlatnik. V vsak tisoč
komad našega priznanega mila
vfinemo namreč po 1 zlatnik
in ako imate srečo ga
bodejte sigurno našli.

Vpoštujte to ter
pridno perite le z
m i l o m
„Gazela“
ki se odlikuje po izreano obilni
peni ter jako temeljito
in hitro očisti perilo.

GAZELA MILO

Naznanilo!

Cenjenemu občinstvu vljudo naznanjava,
da sva poleg svoje dobroznane trgovine na
Selo-Moste v lastni hiši z današnjim dnem
otvorila tudi

Otvoritev!

novourejeno gostilno

kjer bodeva točila le pristna štajerska in dolens-
ska vina po zmernih cenah.
Na razpolago bodo vedno tudi ukusni pri-
grizki.

Za mnogobrojni obisk se prijazno priporočata

IVAN in ELZA RAHNE
trgovina in gostilna Selo-Moste.

J. Stjepušin

— Sisak —

preporuča
najbolje tambura, zica
orijentira štok
ostale potreb-
štine za sve-
glazbela. Odli-
kovan na pe-
rištaj izložbi. — Cienici franke.

Javna dražba krasnega pohištva
bo v sredo, 3. novembra
ob dveh popoldnih v skla-
dišču špedicijske tovarne
Razinger v Ljubljani,
Vojaška ulica. — Proda-
jalo se bo med drugim:
kompletna spalnica z 2 po-
steljama, elegantna spalnica
z 1 posteljo, krasna jedilnica,
pisarniška oprema, usnjen
otelji, slike, preproge, po-
samezni deli pohištva itd.
Interesanti za boljše po-
hištvo se vabijo!

Najnovejši opahalni izum
petrolejska plinska svetiljka.
„AIDA“ z Amovo žarnico

200-500
svet. moči.
Krasna bela lut.
Neznatna po-
raba petroleja
Sveti kakor
elektrika
„AIDA“

se rabi za razsvetljavo prodajalnic,
uradov, gostilnic, šol, cerkev, dvo-
rišč, vrtov itd. „AIDA“ je pri-
kladna za najmanjše in največje
prostore. — Zahtevajte prospekte!
Glavno skladišče za SHS ima
elektrotehnična firma

ŠVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica
— Išćemo zaupne zastopnike
— Zahtevajte takoj prospekte!

Cvetličarna PAVEL SIMENC Sv. Petra c. 33

pokopališki vrtnar, Sv. Križ

sprejema in izvršuje naročila za šopke, nagrobne vence,
trakove z napisi, okrasitev grobov in druge rastlinske
dekoracije
Krisanteme za Vse svete Vsaki dan sveže cvetje.
Postrožba strogo solidna.
Se priporočam

Pavel Simenc, pokopališki vrtnar.

ČREVA

vsakovrstna po najugodnejši ceni kakor vsako leto ved-
no v zalogi. Kupujem tudi

surovi in topljeni loj

in ga plačujem po najvišji dnevni ceni. Jos. Bergman
Ljubljana Poljanska cesta 85.

LOKOMOBILI
MOTORI DIZEL I
SAUGGAS

GATERI PUMPI & KAV
KOMPL. PILANE

POVOLJNI PLAČEVNI USLOVI

Blaža FISCHER D.
ZAGREB, Pantovčak 1b.

Francoske vezenine toilet

z volno, svilo, srebrom in zlatom po naj-
novejših smernicah posestrinske pariško-
lyonske tvrdke AMK. — Najmodernejši na-
črti in najfiniša izvršitev vezenja za-
starev, perila, pregrinjaj. Izdelovan e in
razpošiljanje šablona za predtisk žen-
skih ročnih del. Entljanje, ažuriranje,
predtiskanje.

Matek & Mikeš, Ljubljana
DALMATINOVA 13

Pravi

„Sidel“

nosi na vseh steklenicah in tubah

ime „Sidel“

Odklanjajte ponarejene znamke.

Preselitveno naznanilo.

Tovarna papirnatih vrečic in zaloga papirja na debelo

A. ZESCHKO

naznanja, da se preseli z dnem 2. novembra 1926
iz dosedanjega skladišča na Dunajski cesti v svoje
na novo zgrajeno skladišče v Metelkovi ulici št. 7